

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
ARAP DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE’DE MEDYA ARAPÇASININ ARAP
DİLİ EĞİTİMİNDEKİ YERİ VE UYGULAMA
ALANLARI

MAHMUT ŞAN

2501160023

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. ABDULLAH KIZILCIK

İSTANBUL - 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : MAHMUT ŞAN Numarası : 2501160023
Anabilim Dalı / DOĞU DİLLERİ VE
Anasanat Dalı / Programı : EDEBİYATLARI / ARAP DİLİ VE EDEBİYATI Danışmanı : PROF. DR. ABDULLAH KIZILCIK
Tez Savunma Tarihi : 10.07.2019 Saati : 12:30
Tez Başlığı : " Türkiye'de Medya Arapçası'nın Arap Dili Eğitimindeki Yeri ve Uygulama Alanları "

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ABDULLAH KIZILCIK		Kabul
2- PROF. DR. MEHMET YAVUZ		Kabul
3- DOÇ. DR. KERİM AÇIK		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ALİ BULUT		
2- DOÇ. DR. ÖMER İSHAKOĞLU		

ÖZ

TÜRKİYE’DE MEDYA ARAPÇASININ ARAP DİLİ EĞİTİMİNDEKİ YERİ VE UYGULAMA ALANLARI

MAHMUT ŞAN

Günümüzde 22 Arap ülkesinin resmi dili olan ve uluslararası rolünün büyüklüğüne binaen 1974’te Birleşmiş Milletler tarafından altıncı resmi dil olarak kabul edilen Arapça, dünyada önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde de özellikle son yıllarda önemi günden güne artış göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı Arap dünyasının ortak iletişim dili olan medya Arapçasının ülkemizde Arapça öğretimi alanındaki yerini ve uygulama alanlarını ortaya koymaktır. Ayrıca medya Arapçasının karakteristik yapısına ve eğitimde kullanılan yöntemlere dikkat çekmektir.

Çalışmada araştırma, anket ve mülakat yöntemleri kullanılmıştır. Eğitimde kullanılan ders kitapları tanıtılarak kullandıkları yöntemler incelenmiştir.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel anlamda medya kavramından ve medya organlarının çeşitleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde medya Arapçasının özelliklerinden ve Türkiye’de Arapça eğitimindeki yerinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde kullanılan materyaller ve teknikler tespit edilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise medya Arapçası alanında eğitim veren uzman hocalara uygulanan anket çalışmasının sonuçları değerlendirilerek öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Medya Arapçası, Basın Dili, Arap Basını, Arap Dili Eğitimi, Özel Amaçlı Yabancı Dil Öğretimi

ABSTRACT

THE ROLE AND APPLICATION AREAS OF MEDIA ARABIC IN ARABIC LANGUAGE EDUCATION IN TURKEY

MAHMUT ŞAN

Arabic, which is the official language of 22 Arab countries and accepted as the sixth official language by the United Nations in 1974 due to the size of its international role, has an important place in the world. In our country, its importance has been increasing day by day especially in recent years. The aim of this study is to reveal the place and application areas of Media Arabic that is the common communication language of the Arab world in the field of Arabic teaching in our country. Moreover, it is aimed to draw attention to the characteristic structure of Media Arabic and the methods used in education. In the study; research, questionnaire and interview methods have been used. Moreover, the textbooks used in education are introduced and the methods they used are examined. The study consists of four sections. In the first section, the concept of media in general and the types of media organs are discussed. In the second section, the features of Media Arabic and its role in Arabic learning in Turkey are discussed. In the third section, the materials and techniques used are examined. In the last part of the study, the results of the questionnaire applied to the expert teachers who give education in the field of Media Arabic are evaluated and suggestions are presented.

Keywords: Media Arabic, Press Language, Arab Press, Arabic Language Education, Foreign Language Teaching for Specific Purpose

ÖNSÖZ

İslamiyet'in doğuşundan itibaren Arapça eğitim ve öğretimi, yüzyıllardır dini ilimlere ulaşmanın aslî unsuru olduğu için Arap-Acem her toplum ve coğrafyada yaşayan Müslümanlar içerisinde oldukça önemli bir yere sahipti. Nitekim Müslümanların çoğu Arap dilini, dini gayelerle öğrenip ve öğretiyorlardı.

Günümüzde ise yabancı dil, toplumlar arası iletişimi kuracak, farklı gelenek ve göreneklere sahip insanların birbirlerini anlamalarını sağlayacak ve ilişkilerini güçlendirecek, en önemli “*iletişim aracı*” olma görevini üstlenmektedir.

Devlet politikamızın Arap ülkeleriyle daha yakından ve doğrudan iletişim kuracak şekilde değişmesi, aynı zamanda iç savaşlar nedeniyle başta Suriye'den olmak üzere birçok Arap ülkesinden ülkemize yoğun bir şekilde göçlerin yaşanması ve Arapçaya bir iletişim aracı olarak ihtiyaç duyulması, Arapçaya, özellikle modern ve pratik dilin öğrenilmesi ve öğretilmesine olan ilgiyi büyük oranda artırmıştır. Medyada kullanılan dil ise modern Arapçanın ana kaynaklarından birisidir.

Devlet okullarında ve özel okullarda ilkokuldan itibaren, lise ve üniversite seviyesine kadar Arap dili eğitimi verilmektedir. Özel dil eğitim kurumları ve belediyelerin dil okulları da toplumun her kesimine yönelik Arapça kursları düzenlemektedir.

Resmi ve özel kurumlarda düzenlenen bu kurslarda öğrencilerin motivasyon kaynaklarını gözetken ve hedeflerini gerçekleştirmelerine yardımcı olan çeşitli dil öğretim yöntemleri kullanılmaktadır. Bu süreçte kullanılan modern dil öğretim yöntemleriyle, öğrencinin dört dil becerisi beslenerek ve geliştirilmeye çalışılır. Öğrencinin “*kendi kendine yetebilme eşiği*” şeklinde ifade edilen seviyeye ulaşmasının ardından, özel amaçlar için dil öğrenim süreci başlar ve sağlıklı bir süreç için uygun bir müfredat planlanması gereklidir.

Çalışmamızın birinci bölümünde medyadan, çeşitlerinden, tarihi süreçte gelişiminden ve insan hayatına olan etkisinden bahsettik. İkinci bölümde medya Arapçasının karakteristik özelliklerine, ülkemizde eğitim alanında medya Arapçasının

nasıl kullanıldığına, hangi kurumlar tarafından verildiğine ve ne tür kitapların okutulduğuna değindik. Üçüncü bölümde ise ülkemizde Arapça eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarından birisinin eğitimde kullandığı yöntemleri, özel sebeplerle dil öğrenme motivasyonlarını ve öğretmende bulunması gereken özellikleri ortaya koymaya çalıştık.

Tezimizin sonucunu ve değerlendirmesini yaptığımız dördüncü bölümde ise gerçekleştirilen anket çalışmasının tahlilini yapmanın yanı sıra mülakatla elde ettiğimiz bilgiler ışığında örnek bir medya dersinin özelliklerini belirlemeye çalıştık. Bu çalışmamızın ülkemizdeki Arapça eğitimine ve bu alanda emek veren bütün eğitimcilere faydalı olması en büyük temennimizdir.

Bu çalışmada benim bu alanda yetişmemde emeği olan ve bana yol göstererek yardımını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK başta olmak üzere, tezimde emeği geçen tüm hocalarıma ve özellikle de medya kurslarında görev alan Dr. Abdulcebbar Kadim el-Gureyri'ye yardımlarından ötürü teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak hiçbir zaman benden desteğini esirgemeyen sevgili eşime ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul - 2019

Mahmut ŞAN

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MEDYA KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

1.1. MEDYA	8
1.2. ÇEŞİTLERİ	10
1.2.1. Yazılı Medya	12
1.2.1.1. Gazete.....	12
1.2.2. İşitsel Medya	12
1.2.2.1. Telgraf.....	12
1.2.2.2. Telefon.....	13
1.2.2.3. Radyo.....	14
1.2.3. Görsel Medya	15
1.2.3.1. TV	15
1.2.3.1.1. Teknolojik Arkaplan.....	15
1.2.3.1.2. Medya Tarihinde Bir Devrim: Televizyon	16
1.2.4. İnternet ve Sosyal Medya – Yeni Medya.....	17
1.2.4.1. Yeni Medya	19

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE MEDYA ARAPÇASI VE EĞİTİMDEKİ YERİ

2.1. MEDYA ARAPÇASI.....	21
2.2. TÜRKİYE’DE ARAP DİLİ BÖLÜMLERİ	27
2.3. MEDYA ARAPÇASI EĞİTİMİNİN VERİLDİĞİ KURUMLAR	30
2.2.1. Üniversiteler	30
2.2.2. Özel Yabancı Dil Öğretim Kurumları.....	36
2.3. MEDYA ARAPÇASI EĞİTİMİNE İLİŞKİN YAYINLAR.....	37
2.3.1. Yerli Ders Kitapları.....	37
2.3.2. Yabancı Ders Kitapları.....	40
2.3.3. Yerli Sözlükler.....	41
2.3.4. Yabancı Sözlükler.....	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEDYA ARAPÇASI ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ÖĞRETİM TEKNİKLERİ VE MATERYALLER

3.1. YABANCI DİL EĞİTİMİNDE KULLANILAN ÖĞRETİM TEKNİKLERİ.....	43
3.2. ÖZEL SEBEPLERLE DİL ÖĞRENİMİ: MEDYA DİLİ	44
3. 3. EĞİTMENLERDE ARANMASI GEREKEN NİTELİKLER	46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

SONUÇ	88
KAYNAKÇA.....	91
EKLER	97

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Katılımcı Eğitimcilerin Cinsiyet Dağılımı.....	50
Şekil 2 Katılımcı Eğitimcilerin Eğitim Durumu	51
Şekil 3 Katılımcı Eğitimcilerin Yabancılar Arapça eğitimi alanında sahip olduğu tecrübesi	52
Şekil 4 Katılımcı Eğitimcilerin Çalıştığı Ülkelerin Dağılımı	53
Şekil 5 Katılımcı Eğitimcilerin Çalıştığı Kurumların Dağılımı.....	54
Şekil 6 “Hedefler, öğrencinin motivasyon kaynaklarını gözetmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	55
Şekil 7 “Hedefler öğrencinin medya alanındaki dilsel ve iletişimsel motivasyonlarını dikkate almalı ve eğitim içeriği de yeterliliklerini güçlendirmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	56
Şekil 8 “Eğitim içeriği, medya alanında kültürel yeterliliği güçlendirmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	57
Şekil 9 “Müfredat öğrenciye bilgilerin tekrarlandığı bir sürekli beslenme imkânı sağlamalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	58
Şekil 10 “Öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçları anlaşılabilir, doyurulması üzerine çalışılmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri.....	59
Şekil 11 “Arapçanın medya dilindeki karakteristik yapısı etüt edilmeli ve öğrenilmesinin gerekliliği anlaşılmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	60
Şekil 12 “Yabancı dil öğretimi alanındaki son gelişmeler takip edilmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	61
Şekil 13 “Öğrencinin içinde bulunduğu sosyal çevre ve kültürel yapı dikkate alınmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	62
Şekil 14 “Eğitim kurumlarının uyguladığı müfredatlara bağlı kalınmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	63

Şekil 15 “Medya sektöründeki kurumların beklentileri dikkate alınmalı.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	64
Şekil 16 “Medya Arapçası eğitiminde konuşma yeteneği diğer dil yeteneklerinden daha fazla geliştirilmeli.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	66
Şekil 17 “Duyduğunu anlama ve dinleme yeteneği, konuşma yeteneğinden daha az oranda geliştirilmeli.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	67
Şekil 18 “Okuma yeteneği, konuşma ve dinleme yeteneklerinden daha az oranda geliştirilmeli.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	68
Şekil 19 “Yazma yeteneği diğer dil yeteneklerine oranla daha az geliştirilmeli.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	69
Şekil 20 “Sözlü iletişim yeteneğini geliştirmesi amacıyla, müfredatı drama, oyun vb. yabancı dil eğitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	70
Şekil 21 “Genel kültür düzeyini geliştirmesi amacıyla, müfredatı Medya kuruluşu ziyaretleri, söyleşiler vb. yabancı dil eğitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	71
Şekil 22 “Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar gözlemlenmeli.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	72
Şekil 23 “Eğitim, müfredat içerisinde somuttan soyuta doğru devam etmeli.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	73
Şekil 24 “Müfredatın kelimeleri, medya sektöründe kullanılan terimleri ve kavramları dikkate alınmalı.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	74
Şekil 25 “Medya Arapçası eğitiminde her ders bir ana fikir üzerine odaklanılmalı.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	75
Şekil 26 “Verilmesi zorunlu olan gramer konuları işlevsel olarak verilmeli.”	
Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	76

Şekil 27 “Eğitim, sınıf içi ve sınıf dışı alanlarda olmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	77
Şekil 28 “Eğitim, toplu olarak gerçekleştirilmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	78
Şekil 29 “Bilgilerin öğrencilere aktarılması modern araç-gereç ve teknikler vasıtasıyla gerçekleştirilmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri.....	79
Şekil 30 “Öğrenciye dil ediniminde yardımcı olacak özgün-gerçek materyaller ve eğitim içerikleri kullanılmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri.	80
Şekil 31 “Görsel materyaller kullanılmalı. (Haber paketleri, film, fotoğraflar vb.)” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri.....	81
Şekil 32 “Ders içeriğinde medya yayın organlarının içerikleri kullanılmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	82
Şekil 33 “Müfredat süreç değerlendirme yöntemleri kullanılmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	84
Şekil 34 “Müfredat sonuç değerlendirme yöntemleri kullanılmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	85
Şekil 35 “Müfredat süreç ve sonuç değerlendirme yöntemleri kullanılmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	86
Şekil 36 “Öğrencinin dil yetenekleri bakımından ne düzeyde gelişme kaydettiği ve bilgilerini ne oranda tatbik edebildiği çoğunlukla gerçek medya uygulama alanlarında ölçülmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri.	87

KISALTMALAR LİSTESİ

a.e.	:	Aynı eser
a.g.e.	:	Adı geçen eser
a.y.	:	Aynı yer
a.g.m.	:	Adı geçen makale
bkz.	:	Bakınız
bs.	:	Baskı
c.	:	Cilt
der.	:	Dergisi
Fak.	:	Fakültesi
s.	:	Sayfa
sy.	:	Sayı
TDV	:	Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	:	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Yay.	:	Yayınları, yayınevi

GİRİŞ

Araştırma Problemi

Ülkemizde Arapça öğrenen çok sayıda kişi Arapçayı anlama zorluğu çekmekte ve Arapça konuşan Araplarla sözlü iletişim kurma noktasında korku yaşamaktadır. Ayrıca fasih Arapça eğitiminin öğrencinin iletişimsel ihtiyaçlarını giderme noktasında fayda vermeyeceğiyle ilgili düşüncelerin hâkim olması, Arapça öğrencisini olumsuz etkilemektedir. Öğrenci, Arapçayı iyi derecede öğrense bile, Arap coğrafyasında konuşulan lehçeler sebebiyle, Araplarla iletişim kuramayacağı endişesi taşımaktadır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi öğrencinin Arapçayla arasındaki engelleri yıkmaya çalışmakta gizlidir. Medya dilinin bunu gerçekleştirme noktasında önemli bir role sahip olduğu kanaatine sahibiz.

Aynı zamanda Arap Dili vasıtasıyla iletişim kurmanın yalnızca Arapça konuşan Araplara özel bir durum olmadığına işaret etmek suretiyle, bir İngilizce öğrencisinin İngilizce öğrendikten sonra iletişim kurmakta problem yaşamadığı ve konuşulan dili anlayabildiği gibi Arapça öğrencisinin de Arapça iletişim kurabileceğini göstermektir.

Araştırmanın Amacı/Hedefleri

- Arapça medya dilinin fasih Arapça ile, günümüzde kullanılan lehçeler arasında yer alması ve dünyadaki bütün Arapların ortak iletişim dili olması sebebiyle yabancılara Arapça öğretiminde en ideal güncel kaynak olduğunu ortaya koymaya çalışmak,
- Türkiye’de medya Dili’nin Arapça Eğitimindeki Yerini Ortaya koymak,
- Arapça medya Dili öğretiminde kullanılması gereken en uygun/ideal eğitim materyalleri ve teknikleri tespit etmek,
- İdeal bir Medya Arapçası dersinin özelliklerini belirlemek.

Varsayımlar

Türkiye’de Arapça öğrenen kişiler medyada konuşulan dil ile dünyanın her yerinden Arap’la iletişim kurabilir. Çünkü Medya dili basit ve fasihtir. Burada medya dilinden maksadımız lehçelerden uzak fasih Arap dilidir.

Sınırlılıklar

- Zamansal Sınırlılıklar: 2019
- Mekânsal Sınırlılıklar: İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü
- Konu : “TÜRKİYE’DE MEDYA ARAPÇASININ ARAP DİLİ EĞİTİMİNDEKİ YERİ VE UYGULAMA ALANLARI”

Kavramsal Çerçeve

Bu başlık altında, bu alanla ilgili kullanılan “*basın*” ve “*medya*” kelimelerinin İngilizce, Türkçe ve Arapçadaki sözlük anlamları aktararak, kavramları anlamaya yardımcı olması amaçlanmıştır.

Türkçede kullanılan “*basın*” kelimesi, Bas- fiili ve fiilden isim yapma eki olan [-n] eki ile türetilmiştir. Bas|mak fiili ise Orhun Yazıtlarında ve Kaşgarî’nin Divan-i Lugati’t-Türk’ünde geçen, Eski Türkçe “bastırmak, baskın yapmak, üstüne çullanmak” fiilinden evrilmiştir.¹ Günümüz Türkçesinde, gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınların bütünü, matbuat, anlamında kullanılmaktadır.²

Kelimenin İngilizce karşılığı olan “*press*” kelimesinin İngilizcedeki anlamı toplu olarak gazeteler ve gazeteciler anlamındadır. Kelime tekil ve çoğul olarak kullanılabilir.³

¹ Nişanyan Sözlük Çağdaş Türkçenin Etimolojisi, (Çevrimiçi) <https://www.nisanyansozluk.com/?k=basin>, 04 Şubat 2019.

² Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c58465d661421.94554789, 04 Şubat 2019.

³ Oxford Dictionary, (Çevrimiçi), <https://www.lexico.com/en/definition/press>, 16 Haziran 2019.

Arapçada ise “صحافة” olarak kullanılmaktadır. Modern bir kelimedir. Arapçada, haberleri ve görüşleri bir araya getiren ve yayımlayan kimsenin yaptığı meslek anlamına gelmektedir.⁴

Türkçede kullandığımız “medya” kelimesi ise, İngilizce araçlar, özellikle basın ve yayın araçları anlamına gelen “media” sözcüğünden alıntıdır. Kökeni Latince “media” sözcüğüdür. Bu sözcük Latince aradaki şey, araç anlamına gelen “medium” sözcüğünün çoğuludur.⁵ Günümüz Türkçesinde ise “iletişim ortamı” ve “iletişim araçları” anlamında kullanılmaktadır.⁶

Kelimenin İngilizcede kullanılan karşılığı “media” sözcüğüdür ve İngilizcede TV, radyo, internet vd. gibi toplu olarak kitle iletişiminin temel araçları anlamında kullanılmaktadır. Sözcük tekil ve çoğul olarak kullanılabilir. ⁷

Arapçada “الإعلام” olarak kullanılan bu kavram, bilginin ve görüşün insanlara ulaştırılması işidir.⁸

Sözlük anlamının yanısıra Türkçe’deki “medya” kavramının karşılığı olarak Arapça’da kullanılan الإعلام sözcüğüne sarf ve nahiv ilmi açısından bakmanın da kavramı anlama noktasında faydalı olduğunu düşünüyoruz. Bu kelime sülasi mücerred kökü beşinci babdan, (عَلِمَ - يَعْلَمُ) olan ve (عَرَفَ) manasında olduğunda bir, (يَقِين) manasında olduğunda iki, (همزة النقل) dahil olduğunda ise üç mefule müteaddi olan, sahih ve salim bir fiildir.⁹

İki mefule müteaddi olduğu durumda nahiv alimleri fiili, aslı mübteda ve haber olan iki mefule müteaddi (أفعال اليقين) başlığı altında zikretmişlerdir. Kelimeye hemze-i nakl getirilmesiyle, aslı mübteda ve haber olan iki mefule müteaddi bir fiilken bir meful almaya daha hak kazanır ve yeni aldığı meful birinci meful olarak irab edilir.

⁴ Almaany, (Çevrimiçi), <https://www.almaany.com/ar/dict/ar-ar/صحافة/>, 16 Haziran 2019.

⁵ Nişanyan Sözlük Çağdaş Türkçenin Etimolojisi, (Çevrimiçi) <https://www.nisanyansozluk.com/?k=medya>, 04 Şubat 2019.

⁶ Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c584660d7bd38_09492337, 04 Şubat 2019.

⁷ Oxford Dictionary, (Çevrimiçi), <https://www.lexico.com/en/definition/media>, 16 Haziran 2019.

⁸ Arif Hijjavi, **el-Luğatu'l-‘âliye**, ed-Dâru'l-Arabiyye li'l-ulûm, 2014, s. 253.

⁹ Antoine el-Dahdah, **A Dictionary of Arabic Verb Conjugation**, 6. bs., Librairie du Liban Publishers, 2007, s. 206.

Burada dikkate değer olan nokta fiilin aldığı son meful üçüncü meful olarak değil birinci meful olarak cümle içerisinde rütbesini alır.

Bir örnek vermek gerekirse;

زَيْدٌ قَائِمٌ.

عَلِمْتُ زَيْدًا قَائِمًا.

أَعْلَمْتُ مُحَمَّدًا زَيْدًا قَائِمًا.

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi aslı mübteda ve haber olan (زَيْدٌ قَائِمٌ) lafzı mübteda ve haber olmak üzere bir isim cümlesidir. (عَلِمْتُ) fiilinin dahil olmasıyla, isim cümlesinin mübtedası olan (زَيْدٌ) lafzı birinci meful, isim cümlesinin haberi olan (قَائِمٌ) lafzı ise ikinci meful olmuştur. Bu örnekte isim cümlesinin anlamı “Zeyd ayaktaadır.” iken, (عَلِمْتُ) fiili ile başlayan fiil cümlesinin anlamı “Zeyd’in ayakta olduğunu (yakinen) bildim.” Haline gelmiştir. (أَعْلَمْتُ) fiili ile başlayan yeni cümleyi incelediğimizde ise “Zeyd’in ayakta olduğunu Muhammed’e bildirdim.” manasına ulaşılmıştır.

Son cümlelerin öğelerinin sıralaması; yüklem, özne, bilgi verilen kişi ve bilginin kendisi şeklindedir. Delâilu’l-İ‘câz sahibi takdim ve te’hir konusuyla ilgili Sibeveyh’in el-Kitab’ından şunları nakleder:

“Bilinmelidir ki biz Araplarda ihtimam ve özen gösterme maksadı olmaksızın, asıl olan kullanımın yerine geçecek bir şeye itimad edildiğini görmedik. El-Kitabın sahibi fail ve mefulü zikrederek şunları söyler: Her ne kadar hepsi kendilerini ilgilendirse de sanki onlar kendileri için beyan edilmesi daha mühim olan ve kendilerinin beyan etmekte daha istekli oldukları şeyi takdim ediyorlar, öne geçiriyorlar.”¹⁰

Bu veçhiyle fiilin yeni kazandığı üçüncü mefulün ilk iki mefule takdim edilmesi, mana itibariyle haber verilen kişiye daha çok önem verildiği gibi anlaşılabilir. Burada İngilizce’deki “*media*” sözcüğü ile onun mukabili olarak Arapça’da kullanılan “الإعلام” kelimesini karşılaştırdığımızda, “*media*” kavramı “*araca*”, “الإعلام” kavramı ise, “*haberin ulaştırıldığı kişiye*” odaklanan bir yapıdadır.

¹⁰ Abdulkahir el-Curcani, **Delâilu’l-İ‘câz**, Kahire, el-Medeni Matbaası, C.1, t.y., s. 107.

Yöntem

Betimsel Araştırma Yöntemi

Veri Toplama Teknikleri

Araştırma, Anket, Mülakat

İlgili Araştırmalar

Türkiye’de Arap Dili ve Edebiyatı, Arapça Öğretmenliği ve Arap Dili ve Belagatı Bölümlerinde Medya Arapçası ile ilgili yapılan ve ulaşabildiğimiz tez çalışmaları şunlardır:

1. Arap Basınında Türkiye (2000-2001), Ankara – 2003

Bu çalışma Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı tarafından yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

Danışman: Prof. Dr. Rahmi ER

Yazar: Mehmet ŞAYIR

2. Arap Basın Dilinde Sık Kullanılan Fiiller ve Sıklık Dereceleri, Van – 2009

Bu çalışma Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslami Bilimler Anabilim Dalı, Arap Dili ve Belagatı Bilim Dalı tarafından yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

Danışman: Doç. Dr. Yakup CİVELEK

Yazar: Kenan IŞIK

3. Arapça Yazılı Medyada Reklam Dilinin İncelenmesi ve Reklam Metinlerinin Arapça Öğretiminde Kullanımına Yönelik, Ankara – 2014

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı tarafından yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

Danışman: Prof. Dr. Musa YILDIZ

Yazar: Ayşe İSPİR

4. Arap Yazılı Basınında Sık Kullanılan Bağlaçların İncelenmesi ve Arapça Öğretimindeki Yeri, Ankara – 2014

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı tarafından yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Erdiç DOĞRU

Yazar: Halil İbrahim ŞANVERDİ

5. Arap Yazılı Basınında Sık Kullanılan Güvenlik ve Terörizm Alanındaki Terimlerin İncelenmesi ve Arapça Öğretimindeki Yeri, Ankara – 2015

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı tarafından yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

Danışman: Prof. Dr. Musa YILDIZ

Yazar: Faruk ÖZENÇ

6. Arapça Yazılı Basında Yer Alan Spor Metinlerindeki Eşdizimsel İfadelerin Sınıflandırılması, Ankara – 2016

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı tarafından yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

Danışman: Yrd. Doç. İbrahim ÖZAY

Yazar: Muhammet KURT

7. Medyanın Arap Diline Etkisi – El-Cezire TV Örnekliğinde

[أثر الإعلام في اللغة العربية قناة الجزيرة نموذجا], Diyarbakır – 2017

Bu çalışma Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Arap Dili ve Belagatı Bilim Dalı tarafından yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır. Tez Arapça yazılmıştır ve YÖK’te tez başlığı hem Arapça hem Türkçe yer almaktadır.

Danışman: Prof. Dr. Eyyüp TANRIVERDİ

Yazar: Mahmoud Abdelnabi Mohamed SHOUSH

Genel olarak çalışmalar incelendiğinde medya Arapçasının kendi başına ele alındığı görülmektedir. Bu tezde ise yapılan çalışmalara ek olarak dilin iletişimsel motivasyonları besleme yönü ifade edilmiş ve medya Arapçası dersinin en faydalı olabilecek şekilde nasıl işlenmesi gerektiğiyle ilgili noktalara değinilmeye çalışılmıştır. Çalışma alanı olarak medya Arapçasının seçilmesi Arap dünyasında ortak iletişim dili olarak kullanılan en güncel yegâne fasih dil olması ve Arapça öğrencilerinin dil öğrenim sürecine olumlu katkı sağlayabileceği düşüncesidir.

İletişim fakültelerinde veya Edebiyat Fakültelerinin Sosyoloji bölümlerinde yapılan ve Arap medyasını ele alan tezler, kendi bölümlerine uygun bakış açıları ve kaygılarla ele alındıklarından dolayı çalışmamız içerisinde değerlendirmeye tabi tutulmamışlardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MEDYA KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

1.1. Medya

Bu çalışmada Medya Arapçası meselesini incelerken, konunun medya kavramı ve çalışmaları açısından incelenmesinin önemli olduğunu düşündüğümüz için bu girişi yapmayı uygun gördük. Bu paragrafı takip eden bölümde İletişimin ve Medyanın kavramsal olarak kullanılmalarından sonra kısaca tarihlerinden bahsedilecektir.

McLuhan'ın¹¹ '*araç mesajdır*' (the medium is the message) teorisi sebebiyle Marshall Poe, "İletişimler Tarihi" adlı kitabında "Medya teorisiyle alakalı her konuşma McLuhan ile başlamak zorundadır." göndermesini yapar.¹²

McLuhan pek çok insanın aksine araçların tarafsız olduğuna ve verdikleri mesaja göre, kullanılma şekillerine göre değer kazandıklarına inanmaz. Aracın kendisi etki oluşturur, insanların algılarını şekillendirir. İletilen mesajın içeriğinin değil, kullanılan aracın önemli olduğunu savunur; aracın hangi mesajı ilettiği, ne söylediği önemli değildir. Hatta aynı mesajı ileten farklı araçlar farklı etkilerin ortaya çıkmasına sebep olabilir.

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren tüm insanların ihtiyaç duyduğu temel unsurlardan bahsedecek olursak şüphesiz **iletişim** bu unsurların en önemlilerinden birisidir. Nitekim Prof. Ünsal Oskay'ın da İletişimin ABC'si kitabında belirttiği gibi, iletişim bu bağlamda insanın yaşamsal varlığını sürdürme biçiminin bir ürünü ve insan ihtiyaçlarının değişmesi ile birlikte değişime uğrayan, gelişen, insana has bir olgudur. İletişim Latince '*communis*' ve İngilizce '*communication*' kelimelerine karşılık

¹¹ **Herbert Marshall McLuhan**, 1911 yılında doğmuş iletişim uzmanıdır. Aslen Kanadalıdır. 1928 yılında Manitoba Üniversitesi'nde mühendislik eğitimi almış, aynı üniversitede İngilizce ve Felsefe üzerine yüksek lisans yapmıştır. 1935 yılında ise Cambridge Üniversitesi'ne geçiş yaparak, burada edebiyat üzerine doktora eğitimini sürdürmüştür. Global köy (The Global Village) ve araç mesajdır (the medium is the message) adlı teorileri ile medya çalışmalarında geniş yankı uyandırmıştır. Bkz. Medya Akademi Blog, (Çevrimiçi), <https://www.medyaakademi.org/2017/01/23/marshall-mcluhan-teorileri/>, 16 Haziran 2019.

¹² Marshall Poe, **A History of Communications: Media and Society from the Evolution of Speech to the Internet**, Cambridge University Press, 2011, s. 13.

gelmektedir. En genel anlamıyla iletişim; duygularını ve düşüncelerini birbirine aktaran insan topluluğunun yaptığı karşılıklı tutum, yargı, düşünce paylaşımıdır.¹³

İletişim gündelik yaşamımızın olmazsa olmazı olduğu kadar, toplumsal sistemin-yapının sürmesini ve zamanla kendini şartlara uygun bir biçimde yenilemesini de sağlamaktadır. İletişim en temel düzeyde üç ögeye dayanır: iletiyi gönderen, iletiyi alıp açımlayan ve bu iki unsur arasında iletinin veya mesajın gönderilmesini sağlayan bir iletişim kodlaması. İletişimin bu unsurları düşünüldüğünde medya sözcüğünün tanımlanması bu çalışmanın konusu açısından önem arz etmektedir.

Eric Maigret'in Medya ve İletişim Sosyolojisi kitabında belirttiği gibi; "medya sözcüğü televizyon, radyo vb. kitle iletişim araçları kullanılarak geniş bir biçimde veya telefon, mektup gibi araçlar ile iletileri aktarmaya yarayan araçlara gönderme yapmak için kullanılır."¹⁴

Medya sözcüğü, Oxford Dictionary'nin tanımına göre ise; "televizyon, radyo ve buna günümüzde interneti de ekleyecek olursak kitle iletişiminde kullanılan temel araçlar anlamına gelmektedir."

Medya teknolojilerine ve tarihsel gelişimine yazımızın daha sonraki bölümlerinde değinilecektir ancak medya teknolojilerinin toplumsal hayat açısından öneminden bahsetmek adına burada bazı unsurlara değinmekte fayda var. Özellikle 20. Yüzyıl ortalarından itibaren medya teknolojilerindeki gelişme ve çeşitlenme toplumsal hayatı önemli derecede etkileyecek bir boyuta ulaşmıştır.

İlker Erdoğan'ın bir makalesinde belirttiği gibi 20. Yüzyıl ortalarına kadar toplumsal ve siyasal hayatı belirleyici ölçüde etkileyen en temel unsurlar: Yasama, Yürütme ve Yargı olarak sıralanmaktaydı. Ancak iletişim teknolojilerinin gelişmesi yaygınlaşmasıyla birlikte medya bir dördüncü kuvvet olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Medyanın bu anlamda özgürleştirici bir güç mü, yoksa siyasi otoritenin kullanabileceği bir baskı unsuru mu olup olmayacağı bu çalışmanın konusu olmadığı

¹³ Ünsal Oskay, **İletişimin ABC'si**, 3. bs., İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2017, s. 7.

¹⁴ Eric Maigret, **Medya ve İletişim Sosyolojisi**, Çev. Halime Yücel, 4. bs., İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 41.

için tartışmaya dahil edilmeyecektir. Günümüzde medya teknolojilerinin artan hızla ilerlemesi, internet ve sosyal medyanın da geniş kitlelerce kullanılması bu tartışmaları hala güncel tutmaktadır.¹⁵

1.2. Çeşitleri

Medyanın toplumsal ve siyasal açıdan büyük öneme sahip olduğu artık günümüzde inkâr edilemez bir gerçektir. Medyayı geleneksel olarak sınıflandıracak olursak üç temel unsurdan söz edilebilir: **yazılı**, **işitsel** ve **görsel medya**. İnternetin milyonlarca insan tarafından yaygın olarak kullanıldığı günümüzde ise, özellikle sosyal medya platformları da göz önünde bulundurulduğunda bu ayrım biraz kısıtlı görünse de medya teknolojilerinin tarihi gelişim seyrini anlamak açısından faydalı olacaktır. İnternetin ve online platformların gelişim seyrinden ve medya teknolojileri içerisindeki yerinden ayrıca bahsedilecektir.

Medya tarihi şüphesiz medya teknolojilerinin gelişimiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu gelişmeyi David Croteau ve William Hoynes'un da şu şekilde ifade etmiştir: “İletişim uzun yıllar boyunca sözlü olarak devam etmiş daha sonra gündelik kullanım araçlarının artması, yazılı iletişimin kullanılması ve gündelik ihtiyaçlarla da birlikte önemli değişiklikler göstermiştir. Kâğıdın MS.100’lerde icadı şüphesiz iletişim tarihi açısından önemli bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Bu tarihten yaklaşık olarak 500 yıl sonra matbaanın icadı özellikle yazılı iletişimin çoğaltılabilir ve yeniden üretilebilir bir hal almasını sağlamıştır. MS.9’uncu yüzyıl civarlarında ilk basılı kitap insanlık tarihi açısından düşüncelerin, duyguların yani kısacası iletişimdeki ‘ileti’nin saklanması ve yaygınlaştırılmasına olanak sağlamaya başlamıştır. İletişim teknolojilerinin tarihsel seyri, konumuzla bağlantılı olan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, şu şekilde bir kronolojik sıra izlemiştir.”¹⁶

¹⁵ İlker Erdoğan, “Dördüncü Güç Medyadan Beşinci Güç İnternete: Demokratik Bir Dönüşüm Mü Yaşanıyor?”, **Journal of Selçuk Communication**, C. 8, Sy. 1, 2013, s. 177.

¹⁶ David R. Croteau & William D. Hoynes, **Media/Society: Technology, Industries, Content and Users**, 6. bs., SAGE, 2019, s. 26.

YIL	MEDYA BAĞLANTILI İLERLEMELER
100	Kâğıdın icadı, Çin
600	Matbaanın icadı, Çin
800	İlk kitabın basımı, Çin
1450	Modern Matbaanın İcadı, Almanya
1837	Elektrikli telgrafın patentlenmesi
1850	Telefonun patentlenmesi
1900	Radyo yayınının başlaması, Pittsburg
1928	Elektronik Televizyonun İcadı
1946	İlk bilgisayar modelinin icadı
1969	İnternetin İcadı
1990	World Wide Web (www) kullanımı
2004	Facebook
2005	Youtube
2006	Twitter

Tablo1 - David Croteau ve William Hoynes¹⁷ - s. 55

¹⁷ Croteau, Hoynes, **a.g.e.**, s. 55.

1.2.1. Yazılı Medya

1.2.1.1. Gazete

1400'lerin ortalarında Johannes Gutenberg'in modern anlamda matbaayı icat etmesi, Avrupa toplumsal ve siyasi tarihi açısından çok önemli bir gelişmedir. Modern anlamda matbaanın icadının bu denli toplumsal hayata etki etmesi, dönemin sosyolojik yapısıyla da ilişkilidir. 15. Yüzyıl Avrupa toplumsal yaşamı göz önünde bulundurulduğunda şu şekilde bir tablo göze çarpmaktadır. Yazılı metinlerin üretilmesi genel itibariyle kilisenin ve ruhban sınıfın elinde toplanmış, dolayısıyla yazılı metinler ve kitaplar ulaşılması zor, masraflı ve lüks birer araç haline gelmiştir.

Modern matbaanın kullanılmaya başlanması insanların bu zorlukları aşması anlamında toplumsal yaşamı köklerinden sarsan bir gelişme olmuştur. Toplumsal yaşamı bu derecede etkilemesinin en önemli sebeplerinden biri de kilise otoritesini sarsmasından ve artık insanların da yazılı metinlere ulaşabilmesine imkân sağlamasından dolayıdır. Matbaanın gelişmesi bilimsel ve teknolojik gelişmelerin kayıt altına alınması ve daha geniş kitleler tarafından ulaşılabilir hale gelmesine olanak tanıdığı gibi, basılı yayın teknolojilerinin de ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Johann Carolus'un 1605 yılında yayınladığı 'Aller Fürnemmen und gedenckwürdigen Historie' adlı gazetesi kâğıt üzerine basılan ilk gazete kabul edilmektedir.¹⁸

1.2.2. İşitsel Medya

1.2.2.1. Telgraf

Telgraf, televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçları göz önünde bulundurulduğunda kitlesel bir medya teknolojisi olarak sayılamasa da iletişim teknolojilerinin gelişimi açısından önemli bir yeri vardır. İlk çalışmaları 1792 yıllarında Claude Chappe tarafından yapılan telgraf, Mors alfabesi kullanarak mesajınızı iletmektedir. İlk başarılı ve daha modern telgraf; ABD'de 1832 yılında Samuel Morse tarafından tasarlanmış ve üretilmiştir. Elektrik ile çalışan telgraf, elektrik manyetizmasının da bilinen ilk uygulaması kabul edilir. İlk telgraf

¹⁸ Croteau, Hoynes, a.g.e., s. 72-73.

hattı 1843 yılında Washington – Baltimore – Maryland arasında kurulmuştur ve ilk mesaj İngilizce olarak “Tanrı ne yaptı?” olmuştur.

Asa Briggs & Peter Burke’in de ‘A social History of the Media: From Gutenberg to the Internet’ adlı çalışmalarında belirttikleri gibi iletişim, telgraf ile birlikte tarihte ilk kez ulaşım ve taşımacılık imkanları kullanılmadan uzun mesafeli olarak yapılmaya başlanacaktı. Telgraf öncesi uzun mesafe iletişimi bireysel taşıma dışında, buharlı motorun icadı ile demiryolları ve gemiler aracılığı ile yapılagelmekteydi. Ve bu taşımacılık imkanları kullanılmadan, uzun mesafeli iletişimin sağlanması mümkün değildi. Mektup ve posta servisinin kullanılmaya başlaması da yine taşımacılık imkanlarıyla sağlanıyordu. Telgrafın icadı işte bu imkanların dışında iki merkez veya bölge arası çekilen elektrik kabloları aracılığıyla iletişime imkân verdiği için, iletişim tarihi açısından önemli bir yeri vardır. Telgrafın iletişim tarihi açısından bir diğer önemli noktası aynı anda olmasa da karşılıklı iletişime imkân sağlamasıdır.¹⁹

1.2.2.2. Telefon

Telgrafın icadını müteakiben Alexander Graham Bell’in 1876 yılında telefonun patentini almasıyla telefonun yaygın olarak kullanılmaya başlandığını söyleyebiliriz. Ancak telefon teknolojisini telgraftan ayıran bazı temel değişiklikler vardır. Mors alfabesi kullanılarak iletişim imkânı veren telgraflar ile insan sesinin aktarılması mümkün değildi, telefonun icadı bunu mümkün kılarak iletişim tarihinde yapısal bir değişime sebep olmuştur.

Bireysel olarak düşünüldüğünde telefon bir kitle iletişim aracı olmasa da, günümüz teknolojileri göz önünde bulundurulduğunda telefonun icadı bir temel oluşturmaktadır. Telefonun icat edildiği ilk zamanlarda herkesin birer telefonu olduğu düşünülemeyeceği için, telefon toplumsal, ekonomik ve siyasi hayatta da önemli değişikliklere sebep olmuştur. Telgraf ve telefon hizmeti için kurulmuş American Telephone and Telegraph (AT&T), toplumsal yaşamda ortaya çıkan değişikliklerin bir göstergesi olabilir. Asa Briggs & Peter Burke’nin çalışmalarında aktardığına göre 1900’lerin başına gelindiğinde AT&T şirketi Amerikan’ın üçte ikisine telefon ve

¹⁹ Asa Briggs & Peter Burke, **A Social History of the Media: From Gutenberg to the Internet**, Cambridge, Malden, Polity Press, 2009, s. 132.

telgraf hizmeti sunar hale gelmişti. Bu hizmet öncelikli olarak ticari ilişkileri kapsarken, büyük şehirlerde toplumun varlıklı tabakasının da kullanımına sunulmuştu.²⁰

Telefon teknolojisinin kullanımının yaygınlaşması yeni teknolojik gelişmelere de imkân sağlamıştır. Thomas Edison'un 'konuşan makine' olarak adlandırdığı Gramofon, 1878 yılında patentini almasıyla ilk defa kullanılmaya başlandı. Gramofon, sesleri tel, plak, bant gibi herhangi bir cisim üzerine kaydedip, daha sonra bunları dinlemek için kullanılan cihazdır. David Croteau ve William Hoynes'un çalışmalarında belirttiği gibi matbaanın icadından sonra iletişim tarihi açısından icat edilen en önemli araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. İletişim teknolojilerinin toplumsal hayatı etkileyen önemli unsurlardan olduğu gerçeğini gramofonun icadı ve kullanımı bir kez daha gün yüzüne çıkarmıştır. Söz gelimi, gramofonun icadına kadar müzik performansları sadece canlı olarak dinlenebilirken, ses kayıt imkânı sağlayan gramofonlar ile birlikte insanların müzik dinleme alışkanlıkları da değişmiştir.²¹

İşitsel medya teknolojileri bahsini kapatırken, bu gelişmeler arasında bir başka önemli ilerleme olan kablosuz iletişimin gelişmesinden de bahsetmek gerekmektedir. Kablosuzu iletim (wireless transmission) 20. Yüzyıl başlarında İtalyan bilim insanı Guglielmo Marconi tarafından geliştirilmiştir. Marconi'nin icadı basit bir biçimde telgraf teknolojisinin ilerlemiş versiyonu olarak görülse de günümüzde kullandığımız cep telefonundan, birçok ev aletine kadar elektronik cihazların temelini oluşturan teknolojidir.

1.2.2.3. Radyo

Medya tarihi ve kullanılagelen iletişim teknolojileri göz önünde bulundurulduğunda radyo kitlesel iletişim aracı sayılabilecek ilk teknolojik icat denilebilir. Radyonun geniş kitlelere ve uzak mesafelere yayın yapabilmesi, şüphesiz kablosuz iletişim teknolojisinin geliştirilmiş olmasıyla mümkün olabilmiştir. Radyo teknolojisini telefon ve telgraftan ayıran en temel özellik, David Croteau ve William Hoynes'e göre, mesajın belirli bir kişi veya hedef bölgeye gönderilmesinden farklı

²⁰ A.e., s. 134.

²¹ Croteau, Hoynes, a.g.e., s. 74.

olarak, radyo alıcısı (bir anten ve devre aracılığıyla alınan radyo sinyallerini sese dönüştüren alet) olan herkese yayın yapma-ulaşma imkânı vermesi idi.²²

Radyo ilk kullanılmaya başlamasından birkaç yıl sonra günümüzde anladığımız anlamda bir medya yayını olarak kullanılmaya başlandı. Bunun öncesinde telgrafın kablolu hali olarak adlandırılıyordu. Diğer bütün iletişim teknolojilerinde olduğu gibi radyonun etkisinin de sadece aracın (radyonun kendisinin) teknolojik yapısına bakarak anlaşılamayacağı açıktır. Radyo programları ve radyo oyunlarının oldukça popülerlik kazanması ve aynı zamanda radyonun hızlı bir iletişim aracı olması da radyonun birçok alanda kullanılmasına sebep olmaktadır.

1.2.3. Görsel Medya

1.2.3.1. TV

Televizyonun medya tarihi açısından önemi iki ayrı başlık altında incelenecektir. Öncelikle televizyonun icadı ve kullanımının teknolojik arka planı, daha sonra ise bir kitlesel iletişim aracı olarak televizyonun medya tarihi açısından öneminden bahsedilecektir.

1.2.3.1.1. Teknolojik Arkaplan

Televizyonun medya teknolojileri alanına giriş yapmasından önce, görsel iletişimi ve dolayısıyla televizyonu mümkün kılan unsurdan bahsetmek gerekmektedir: Kamera.

Gramofonlar ile birlikte sesin kayıt altına alınmasına benzer bir şekilde 1800'lerin başından itibaren ışığa duyarlı maddelerin kullanılmasıyla, görüntülerin elde edilmesi başlanmıştır. 1852 yılında Amerika'da George Eastman, Kodak marka fotoğraf makinelerini piyasaya çıkararak günümüzde kullanılan fotoğraf makinalarının ilk örneğini kullanıma sundu. İlk film gösterimlerinin olması ise, yeni bir teknolojik gelişmeden daha çok, çekilen fotoğrafların mekanik olarak art arda konmasıyla ilk defa ortaya çıktı.

Televizyonun çalışma prensibi; verici antenler vasıtasıyla elektrik sinyallerine dönüştürülen görüntü ve sesleri, tekrar elektrik sinyallerinden görüntü ve sese

²² Croteau, Hoynes, **a.g.e.**, s. 84.

dönüştüren elektronik bir cihazdır. Televizyon sisteminde alıcı ve verici iki ayrı grup bulunur. Verici olan aygıtlar televizyon kamerası ve radyo vericileridir, alıcı olan aygıtlarsa televizyon alıcısı ve radyo alıcısıdır.

Kameradaki ve televizyondaki görüntü, radyo dalgalarına dönüştürülerek antenler vasıtasıyla evimize kadar ulaşır, televizyon alıcısı bu elektrik sinyallerini alır ve televizyonun ekranında görüntü oluşur. Televizyonun icadı teknolojik olarak değerlendirildiğinde, daha önceki teknolojik gelişmelerin tamamının kendisinde toplandığı bir ürün olarak karşımıza çıkar. Bu birikimi daha sonra internet ve sosyal medya platformlarında da görmek mümkün olacaktır. Sözelimi televizyon görsel ve işitsel öğelerin kablosuz teknoloji kullanılarak bir merkezden diğerine aktarmaktadır. Adeta telgraf, telefon gibi bu kısımda bahsi geçen teknolojilerin birleştiği bir ürün olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2.3.1.2. Medya Tarihinde Bir Devrim: Televizyon

21. yüzyılın vazgeçilmez aletlerinden biri olan televizyon 1923 yılında John Logie Baird tarafında İngiltere'nin Hastings kasabasında icat edildi ve ilk görüntü yine Baird tarafından 1926 yılında yayınlanmıştır. Asa Briggs & Peter Burke'nin, çalışmalarında bir 'evrensel göz' olarak adlandırılan televizyonun icadı medya tarihi açısından 'eski ve yeni' medya ayrımının yapılmasına sebep olmuştur.²³

Televizyon ile birlikte medyanın insanların günlük hayatına girmesinde bir başka boyuta geçildiği söylenebilir. Radyo dışındaki diğer iletişim araçları göz önünde bulundurulduğunda televizyon hem bireysel hem de ticari amaçlarla kullanımı kişisel ve aile hayatıyla bire bir ilgili hale gelmiştir. 20. yüzyılın ortalarından itibaren televizyon yapımcılarının orta sınıf ev kadınlarını hedef kitle olarak seçmişlerdir.²⁴

Bu durum televizyonun kişilerin gündelik hayatlarında kapladığı yeri görmek açısından önemlidir. Günümüzde internet ve sosyal medya platformlarının yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda dahi, televizyon, ana akım medya, geleneksel medya gibi kavramların karşılığı olarak kullanılmaktadır.

²³ Briggs, Burke, **a.g.e.**, s. 161.

²⁴ Croteau, Hoynes, **a.g.e.**, s. 90.

1.2.4. İnternet ve Sosyal Medya – Yeni Medya

Bu bölümde, günümüzde neredeyse bütün medya platformlarının artık bir alt yapı olarak kullandığı internetin ortaya çıkışı ve etkileri, daha sonra yeni medya olarak tanımlanan online platformlardan kısaca bahsedilecektir.

Marshall Poe, A History of Communications kitabında internetin, insanların çalışma, düşünme, iletişime geçme ve hatta eğlenme biçimlerinde köklü değişikliklere sebep olduğundan bahsediyor. Yazılı, işitsel ve görsel medya konularından bahsettikten sonra belki de tüm bu unsurları içeren günümüz iletişim ve medya çalışmalarının en önemli unsuru olan konudan bahsetmek gerekir: İnternet.²⁵

İnternet, şüphesiz günümüzde medya denilince akla gelen ve dominant olan bir unsur ifade etmektedir. İnternet, sözcüğün sınırlı anlamıyla bir medya, bir başka deyişle, iletişim için teknik bir araçtır. İnternetin yaygınlığının ve kullanımının şu ana kadar hiçbir iletişim teknolojisinde görülmemiş boyutta büyük olması daha çok sesi, görüntüyü ve metni birleştiren veya içeren niteliğinden kaynaklanmaktadır.²⁶

İnternette sörfü-yani internet kullanılarak işlem yapmayı kolaylaştırmak için ‘hiper-metin’ denilen yazılımlar geliştirilir. Teknik olarak internet birbirine bağlı bilgisayarlardan oluşan devasa bir ağı temsil etmektedir. İlk kullanımları göz önünde bulundurulduğunda öncelikli olarak askeri ve bilimsel araştırma amacıyla, sınırlı bir grup bilgisayar arasında kullanılmaya başlanmıştır. *Advanced Research Projects Agency – ARPA, World Wide Web*, bugün kullandığımız formuyla (*WWW*) ya da *Network*, farklı kaynaklar arasında ortak bir dil kurarak bu kaynaklara ulaşmayı sağlayan bir sistemdir. Günümüzde internette olan devasa veri sebebiyle kimileri interneti gerçek bir süper medya, kimileri ise yutan bir dev gibi görür.²⁷

Medya teknolojileri değerlendirilirken bazı kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler teknolojiyi kullananların perspektifinden bakıldığında şunlardan oluşmaktadır:

- **Ulaşılabilirlik** : Bahsi geçen iletişim teknolojisine kimler ulaşabilir? Herkese açık bir platform mu?

²⁵ Poe, a.g.e., s. 2.

²⁶ Croteau, Hoynes, a.g.e., s. 94.

²⁷ Maigret, a.g.e., s. 329.

- **Mahremiyet** : Kullanıcıların mahremiyeti göz önünde bulunduruluyor mu?
- **Miktar** : Bahsi geçen araç (internet, televizyon, radyo vb.) ile ne miktarda veri transferi yapılabiliniyor?
- **Hız** : İletişimin hızı nedir?²⁸

İnternet teknolojisinin günümüzde kullanım alanlarına bakılırsa, internet siyasetten eğitime, toplumsal hayatımızın her alanına girmiş bulunmaktadır. Mobil cep telefonlarının yaygınlaşmasıyla birlikte adeta gündelik hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Nitekim internet gittikçe daha fazla ürünü gittikçe daha ucuz ve her an farklı formlarda insanların kullanımına sunmaktadır. İnternet aynı zamanda geleneksel medya olarak adlandırılan televizyon ve radyodan farklı olarak, hitap ettiği geniş kesimlere söz hakkı vermekte, kullanıcı kitlesinin de etkileşime girmesine olanak tanımaktadır.

Erit Maigret'e göre internet, adı bilinen bilinmeyen herkesle bağıntıyı mümkün kılarak, olası toplumsal hiyerarşilere son verecek ya da bir başka deyişle o güne dek bireyleri pasifliğe boğmuş televizyonla simgeleştirilen bir kitle kültüründen kurtaracaktır.²⁹

İnternet kullanımının bu denli yaygınlaşması bazı yeni teorilerin de ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İlk kez Manuel Castells tarafından 90'lı yıllarda geliştirilen “*Ağ Toplumu*” kavramı, 20. yüzyılın sonlarında enformasyon ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan radikal gelişmeleri ve bu gelişmelerin yarattığı toplum modelini tanımlamak amacıyla kullanılıyor. Castells'e göre yaşanan sosyal, teknolojik, ekonomik ve kültürel dönüşümün doğurduğu yeni toplum biçimi karşısında 20. yüzyıl boyunca kullanılagelen ‘*Endüstri Toplumu*’, ‘*Sanayi-Sonrası Toplum*’ ya da ‘*Bilgi Toplumu*’ gibi kavramlar yetersiz kalmaktadır. Ve “*Ağ Toplumu*”, giderek ucuzlayan ve yaygınlaşan internet, cep telefonu ve diğer dijital teknolojiler sayesinde ortaya çıkan yeni toplum biçimini ifade etmektedir.³⁰

²⁸ Poe, **a.g.e.**, s. 13.

²⁹ Maigret, **a.g.e.**, s. 328.

³⁰ Manuel Castells, **Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür - Ağ Toplunun Yükselişi**, 2. bs., İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003, s. 620-623.

1.2.4.1. Yeni Medya

Yeni medya, internet ve mobil ağlar yardımıyla oluşturulan veya kullanılan yeni nesil medya düzeni olarak adlandırılabilir. Geleneksel medyanın aksine yeni medyanın yayın organları tümüyle dijital aygıtlar ve ortamlardan oluşmaktadır. Yeni medya, basılı yayın kaynaklarından bağımsız bir medya düzenine sahiptir. Dijital aygıtlar üzerinden sunum yapılan tüm kaynakları yeni medyanın alanının içerisinde tutabiliriz. Örneğin; internet, bloglar, web siteleri, video oyunları, video bazlı içeriklerin tümü, yeni medyanın birer kanalı kabul edilmektedir. Everett M. Rogers'e göre yeni medyanın -söz gelimi internetin ortaya çıkması ve yaygınlaşmasından sonra ortaya çıkan *sosyal medya platformları* da dahil online iletişim araçları- en belirgin üç özelliğinden bahsedilebilir: *Etkileşim, kitlesizleştirme ve eşzamansızlık*.³¹

Bu üç unsurdan sırasıyla bahsedecek olursak etkileşim daha önceki bölümlerde bahsedildiği üzere, yeni medya platformlarının -geleneksel medya teknolojilerinde gördüğümüz gibi- ayrımları keskin değildir. Örnek verecek olursak, paylaşılacak veya gönderilecek olan içeriği hem üreten hem de tüketen kişi olma imkânı, yeni medya araçları ile mümkündür. Bu durum televizyon veya radyo ile mümkün değildir.

Kitlesizleştirme, Akan Yanık'a göre genel olarak, iletişim sistemindeki baskın kaynak rolünün yıkılması ve alıcı ile kaynağın bu rolü paylaştığını anlatmaktadır.³²

Eşzamansızlık ise, ileten ile kaynak arasında yani mesajı gönderen ile alan arasındaki zaman farkının öneminin ortadan kalkmasıdır. 2000'li yılların başından itibaren online paylaşım sitelerindeki çeşitlilik -buna sosyal medya platformları da dahildir- artış göstermiş ve internetin sağladığı olanaklar daha da geniş kitlelere ulaşma imkânı bulmuştur.

Yanık, makalesinde iletişim dünyasında yaşanan teknolojik gelişmelerin rastgele değil gayet planlı şekilde ilerlediğinden bahseder ve Nicolai Müller'in 2010

³¹ Everette Rogers, **Communication Technology: The New Media in Society**, New York, Free Publishing, 1986, s. 5-7.

³² Akan Yanık, "Yeni Medya Nedir Ne Değildir?", **The Journal of International Social Research**, C. 9, Sy. 45, Ağustos 2016, s. 902.

yılında Hamburg’da yayınladığı “Media Evolution” isimli çalışmasından aşağıdaki tabloyu nakleder:

Tablo 1: Yeni Medya, Teknoloji ve İnsan İlişkisi

MEDYA	1.0		Web İçeriğine Dikkat Etme (Web of Content Attention)	Hakim Yapı: İnternet İnternet, TV, Yazıcı, E-Posta, Arama Motorları
Durum	Arkaya Yaslanma (Lean Back)			
Katılım	Çok Az		Web Yapısında İletişimi Güçlendirme (Web of Communication Empowerment)	Hakim Yapı: Web 2.0 Kullanıcı Yaratımlı İçerikler (UGC), Weblog, Etkileşimli Dış Mekan Uygulamaları (I-OOH), Anlık Mesajlaşma, Podcast, Sosyal Ağlar, Wiki Sistemler, Viral Çalışmalar, Sosyal Ticaret, Widget Araçlar
Durum	Öne Doğru Eğilme (Move Forward)			
Katılım	Az		Web İçeriğine Dalma - Akış (Web of Context Immersion)	Hakim Yapı: Semantik Web Sinematik Oyunlar, Holografik Eğlence ve Oyun, 3D Sohbet, Akıllı Arama, Çok Oyunculu Online Rol Oyun Sistemleri, Sanal 3D Alışveriş, Akıllı Reklam, Konsol, Oyunlaştırma, Sanal Mimik ve Jest Yaratımı
Durum	İçine Dalma (Jump In)			
Katılım	Geçici		Web Yapısına Nesnelerle Bağlanmak (Web of Things Connectivity)	Hakim Yapı: Nesnelerin İnterneti Outernet, Zenginleştirilmiş Gerçeklik, Çoklu Bulunma, Konum Tabanlı Web, Sanal Zeka Ajanları, Bulut Bilişim, Ses Analizi, Giyilebilir Teknolojiler, Dokunsal Arayüzler, Nesne Tanıma Sistemleri
Durum	Her Zaman Aktif (Always On)			
Katılım	Kalıcı		Web Yapısına Nörolojik Uzantıyla Bağlanmak (Web of Thoughts Extension)	Hakim Yapı: Büyük Veri ve Robotik Zeka Beyin-Bilgisayar Etkileşim Arayüzü, Beyin Akış Kontrolü, Bağlantılı Lens, Zenginleştirilmiş Görüş, Nöro-Web, Nano ve Nöro Robotlar, Biyolojik İmplantlar, Robot Protezler, Sessiz İletişim, İnsan 2.0
Durum	Devrede Olma (Plug In)			
Katılım	Yüksek			

Burada ünlü düşünür Konfüçyüs’ün bir sözünü aktarmayı uygun görüyorum:

“Bana dünyayı bir günlüğüne de olsa yönetme imkânı verselerdi, ilk iş olarak kelimelerin anlamlarını sabitleştirirdim. Zira bütün kavgaların kaynağında kelimelere farklı anlamların yüklenmesi yatıyor. Yapı da sorun varsa, kelime özündeki düşüncesini anlatamaz, düşünce anlatılmaz ise işler doğru yapılamaz. İşte bundan dolayı, dil her şeyden önemlidir.”

Bu çalışmamızda medyada kullanılan dilin, dil eğitiminde ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu göstermeye çalışacağız.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE MEDYA ARAPÇASI VE EĞİTİMDEKİ YERİ

2.1. Medya Arapçası

Basın-yayın organlarında kullanılan dil hem dil erbabının hem de basın mensuplarının ilgisine mazhar olmuştur. Zira medya, insanlara mesajını ulaştıracak bir “araca”, dil ise kendisini yaygınlaştıracak, umumi hale getirecek ve canlı, kapsayıcı bir kullanıma sokacak olan bir “aracıya” ihtiyaç duyar.³³

Gazetenin ilk çıkışıyla beraber dilciler basın-yayın organlarında kullanılan dile endişeyle bakmışlardır. Özellikle gazeteler yaygınlaşıp, radyolar, televizyonlar, uydu kanalları yoluyla medya her eve girdiğinde artık “medyada kullanılan dil” hakkında konuşmak ve bu konuyla ilgili araştırma yapmak bir zorunluluk haline gelmiştir. Zira artık dilin bugünü ve yarını için açık bir tehlike mevcuttur. Bununla ilgili gerekli tedbirlerin alınması, dil için hayati önem arz etmektedir.

Konu hakkında dil bilginleri, basın-yayın ve gazetecilik uzmanları, sosyologlar ve ilm-i siyasetle meşgul kimseler çokça araştırmalar yaparak bilhassa iletişim fakültelerinde okuyan öğrencilerin ve bu alanda gerek yazılı gerek işitsel gerek görsel medyada çalışan basın mensuplarının ihtiyaç duyulan dil meziyetleriyle donanması için çeşitli gayretler göstermişlerdir.

Nitekim medya, kullandığı “Arapça iletişim dili” ile biri olumlu, diğeri olumsuz olmak üzere birbirine zıt iki görevi icra etmektedir. Medyanın, dilin umumi hale gelmesi ve okuma-yazma bilmeyenlerin dil öğrenmesi gibi noktalarda yaptığı katkılar, Arapçaya hizmet ettiği olumlu yöndür. Olumsuz sonuçlara yol açan ikinci vazifesi ise yerel ifadelerin kullanımını teşvik eder, hataların yayılmasına ve insanların zihinlerinde, dillerinde yerleşmesine sebebiyet verir. Böylece Arap coğrafyasında kültürel ayrılığını derinleştirir.

³³ Fadia el-Melih Halvani, “Luğatu’l-I‘lami’l-Arabi”, **Damascus Üniversitesi Dergisi**, C. 31, Sy. 3, 2015, s. 11.

Dil, kitle iletişiminde medyanın en önemli unsurlarından biridir. Hedeflerini gerçekleştirmek ve insanları kendisini takip etmeye teşvik etmek isteyen her medya kuruluşunun kitleye mesajını iletirken araç olarak kullandığı dil ile, hedeflediği kitlenin dil seviyesi arasında bir uyum, bir denge yakalaması zorunludur.

Görüntünün medya araçlarına girmesi ve öneminin artmasıyla dahi “dil” medya mesajının iletildiği birincil araç olma özelliğini ve tesirini hiçbir zaman yitirmemiştir. Hatta Muhammed Seyyid Muhammed’in ifadesiyle “Dil, medya ıstılahında kullanılageldiği haliyle iletişimin araçlarından bir araç değildir. İletişim, dilin görevlerinden bir görevdir.”³⁴

Ancak medyanın dil seviyeleri farklı farklı olan geniş kitlelere yönelmesi, onu dar bir dil alanına sıkıştırmıştır. Bunun yanı sıra bir de dilde ehil olmayan kişilerin basın mensubu olarak bu sektörde çalışmaya başlamaları kendisine “*medya dili*” adı verilen dilin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Araştırmacılar “*medya dili*” tanımının nasıl olması gerektiği konusunda farklı farklı düşünceler öne sürmüşler ve farklı isimlendirmeler kullanmışlardır. Ammice ve fusha arasında yer alan “*Üçüncü Dil*”, şeklinde ifade edenler olduğu gibi, Arap dünyasının sosyal ve ilmi gelişimini takip eden “*Fusha ’l-Asr*” ifadesini kullananlar da olmuştur. Yahut aslen kadim Arap lisanına dayanan ancak çağın yeniliklerine cevap vererek, bu dili konuşanların kendilerini ifade etme ihtiyaçlarını karşılayan “*Yeni Arap Dili*” şeklinde tanımlayanlar da mevcuttur. Bazıları da bu dilin gazetenin ortaya çıkışıyla zuhur eden, edebi dille günlük konuşma dili arasında yer alan “*Pratik Düzyazı*” olduğunu söylemişlerdir.³⁵

Bu dil, Abdullatif Hamza’nın ifadesiyle “Okuyucuya üst perdeden, yahut nadir kullanılan kelimelerle hitap etmekten uzak, “*basitlik*” ve “*açıklık*” özellikleriyle ayrıcalıklı hale gelmiş” bir dildir. “*Fusha ’l-Asr*” şeklinde isimlendirilmiş olmasının sebebi, onu “*Fusha ’t-Türâs*” ile kültürlü ve aydın kimselerin konuştuğu “*Ammice*”den

³⁴ Halvani, a.g.m., s. 13.

³⁵ Muhammed Halil, Muhammed Mansur, *Intâcu’l-luğatı’l-i’lâmiyye fi’n-nusûsi’l-i’lâmiyye*, Kahire Üniversitesi, Açık Öğretim Merkezi, 2002, s. 33.

ayırmak içindir. Bu dil fusha'nın sıhhat ve selametini, ammice'nin açıklık ve basitliğini kendisinde bir araya getirmiştir.³⁶

Ancak bu yeni dil için ölçünün ne olacağı belirsizdir. Yayın organlarında her gün kendi hudutlarını aşan bir şekilde, yeni kelimelerle ve üretilmiş yeni dil kullanımlarıyla önümüze çıkmaktadır. Zamanla ölçüsüz ve kuralsız bir dil haline gelmesinden korkulmaktadır. Bu dil, hitap ettiği kitleyle iletişim kurma ve anladıkları bir dilde mesajını onlara ulaştırma gayesiyle lehçelerin yerel kullanımlarına, tercüme yoluyla Arapçaya giren yeni üsluplara ve lafzlara, dil yapısında basitlik ve kolaylaştırma anlayışı gibi noktalara dayanmaktadır.

Bu sebepler mesajın kitleye ulaşabilmesi için, medya metninde kullanılan kelimelerin manalarının hitap edilen insanlar nezdinde açık ve anlaşılır olmasını gerektirmektedir. Buradan itibaren medyanın dilin gelişmesi ve kelimelerin manalarının değişmesi üzerindeki etkisi söz konusu olmaktadır.

Medyanın dil yapısında meydana getirdiği kolaylıktan maksat, düşük bir dil veya ammice kullanmak demek değildir. Aksine sarf kurallarına uygun, Arapçanın cümle sistemine göre kurulmuş, ifadelerin açık olduğu, anlaşılır kelimelerin kullanıldığı ve üslubun basit olduğu bir ifade biçimidir.

Nitekim haber sunumunda kullanılan dil, ammice ifadelerden uzak ve siyasi, ekonomik kavramlarla dolu olmasına rağmen kitlenin bu dili anladığını ispat etmiştir. Bu ilk bakışta basitlik ve açıklık anlayışına aykırıymış gibi görülebilir. Ancak farklı seviyelerden dinleyicilerin, bu kavramları anlamak için gayret göstermesi ve fasih dille aktarılan haberlerin tahlillerini takip ediyor olması önemlidir.

Dil üç farklı düzeyde kullanılmaktadır. Bunlardan ilki, sanat ve edebiyat alanında kullanılan dil, ikincisi, akademik alanda kullanılan bilimsel dil, üçüncüsü ise medyada kullanılan, günlük konuşma dilidir. İşte dilin bu son kullanım şekli zamanla farklı alanlarda kullanılmaya başlanmış, iş ve akademi dünyasının ortak paydası haline gelmiştir.

³⁶ Halvani, **a.g.m.**, s. 14.

Medya dili üç kaynaktan beslenmektedir: İlki Fasih Arap lisanı yahut Fusha't-Turâs'tır ki bu dil, kelimelerini ve terkip sistemini dile kazandırmakla medya dilinin temelini oluşturur. İkincisi sömürge dönemlerinde Arapçayı doğrudan etkilemiş olan yabancı diller ve yabancı ülkelerde okuyanların dilleridir. Dolaylı etkisi ise tercüme faaliyetleridir. Üçüncüsü medya dilinin kendisinden kelimeler ve terkipler aldığı ve zaman zaman cümlelerin yapısında değişikliğe sebep olan Ammice lehçelerdir.³⁷

Fusha ve Ammice arasındaki bağ oldukça güçlüdür. Ammicedeki kelimelerin %80'den fazlasının aslında fushadan gelmesi sebebiyle aralarında çekişmeye dayalı bir ilişki değil birbirini tamamlayan bir ilişki söz konusudur. Bu durum kolay fushanın ve üst sınıf ammicenin iyiden iyiye yaygınlaşması sebebiyle fushayı ve ammiceyi daha fazla yaklaştırmaktadır.³⁸

Medya Arapçası, Arapça dil öğretiminde temel kaynaklardan birini oluşturmaktadır. Bu yazılı ve görsel medyada kullanılan dilin çeşitliliği ve zenginliği ile doğrudan alakalıdır. Bu bağlamda Arapçanın başka herhangi bir formunun, medya Arapçası kadar Arap halklarının kültürünü, gündelik yaşamı, konuşma ve düşünme biçimlerini anlamada yeterli olamadığını görüyoruz. Bu sebeple Medya Arapçasının halkın dilini yakalamada en önemli kaynaklardan birini oluşturduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.³⁹

Bu bağlamda görsel medyanın olduğu kadar yazılı medyanın da önemi büyüktür. Bu Yazılı medya Arapçasının halkın yazı dilini kullanmada standart oluşturma açısından oynadığı rolden dolayıdır ve gündelik siyasetten, spora, magazinden eğitime yazılı medya Arapçasının yelpazesi çok geniştir. Orta ve ileri seviyedeki Arapça öğrencileri için Medya Arapçası özgün ve bol miktarda politik, sosyal ve kültürel metin / kaynak sağlar. Bazı araştırmacılar yazılı haber metinlerini modern Arapçanın ana kaynaklarından biri olarak kabul etmektedir.⁴⁰

Medya Arapçası dil yönünden kendi başına çalışılacağı gibi günümüzde artarak yayılan yabancı dil olarak Arapça öğretimi alanında da kullanılabilir. Bu

³⁷ Muhammed Hasan Abdulaziz, **Luġatu's-sahâfeti'l-muâsıra**, Kahire, Daru'l-Maarif, 1978, s. 10.

³⁸ Halvani, **a.g.m.**, s. 16.

³⁹ Karin Christina Ryding, "Media Arabic as a Regional Standard", **Arabic and the Media: Linguistic Analyses and Applications**, Ed. Reem Bassiouney, **V. 57**, Brill, 2010, s. 219.

⁴⁰ Ryding, **a.g.e.**, s. 221.

sebeple, medya Arapçası dersi için müfredat ve materyallerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi temel bir gerekliliktir. Medya Arapçası, uluslararası ve bölgesel olayları Arap bakış açısıyla anlamak ve keşfetmek için gerekli olan becerileri ve bilgileri kapsayabileceği gibi, aynı zamanda, Arapçayı yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı ve sözlü dil seviyelerinin yapılandırılmasında ve tanımlanmasında kilit bir faktör olabilir.⁴¹

Medya Arapçası eğitimi verilen bazı kurs müfredatlarına bakıldığında, bu kurslarda kullanılan materyallerin çoğunlukla rastgele seçilmiş haber bültenleri, röportajlar ve çoğunlukla Ortadoğu bölgesine odaklanan siyasi meseleler üzerine tartışmalar olduğu görülmektedir. Haber kelimelerinin ve terminolojinin kazanılmasına çok fazla dikkat edilir ve karmaşık yapılar, özel deyimler ve karmaşık kavramların açıklanmasına önemli bir zaman ayrılır.⁴²

Tipik bir Arapça medya sınıfı alıştırmaları, bir metinden (yazılı veya sözlü) sonra da anlama soruları içerir. Öğrenme sürecini kolaylaştırmak için bir kelime listesi sağlanmıştır. Müfredat kısıtlamaları altında çeviri, cevapları bulmanın ya da deyimsel cümleleri açıklamanın en hızlı ve en kolay yolu haline gelir. Bu strateji, öğrencilerin dilde yaratıcı olmamalarına ve bazen bilgi paylaşımlarından ve görüş alışverişinde bulunmalarından mahrum kalmalarına sebep olabilir. Öğrencilere, okuduklarını, duyduklarını veya gördüklerini tartışma, analiz etme ve ifade etme fırsatı verilmez. Arapçayı yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin bu anlamda medya Arapçasının spesifik kullanımlarını dikkate alarak bir müfredat ve eğitim programı düzenlemeleri gerekmektedir.

Güvenilir ve yaygın olarak erişilebilen yazılı bir bilgi ve yorum kaynağı olan medya Arapçası, geniş bir konu yelpazesinde en belirgin kamusal söylem biçimini temsil eder ve çok sayıda alt türü içerir: güncel olaylar, raporlama ve analiz, ekonomik ve finansal haberler, kitap, tiyatro ve film incelemeleri, halka açık röportajlar, reklamlar, uzun makaleler, spor yazıları, sosyal duyurular ve diğer birçok konu sayfalarını doldurur.

⁴¹ Ryding, a.g.e., s. 227.

⁴² Mahmoud Abdalla, "The Place of Media in the Arabic Curriculum", **Arabic and the Media: Linguistic Analyses and Applications**, Ed. Reem Bassiouney, V.57, Brill, 2010, s. 259.

Orta ve ileri seviyedeki Arapça öğrencileri için Medya Arapçası özgün ve bol miktarda politik, sosyal ve kültürel kaynak sağlar.

Arapça öğreniminin geçmişe oranla artması, eğitimcilerin dil öğretme metotlarında değişik yöntemler kullanmasına ve geliştirmesine sebep olmuştur. Medya Arapçasının dil öğretiminde bir materyal olarak kullanımı hiç şüphesiz bu yöntemlerin başında gelmektedir.⁴³

Günümüzde televizyon, radyo, internet ve sosyal medya platformları gibi kitle iletişim araçları, yabancı dil öğreniminde büyük bir role sahiptir. Geçmişte yabancı dil öğreniminde dersin öncelikli kaynakları öğretmen ve kursun materyalleri ile sınırlı idi. Ancak radyo, televizyon ve online platformların yaygınlaşması göz önünde bulundurulursa; öğrenciler sınıf ortamına daha gelmeden birçok konuda ön bilgi sahibi olabilmektedirler. Aynı zamanda öğrenecekleri dil, o dilin konuşulduğu kültür ve insanları hakkında da araştırma yapabilmektedirler.

Medya teknolojilerinin gündelik hayatın her alanında kullanılması sebebiyle Arapça eğitimi veren öğretmenlerin, öğrencileri gündelik hayatın dil kullanımına alıştırması açısından medyayı kullanmaları çok önemlidir. Bu açıdan medya içeriğinin kullanılmasının öğrenciler açısından motive edici etkisi de bulunmaktadır. Bu anlamda öğretmenlerin önemsemesi gereken şeylerin başında öğrencilerin birer medya okur-yazarı haline gelmeleridir. Çünkü medya dilinin kullanımının öğrenilmesinden maksat, o dili her yönüyle iyi kullanabilmek demektir. Arapça dil eğitimi müftedatına medyanın yerleştirilmesi şüphesiz medyanın insanlar ve konuşulan dil üzerindeki inkâr edilemez etkisinden kaynaklanmaktadır.⁴⁴

Medya, Arapça öğrenenler ve öğreticiler için çok önemli bir kaynak olmasına rağmen, sunduğu içeriğin çeşitliliği sebebiyle aynı zamanda dikkatli bir şekilde kullanılması gereken bir platformdur. Bu durum dikkate alındığında şu hususlara dikkat edilmesi gerekir:

- Arapçanın lehçe ve kullanım çeşitliliğinin çokluğu öğreticileri medya Arapçasını kullanmak konusunda motivasyonsuzluğa itmemelidir.

⁴³ Abdalla, **a.g.e.**, s. 252.

⁴⁴ Abdalla, **a.g.e.**, s. 255-256.

- Medya dilini kullanarak öğreticiler, öğrencilere bilgilendirici olacak metinlerle yoğun bir şekilde i  içe geçebilecekleri kaynaklar sunabilir. Tarihi metinler, bilimsel-politik metinler, haber metinleri vb. Örneğin bir haber metni göz önünde bulundurulursa, haber metninde temel olarak üç ana yapı zikredilebilir: Ba lık, alt başlık ve haber metni. Bu üç kısımlar kendine ait birtakım kalıplar içerir. Haber başlığı kısa ve öz olmalıdır. Haber alt başlığı birkaç cümlede haberin ana düşüncesini veriyor olmalıdır. Haber metni ise giriş, gelişme gibi bölümlerden oluşmalıdır.   te bu tarz bir sistematik dil yapısını medyadan örnekler kullanarak öğrencilere aktarmak mümkündür.
- Bazı zamanlarda medya Arapçası dersi verilirken, öğrencilerin medya içeriğinden bir bölüm seçip üzerine çalışmaları istenebiliyor. Ancak bunun yerine, öğretmenler öğrencileri için faydalı olacağına inandıkları ve öğrencilerin ilgi alanına göre seçilmiş materyalleri ve içerikleri kendileri öğrenciye vermelidir.
- Medya Arapçası derslerinde öğretmenler öğrencilerden okunulan bir haberin özetini veya bir şikayet mektubu gibi metinleri yazmalarını isteyerek öğrencilerin yazı tekniğini geliştirebilir. Veya bir röportaj izleyen öğrencinin, soruları tahmin etmesi istenebilir. Yahut bir haber videosu izlenirken  ğrencilere, 5N1K soruları sorulup haberi anlayıp anlamadıkları ölçülebilir.
- Son olarak Arapça  ğretmenleri de bu bahsedilen konular bağlamında unutulmamalıdır. Medya Arapçası dersi verecek öğretmenlerin dersi daha verimli i leyebilmeleri için, teknolojik aletlerin kullanımı, medya Arapçasının karakteristik yapısı gibi konularda bilgilendirici seminer programlarına dahil olması gereklidir.⁴⁵

2.2. Türkiye’de Arap Dili Bölümleri

Ülkemizde Arapça  ğretimi, 2016-2017 eğitim  ğretim yılı itibariyle İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri dışında 5 vakıf, 26 devlet  niversitesi olmak üzere toplam

⁴⁵ Abdalla, a.g.e., s. 278-283.

33 okulda verilmektedir. Bu 33 lisans programının 16'sı aktif olarak öğrenci kabul etmektedir.⁴⁶

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında Arap Dili eğitimi, İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri dışında şu adlarla verilmektedir:

Arap Dili ve Edebiyatı
Arap Dili Eğitimi
Arapça Mütercim – Tercümanlık
Arapça Öğretmenliği
Arap Dili ve Kültürü

Ülkemizde yukarıda zikrettiğimiz adlar altında tespit ettiğimiz kadarıyla 31 üniversitemizde 33 Arap Dili lisans programı bulunmaktadır. Bunları alfabetik sıraya göre şöyle sıralayabiliriz:

Üniversite	Lisans Programı
1. Adıyaman Üniversitesi	Arapça Öğretmenliği
2. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
3. Ankara Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
4. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
5. Atatürk Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
6. Bartın Üniversitesi	Arapça Öğretmenliği
7. Bitlis Eren Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
8. Çankırı Karatekin Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı

⁴⁶ İbrahim Şaban, Fatma Batkılar, “Arap Dili Bölümlerinin Hazırlık Programlarında Arapça Öğretiminin Dersler, Kitaplar ve Yöntemler Açısından Mevcut Durumu”, **II. Uluslararası Arapça Öğretimini Geliştirme Sempozyumu Türkiye’de Hazırlık Programlarında Arapça Öğretimi Mevcut Durum ve Geliştirme Yöntemleri (Toplantı Bildirileri)**, Akdem Yay., 2016, İstanbul, s. 40-43.

9. Dicle Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
10. Erzurum Teknik Üniversitesi	Arapça Mütercim Tercümanlık
11. Gazi Üniversitesi	Arap Dili Eğitimi
12. Gaziantep Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
13. Harran üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
14. Iğdır Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
15. İstanbul Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
16. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	Arapça Mütercim-Tercümanlık
17. İstanbul Aydın Üniversitesi	Arapça Öğretmenliği
18. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Arapça Öğretmenliği
19. İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
20. Kafkas Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
21. Kırıkkale Üniversitesi	Arapça Mütercim-Tercümanlık
22. Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
23. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Arapça Mütercim-Tercümanlık
24. KTO Karatay Üniversitesi	Arapça Mütercim-Tercümanlık
25. Mardin Artuklu Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
26. Muş Alparslan Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
27. Okan Üniversitesi	Arapça Mütercim-Tercümanlık
28. Pamukkale Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
29. Selçuk Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı / A. Mütercim-Tercümanlık
30. Süleyman Demirel Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı
31. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Arap Dili ve Edebiyatı

2016/2017 eğitim-öğretim yılı itibarıyla bu 33 programın sadece 16 tanesi öğrenci kabul etmiştir.⁴⁷

⁴⁷ Şaban, Batkılar, a.g.m., s. 43.

2.3. Medya Arapçası Eğitiminin Verildiği Kurumlar

2.2.1. Üniversiteler

1. İstanbul Üniversitesi

Ülkemizde yükseköğretim programlarında Arap Dili, 1938 yılına kadar İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Kürsüsünde ders olarak öğretilmiştir. 1938 yılında Fars Dili ile birlikte Arap-Fars Filolojisi kürsüsünde, 1963 yılından itibaren de Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı adı altında bağımsız olarak öğretilmeye başlanmıştır.⁴⁸

Ülkemizde 1938 yılından günümüze kadar Arap Dili eğitiminin yapıldığı İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda “*Medya Arapçası I-IP*” dersi 3. Sınıf zorunlu derslerinden birisi olarak yaklaşık 10 yıldır verilmektedir.⁴⁹

2. Gazi Üniversitesi⁵⁰

Arap Dili Eğitimi Anabilim Dalı 1984 yılında kurulmuştur. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Arapça Öğretmenliği Bölümü 2. Sınıfta “*ARAPÇA-TÜRKÇE Çeviri I⁵¹*” ve 3. Sınıfta “*TÜRKÇE-ARAPÇA Çeviri I⁵²-IP⁵³*” isimli zorunlu derslerde Prof. Dr. Mehmet Hakkı Suçin’in “Haber Çevirisi” isimli eseri okutularak öğrencilere Arapça Medya Dili dersleri çeviri esasları ile birlikte verilmektedir.

⁴⁸ Şaban, Batkılar, **a.g.m.**, s. 41.

⁴⁹ İstanbul Üniversitesi, (Çevrimiçi) <http://arapdili.edebiyat.istanbul.edu.tr/tr/content/arap-dili-mufredati/arap-dili-mufredat>, 14 Haziran 2019.

⁵⁰Gazi Üniversitesi, (Çevrimiçi) http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?dr=0&lang=0&FK=05&BK=68&ders_kodu=&fakulte=GAZ%DD+E%D0%DDT%DDM++FAK%DCLTES%DD&fakulte_en=GAZI+FACULTY+OF+EDUCATION&bolum=ARAP%C7A+%D6%D0RETMENL%DD%D0%DD&bolum_en=TEACHE R+TRAINING+IN+ARABIC&ac=11, 02 Şubat 2019.

⁵¹Gazi Üniversitesi, (Çevrimiçi), http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?baslik=1&dr=0&lang=0&ac=16&FK=05&BK=68&ders_kodu=10500756, 02 Şubat 2019.

⁵²Gazi Üniversitesi, (Çevrimiçi), http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?baslik=1&dr=0&lang=0&ac=16&FK=05&BK=68&ders_kodu=105001136, 02 Şubat 2019.

⁵³Gazi Üniversitesi, (Çevrimiçi), http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?baslik=1&dr=0&lang=0&ac=16&FK=05&BK=68&ders_kodu=105001144, 02 Şubat 2019.

Öğrenciler ders neticesinde çeviri yaklaşımları doğrultusunda özgün ve güncel Arapça metinleri, gerektiğinde sözlük yardımıyla hedef dilden ana dile çevirebilecek seviyeye gelmektedirler.

3. Ankara Üniversitesi

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 4. Sınıf 1. Dönem Zorunlu Dersleri arasında “*Basın Dili (Press Language)*” adı altında dersler işlenmektedir.⁵⁴

Ders kitabı olarak Prof. Dr. Mehmet Hakkı Suçin’in, 2014 yılında Opus Yayınlarından çıkmış Arapça-Türkçe/Türkçe-Arapça Haber Çevirisi kitabı kullanılmakta ve Al-Ahram, Al-Şark Al-Avsat, Al-Safir, Al-Nahar, Al-Arabi, al Majalla gibi çeşitli Arap gazetelerinden haber çevirileri yapılmaktadır.⁵⁵

4. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

2010 yılında kurulmuş olan Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Mütercim Tercümanlık (Arapça) Anabilim Dalı Programında 1. Sınıf 1. Dönemde “*Medya Çevirisi*”, 1. Sınıf 2. Dönemde “*Haber Çevirisi I (Arapça-Türkçe)*”, 2. Sınıf 3. Dönemde “*Haber Çevirisi II (Türkçe-Arapça)*” ve 2. Sınıf 4. Dönemde “*Haber Çevirisi III (Arapça-Türkçe)*” isimli zorunlu dersler okutulmaktadır.⁵⁶

5. Atatürk Üniversitesi

Bölümüm Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde 1968’te Arap-Fars Dilleri ve Edebiyatları Bölümü adı ile kurulmuş ve Lisans düzeyindeki öğretimine 1974-1975 öğretim yılında başlamıştır. 1983 yılında Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü adını alarak Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı ile Fars Dili ve Edebiyatı

⁵⁴ Ankara Üniversitesi, (Çevrimiçi), <http://www.dtcf.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/67/2018/07/arap-dili-2018-19.pdf>, 16 Haziran 2019.

⁵⁵ Ankara Üniversitesi, (Çevrimiçi), http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Bilgileri.aspx?dno=807828&bno=1610&bot=207, 16 Haziran 2019.

⁵⁶ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://aybu.edu.tr/insanvetoplum/dogudilleri/contents/files/MUFREDAT.pdf>, 16 Haziran 2019.

Anabilim Dalı olmak üzere iki Anabilim Dalına ayrılarak iki ayrı program uygulamaya ve ayrı diploma vermeye başlamıştır.⁵⁷

Bölümde VII. Yarıyılta “*Arapça Basın Dili*” dersi zorunlu dersler arasında verilmektedir.⁵⁸

6. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim-Tercümanlık (Arapça) Programında, 3. Yarıyıl Alan Seçmeli Dersler arasında “*Media Translation*” adı altında verilmektedir.⁵⁹

Medya ve Çevirmenlik dersinin içeriğinde öğrencinin basın dilinin özelliklerini kavraması, bu konuda çevirmenin uyması gereken esasları, kazanması gereken deneyimleri bilmesi ve kitle iletişim araçlarından yararlanması sağlanır. Ders kitabı olarak Prof. Dr. Nurettin Ceviz’in “Uygulamalı Basın Arapçası, İstanbul 2007” kitabı ve yardımcı ders kitabı olarak da Cüneyt Eren’in “Basın Diline Giriş, Erzurum 2000” kitabı okutulmaktadır.⁶⁰

7. Kafkas Üniversitesi

Kafkas Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 2008 yılında kurulmuştur. Bölümde 3. Sınıf 1. Dönem ve 3. Sınıf 2. Dönemde “*Arapça Basın Dili I*” ve “*Arapça Basın Dili II*” adları altında seçmeli dersler verilmektedir.⁶¹

Derste Arap gazete ve dergilerinin dili hakkında genel bilgiler verilerek, siyasi haberlerde kullanılan başlıca kalıplar öğrenciye tanıtılmaktadır. Arapça gazete kupürlerinden ve Edvâ’ul-enbâ’dan okumalar yapılmaktadır. Arapça gazetelerin kültür ve edebiyat sayfalarından okumalar gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Arapça

⁵⁷ Atatürk Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://atauni.edu.tr/tarihce-7>, 16 Haziran 2019.

⁵⁸ Atatürk Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://atauni.edu.tr/karteks-4>, 16 Haziran 2019.

⁵⁹ 29 Mayıs Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://tra.29mayis.edu.tr/tr/ceviribilim-bolumu-mutercim-tercumanlik-arapca-lisans-ogretim-programi>, 16 Haziran 2019.

⁶⁰ 29 Mayıs Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://tra.29mayis.edu.tr/tr/mutercim-tercumanlik-arapca-ders-icerikleri>, 16 Haziran 2019.

⁶¹ Kafkas Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/kaudem/file/ARAP%20DİLİ%20EDEBİYATI%20DERS%20ADLARI.docx>, 16 Haziran 2019.

gazetelerinin ekonomi ve spor sayfalarından okumalar yapılmakta, Arapça karikatür ve ilanlar ve Arapça dergilerinden örnek metinler derste işlenmektedir.⁶²

8. Kırıkkale Üniversitesi

Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri Bölümü Mütercim Tercümanlık (Arapça) Ana Bilim Dalı 2011 yılında kurulmuştur. Bölümde 4. Sınıf öğrencilerine “*Medya Çevirisi I-II*” ve “*Arapça Yazılı ve Görsel Basın I-II*” adları altında dersler verilmektedir.⁶³

9. Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 2010 yılında resmen açılmıştır. Bölümde 3. 1. Dönem ve 3. Sınıf 2. Dönem zorunlu derslerinin arasında “*Medya Arapçası I-II*” adları altında dersler verilmektedir.

Dersin hedefi öğrencilerin basılı, görsel-işitsel medyada yayınlanan Arapça haber, belgesel, köşe yazısı vb. materyalleri okuma, anlama ve çözümleme becerisi kazanmalarınıdır. Bu çerçevede gazete, televizyon ve radyo metinlerinde en çok kullanılan ifade ve kalıpların öğretilmesi ve uygulama çalışmaları yapılmaktadır.⁶⁴

10. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Arapça Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalında 3. Sınıf 5. Yarıyıl zorunlu dersleri arasında “*Uzmanlık Alan Çevirisi I (Basın)*” isimli ders verilmektedir.⁶⁵

⁶² Kafkas Üniversitesi, (Çevrimiçi), https://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/ddeb/file/3_%20SINIF.docx, 16 Haziran 2019.

⁶³ Kırıkkale Üniversitesi, (Çevrimiçi), [http://panel.kku.edu.tr/Content/arapca/2018-2019%20BAHAR%20ARAPÇA%20%20DERS%20PROGRAMI%20güncel%20\(Otomatik%20olarak%20kaydedildi\).docx](http://panel.kku.edu.tr/Content/arapca/2018-2019%20BAHAR%20ARAPÇA%20%20DERS%20PROGRAMI%20güncel%20(Otomatik%20olarak%20kaydedildi).docx), 16 Haziran 2019.

⁶⁴ Kilis 7 Aralık Üniversitesi, (Çevrimiçi), <http://fef.kilis.edu.tr/dogudilleri/Lisans%20dersleri/2017-2018%20dogu%20dilleri%20ders%20katologu...pdf>, 16 Haziran 2019.

⁶⁵ Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://obs.kmu.edu.tr/oibs/bologna/start.aspx?gkm=0752322003880834456311153443238808389123418438776389203222434480>, 16 Haziran 2019.

11. KTO Karatay Üniversitesi

KTO Karatay Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık Arapça Bölümünde 3. Sınıf, 5. ve 6. Yarıyılıda “*Basın Arapçası I-II*” adı altında dersler verilmektedir.⁶⁶

Dersin amacı, medya dilinde kullanılan farklı kelimelerin, kalıp ifadelerin, mecazların ve terimlerin anlaşılabilmesi; gazete, dergi vb. okunduğu zaman anlaşılıp yorumlanabilmesi, gerektiğinde bu mecralarda aktif olunabilecek düzeye gelinmesi, olarak ifade edilmektedir.

Dersin içeriğini ise medya dilindeki farklı ifade ve kalıplar, mecazlar, terimler; gazete ve dergilerde kullanılan dil, kültür ve sanatın incelenmesi oluşturmaktadır.

12. Mardin Artuklu Üniversitesi

Bölüm Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında 40 öğrenci kontenjanıyla eğitim faaliyetlerine başlamıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünde “*Arapça Basın ve Ticaret Dili I-II*” adı altında 4. Sınıf, 7. Ve 8. Yarıyıllarda, zorunlu ders olarak okutulmaktadır.⁶⁷

13. Muş Alparslan Üniversitesi

Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Formasyon Dahil İslami İlimler Bölümü 3. Sınıf, 5. Yarıyılıda seçmeli olarak “*Basın Arapçası*” adı altında dersler verilmektedir.⁶⁸

Dersin içeriğini Arap basının tarihi gelişimi ve dünya basını içindeki yeri, gazete ve dergilerden başlık örnekleri, Arapça gazetelerin kültür sayfalarından örnek metinler, Arapça gazetelerin kültür sayfalarından örnek metinler, ulusal ve yerel haberlerden örnek metinler, haber metinlerinde sıkça tekrar edilen kelimeler ve kalıplarla ilgili örnek metinler, spor haberlerinde kullanılan başlıca kalıplar, spor

⁶⁶ KTO Karatay Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://karatay.edu.tr/BolumDersListesi/MTA.html>, 16 Haziran 2019.

⁶⁷ Mardin Artuklu Üniversitesi, (Çevrimiçi), http://www.artuklu.edu.tr/dosyalar/arap_dili_edebiyati/aa.pdf, 16 Haziran 2019.

⁶⁸ Muş Alparslan Üniversitesi, (Çevrimiçi), <http://iif.alparslan.edu.tr/files/İslami-İlimler-Fakültesi-yeni-müfredat-ders-içerikleri-formasyonlu4-yıllık.doc>, 16 Haziran 2019.

haberlerinden örnek metinler, reklam haberleri ile ilgili kalıplar, Arapça gazetelerinin reklam sayfalarından örnek metinler, siyasi, ekonomik haberlerden örnek metinler, toplumsal haberlerden örnek metinler, teknolojik haberlerden örnek metinler, Görüntülü ve sesli medya araçlarının takibi ile ilgili örnek metinler, moda ve seyahat haberlerinden örnek metinler oluşturmaktadır.

Dersin amacı ise Arap basınından okunacak metinler vasıtasıyla basın metinleri ve basın dili hakkında bilgi sahibi olmak, şeklinde ifade edilmektedir.

14. Okan Üniversitesi

Okan Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Çeviribilim Bölümü Arapça Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı Programında 4. Sınıf, 8. Yarıyıl zorunlu dersleri arasında “*Medya Çevirisi*” adı altında ders verilmektedir.⁶⁹

15. Selçuk Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü 3. Sınıf dersleri arasında “*Basın ve Ticaret Dili I-II*” adı altında ders verilmektedir. Dersin içeriğinde basında kullanılan kelimeler ve deyimler üzerinde durulmakta, Arapça gazetelerden güncel haberler okutulmakta ve Türkçe’ye çevirisi yapılmaktadır.⁷⁰

Ayrıca Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık Bölümü Arapça Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı’nın 2. Sınıf, 4. Yarıyıl dersleri arasında “*Yazılı Basın Çevirisi*” adı altında ders işlenmektedir.⁷¹

Ülkemizde yukarıda zikrettiğimiz adlar altında tespit ettiğimiz kadarıyla 15 üniversitemizde Medya Arapçası dersleri verilmektedir.

⁶⁹ Okan Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://www.okan.edu.tr/uploads/pages/ders-plani-2/mtar-arapca-2018-19-mufredat.pdf>, 16 Haziran 2019.

⁷⁰ Selçuk Üniversitesi, (Çevrimiçi), <http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/030014/ARAP%20DİLİ%20VE%20EDEBİYATI%20DERS%20İÇERİKLERİ%20YENİ%202018.pdf>, 16 Haziran 2019.

⁷¹ Selçuk Üniversitesi, (Çevrimiçi), https://www.selcuk.edu.tr/yabanci_diller_yo/mutercim_tercumanlik/Web/Sayfa/Ayrinti/53501/tr, 16 Haziran 2019.

2.2.2. Özel Yabancı Dil Öğretim Kurumları

1. İSMEK Hayat Boyu Öğrenme Merkezi

İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak ücretsiz hizmet veren İsmek kurslarında “Basın Arapçası” adı altında 64 saat süreyle eğitim verilmektedir.

Program, öğrencilere Arapça basın-yayın organlarında sıklıkla kullanılan terimlere hâkim olma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu beceriyi kazandırırken derslerde büyük bir coğrafi alana yayılan Arap dünyasındaki farklı ülkelere ait yazılı ve görsel basında yer alan edebiyat, sağlık, ekonomi, kültür ve sanat, politika, bilim ve teknoloji, çevre ve doğal yaşam gibi konu başlıklarındaki video ve metinleri ele alınıp işlenmektedir.⁷²

2. AKDEM İstanbul Dil Eğitim Kurumları

Basın Arapçası adı altında kurum merkezinde 60 saat veya online olarak internet üzerinden 80 saatlik kurslar verilmektedir.⁷³

3. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde 14-19 Ocak 2018 tarihleri arasında “2. Yoğunlaştırılmış Medya Arapçası Çeviri ve Ortadoğu Programı” adıyla ücretsiz bir eğitim düzenlenmiştir.⁷⁴

4. İstanbul Üniversitesi - FAMER

İstanbul Üniversitesi Farabi Avrasya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi – FAMER, “Medya İhtisas Kursu” adı altında, Arapça, Farsça, Rusça ve Kazakça olmak üzere 4 dilde eğitim vermektedir.

⁷² İSMEK Hayat Boyu Öğrenme Merkezi, (Çevrimiçi), <https://m.ismek.ist/tr/branslar.aspx?BransCode=2723>, 16 Haziran 2019.

⁷³ Akdem Dil Eğitim Kurumları, (Çevrimiçi), <https://www.akdemistanbul.com.tr/egitim/online-basin-arapcasi-kursu/1096>, 16 Haziran 2019.

⁷⁴ Marmara Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://ilahiyat.marmara.edu.tr/notice/2-yogunlastirilmis-medya-arapcasi-ceviri-ve-ortadogu-programi/>, 16 Haziran 2019.

7 Aralık 2016 tarihinde resmi olarak faaliyete geçen merkez, yaz döneminde üniversite öğrencilerini Ürdün el-İlmü li'l-Cemî Dil Merkeziyle işbirliği içerisinde 4 haftalık (80 Saaat) Medya ve Basın Dili Arapçası eğitimine göndermektedir.⁷⁵

Ayrıca merkezde eğitim alan öğrenciler İletişim Fakültesinde veya bazı medya kuruluşlarında, staj imkânı bulabilmekte, öğrendikleri bilgileri uygulamayla pekiştirebilmektedirler.

5. Çağrı Yabancı Dil Okulu

Ankara-Kızılây'da bulunan Çağrı Dil Okulunda “Basın Arapçası Kursu” adı altında eğitim verilmektedir.⁷⁶

2.3. Medya Arapçası Eğitimine İlişkin Yayınlar

2.3.1. Yerli Ders Kitapları

1. Kitap:

Kitap Adı : Arap Basın Diline Giriş

Yazar : Cüneyt Eren

Yayınevi : Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Ofset Yayınları

Basım Yılı : 2000

2. Kitap:

Kitap Adı : Basın Arapçası Gazete Metinleri

Yazar : Heyet

Yayınevi : Dağarcık Yayınları

Basım Yılı : 2008

⁷⁵ FAMER Facebook Sayfası, (Çevrimiçi), <https://www.facebook.com/plugins/post.php?href=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Ffarabiavasya%2Fposts%2F838998669628956&width=500>, 16 Haziran 2019.

⁷⁶ Çağrı Yabancı Dil Okulu, (Çevrimiçi), <https://cagridilokulu.com.tr/kurs/basin-arapcasi-kursu-ankara/>, 16 Haziran 2019.

3. Kitap:

Kitap Adı : MEDYA ARAPÇASI
Yazar : Doç. Dr. Tahsin Deliçay
Yayınevi : Çantay Yayınevi
Basım Yılı : 2011

4. Kitap:

Kitap Adı : BASIN ARAPÇASI
Yazar : Mahmut Süleyman
Yayınevi : Cantaş
Basım Yılı : 2011

5. Kitap:

Kitap Adı : Arapça Basın Dili Metinleri
Yazar : Hüseyin Yazıcı, Abdullah Kızılcık, Ömer İshakoğlu
Yayınevi : Akademi Titiz Yayınları
Basım Yılı : 2012

6. Kitap:

Kitap Adı : Haber Çevirisi
Yazar : Mehmet Hakkı Suçin
Yayınevi : Opus Yayınevi
Basım Yılı : 2014

7. Kitap:

Kitap Adı : Siyaset ve Medya Arapçası
Yazar : Hedaya Ibrahim, Suwayfi Fathi
Yayınevi : Akdem Yayınevi
Basım Yılı : 2017

8. Kitap:

Kitap Adı : Uygulamalı Basın Arapçası
Yazar : Prof. Dr. Nurettin Ceviz
Yayınevi : Akdem Yayınevi
Basım Yılı : 2018

9. Kitap:

Kitap Adı : Medya ve Basın Arapçası
Yazar : Prof. Dr. Abdullah Kızılcık, Dr. Abdulcebbar el-Gureyri
Yayınevi : İlim Kapısı Yayıncılık
Basım Yılı : 2018

10. Kitap:

Kitap Adı : Arapça Basın Dili Metinler-Alıştırmalar-Sözlük
Yazar : Ahmet Tekin
Yayınevi : Seyda Kitabevi
Basım Yılı : 2018

2.3.2. Yabancı Ders Kitapları

1.Kitap:

Kitap Adı : Media Arabic
Yazar : Julia Ashtiany
Yayınevi : Edinburgh University Press
Basım Yılı : 1993

2.Kitap:

Kitap Adı : Let's Read the Arabic Newspaper
Yazar : Howard D. Rowland
Yayınevi : International Book Centre
Basım Yılı : 1997

3. Kitap:

Kitap Adı : Media Arabic: A Coursebook for Reading Arabic News
لغة وسائل الإعلام العربية
Yazar : Alaa Elgibali, Nevenka Korica
Yayınevi : The American University in Cairo Press
Basım Yılı : 2007

4. Kitap:

Kitap Adı : Advanced Media Arabic
Yazar : Al Mustapha Lahlali
Yayınevi : Edinburgh University Press
Basım Yılı : 2008

2.3.3. Yerli Sözlükler

1. Kitap:

Kitap Adı : Terminolojik İletişim Sözlüğü
Yazar : Abdullah Kızılcık, Fatih Uğurlu
Yayınevi : Çantay Yayınevi
Basım Yılı : 2006

2. Kitap:

Kitap Adı : Arapça Medya Lügati
Yazar : Eşvak Behjet
Yayınevi : Cantaş
Basım Yılı : 2007

3. Kitap:

Kitap Adı : el-Halil Medya Sözlüğü
Yazar : Halil Uysal
Yayınevi : Neva Yayınları
Basım Yılı : 2012

4. Kitap:

Kitap Adı : Arapça Basın Kelimeleri Sözlüğü
Yazar : Osman Aslanoğlu, Muhammed Abdurrahman Muhammed
Yayınevi : Ensar Yayınları
Basım Yılı : 2018

5. Kitap:

Kitap Adı : Medya Sözlüğü
Yazar : Medine Eken
Yayınevi : Rağbet Yayınları
Basım Yılı : 2018

2.3.4. Yabancı Sözlükler

1. Kitap:

Kitap Adı : Media Arabic
Yazar : Elisabeth Kendall
Yayınevi : Edinburgh University Press
Basım Yılı : 2005

2. Kitap:

Kitap Adı : Arabic Media Dictionary
Yazar : Al Mustapha Lahlali
Yayınevi : Routledge
Basım Yılı : 2019

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEDYA ARAPÇASI ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ÖĞRETİM TEKNİKLERİ VE MATERYALLER

3.1. Yabancı Dil Eğitiminde Kullanılan Öğretim Teknikleri

Ülkemizde 1984 yılından beri eğitim veren Gazi Üniversitesi Arap Dili Eğitimi Anabilim Dalında Arapça eğitimi esnasında kullanılan Eğitim ve Öğretim Metotlarını incelediğimizde şu metotların kullanıldığını görürüz:

Öğretme – öğrenme yöntem ve stratejileri, öğrencilerin kendi kendine çalışma, yaşam boyu öğrenme, gözlem yapma, başkasına öğretme, sunma, eleştirel düşünme, takım çalışması, bilişimden etkin yararlanma gibi becerilerini arttıracak şekilde seçilmektedir.

Ayrıca, öğretim tarzının farklı kabiliyetleri olan öğrencileri destekleyecek biçimde olmasına dikkat edilir.⁷⁷

Eğitim-öğretim yöntemleri ise aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Eğitim - Öğretim Yöntemleri*	Başlıca öğrenme faaliyetleri	Kullanılan Araçlar
Ders	Dinleme ve anlamlandırma	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
Tartışmalı Ders	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
Özel Destek / Yapısal Örnekler	Önceden planlanmış özel beceriler	
Rol Yapma / Drama	Önceden planlanmış özel beceriler	Standart derslik teknolojileri, özel donanım
Problem Çözme	Önceden planlanmış özel beceriler	
Vaka Çalışması	Önceden planlanmış özel beceriler	

⁷⁷

Gazi

Üniversitesi,

(Çevrimiçi),

http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?dr=0&lang=0&baslik=1&FK=05&BK=68&ders_kodu=&sirali=0&fakulte=GAZ%DD+E%D0%DDT%DDM++FAK%DCLTES%DD&fakulte_en=GAZI+FACULTY+OF+EDUCATION&bolum=ARAP%C7A+%D6%D0RETMENL%DD%D0%DD&bolum_en=TEACHER+TRAINING+IN+ARABIC&ac=18, 16 Haziran 2019.

Beyin Fırtınası	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
Küçük Grup Tartışması	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz
Gösterim	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Gözleme imkan verecek gerçek ya da sanal ortam
Benzetim	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, Bilişim becerileri	Gözleme imkan verecek gerçek ya da sanal ortam
Seminer	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, Dinleme ve anlamlandırma, yönetsel beceriler	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz, özel donanım
Grup Çalışması	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, eleştirel düşünme, soru geliştirme, yönetsel beceriler, takım çalışması	İnternet veri tabanları, kütüphane veri tabanları, e-posta, çevrimiçi sohbet, Web tabanlı tartışma forumları
Saha / Arazi Çalışması	Gözlem/durumları işleme, Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma	
Laboratuar	Gözlem/durumları işleme, Bilişim, yönetsel beceriler, takım çalışması	Özel donanım
Ödev	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim	İnternet veri tabanları, kütüphane veri tabanları, e-posta
Sözlü	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, durumları işleme, soru geliştirme, yorumlama, sunum	
İnceleme / Anket Çalışması	Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma	
Panel	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz, özel donanım
Konuk Konuşmacı	Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Standart derslik teknolojileri, çoklu ortam araçları, projektör, bilgisayar, tepegöz, özel donanım
Öğrenci Topluluğu Faaliyetleri / Projeleri	Gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması, Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, yönetsel beceriler, Önceden planlanmış özel beceriler	

3.2. Özel Sebeplerle Dil Öğrenimi: Medya Dili

Yabancı dil eğitiminin müfredatını, süresini, planını, kullanılacak teknik ve materyallerini belirleyen ana unsur ise, dilin öğrenilmesine sebep olan nihai hedeftir. Dilin bir iletişim aracı olarak öğrenilmesi ve öğretilmesi, geleneksel Arapça öğretim

yöntemlerinin bu hedefe ulaştırma noktasındaki eksikliklerini gündeme getirmiş ve modern dil öğretim teknikleriyle yabancılara Arapça öğretimini zorunlu hale getirmiştir.

Yabancı dil öğrenme sebepleri kişiden kişiye değişiklik gösterebilir. Yabancı dil öğrenimi, içerisinde çeşitli duyguları, hedefleri ve motivasyonları barındıran zor ve aklı bir yolculuktur. Her hareket bir itici güç gerektirir. Motivasyon kaynakları duyguların ve yönelimlerin motor görevini üstlenir ve dil öğrenme sürecinin itici gücü olur. Bu motivasyon kaynaklarını birkaç başlık altında toplamak mümkündür.⁷⁸

(دوافع التعلم العربية) Arapça Öğrenim Motivasyonları:

1. Kaynaşma ve aidiyet için dil öğrenimi: (الدوافع الاندماجية أو الانتمائية)

Özellikle kalıcı göç, evlilik, yabancı ülkede doğmuş olma gibi sebepler neticesinde görülen bu motivasyon kişinin toplum içerisine tam olarak karışması, o toplumun doğal bir ferdi gibi bir yaşam sürmesi amacıyla gerçekleşen dil öğrenim sürecidir. Tam bir uyum ve adaptasyon amacıyla gerçekleşen bu dil öğrenimi şüphesiz öğrenci üzerinde diğer bütün motivasyonların arasında tesiri en yüksek olanıdır.

2. Dini gayelerle dil öğrenimi: (الدوافع الدينية)

Tesir cihetiyle ikinci sırada gelen motivasyon, dini gayelerle dil öğrenimidir. Kur'an dilinin Arapça olması İslam dininin müntesipleri nezdinde en önemli motivasyon kaynaklarından birisidir.

3. Entegrasyon amacıyla dil öğrenimi: (الدوافع التكاملية)

Tam bir uyum için değil ancak yabancı dili öğrenilen toplum içerisine aktif katılım gayesiyle yabancı dil öğrenimine sevk eden motivasyondur. Aktif katılım, kaynaşarak birlik olmaya veya bir aidiyete dönüşmez. Yabancı dil öğrenenler ihtiyaçlarını hedef dilde görürler. Özellikle başka ülkelere çeşitli sebeplerle yerleşmiş kişiler arasında görülür. Örneğin Almanya'ya çalışmak için giden bir Türk Almanca konuşur, ihtiyaçlarını Almancayı kullanarak giderir. Lakin Almanca akademik bir tartışma içerisine giremez. Aynı şekilde ülkemize göç eden bir Suriyeli genç otel,

⁷⁸ Ta'lim Cedid, (Çevrimiçi), <https://www.new-educ.com/أهمية-الدوافع-في-تعلم-اللغة-العربية/>, 17.06.2019.

lokanta, hastane ve resmî kurumlar gibi ihtiyaç duyduğu yerlerde kullanmak üzere Türkçe öğrenebilir.

4. Bir maslahat gözetilerek yabancı dil öğrenimi: (الدوافع النفعية أو الوظيفية)

İş başvurusu, eğitim, ticaret, dil tazminatı gibi doğrudan kişiye menfaat sağlayacak hedeflerle dil öğrenme ihtiyacını besleyen motivasyon kaynağıdır. Belirli bir zamanla sınırlı olabilir.

Kişiye özel bu ihtiyaçlar gündeme “özel amaçlarla yabancı dil öğretimi” (تعليم اللغة الثانية لأغراض خاصة) konusunu getirmektedir. Ortalama olarak 720 - 840 saat ders görmüş Orta Üst (مستوى المتوسط الأعلى) seviyedeki bir Arapça öğrencisi artık kendi hedefleri doğrultusunda dil öğrenimine devam edebilir.

Bu özel sebepler, ticaret, sağlık, ekonomi, turizm gibi alanlar olabileceği gibi Basın ve Medya sektörü de olabilir. Ülkemizde Arapça eğitimi veren kurumlar, özel amaçlarla dil öğrenen öğrenciler için ihtiyaçları giderecek çalışmalar yapmaktadır. Yapılan bu çalışmalarla Arapça Öğretiminde spesifik alanlar açılmıştır. Sağlık Arapçası, Ticari Arapça, Turizm Arapçası vb. isimlerle kitaplar yayınlandığı gibi bu isimlerle dersler ve kurslar da verilmektedir. Medya Arapçası da son yıllarda hızla yaygınlaşmaktadır. Bu ise bizim tezimizin konusunu oluşturmaktadır.

3. 3. Eğitimcilerde Aranması Gereken Nitelikler

Başarılı öğretmenin özellikleri şöyle sıralanabilir.

- Öğretmen icra ettiği mesleğin toplum nezdinde değerini bilmeli.
- Eğlenceli ve mutlu bir ruh haline sahip olmalı.
- Eğitim için sevgi ve sıcak bir ortam meydana getirmeli.
- Öğretmen öğrencilerinin ilgi alanlarını ve varsa hobilerini bilmeli.
- Öğretmen ve öğrenciler, faydalı konular hakkında sohbet etmeli, diyalog içerisinde olmalı.
- Öğretmen uygulamaya odaklanmalı ve bilgiyi öğrencilerin keşfetmesine izin vermeli. Böylece öğrenciye çalışmanın ve keşfetmenin sevgisini aşılamalı. Bu yöntem eğitimde etkileşimi arttırdığı gibi, klasik metotlardan da uzaklaştırmış olur.

- Öğrencilerin küçük hatalarını görmezden gelmeli ve biraz özgürlük alanı bırakmalı.
- Öğrenciler arasında adil davranmalı ve herkesin derse katılmasına izin vermeli.
- Onları teşvik edecek ve motivasyonlarını arttıracak ifadeler kullanmalı.
- Yaratıcı şekilde ders hazırlamalı.
- Ders sunumunda öğrencilerin dikkatlerini çekecek materyaller kullanmalı ve ilgilerini toplayacak davranışlarda bulunmalı.
- Teknoloji konusunda öğrencileri bilinçlendirmeli
- Kılık-kıyafetine özen göstermeli.⁷⁹

Yabancılar Arapça Eğitimi veren Öğretmen;

- Yabancılar Arapça Öğretimi alanında tahsil görmüş olmalı.
- Kendini sürekli geliştiriyor olmalı.
- Bilgili, ufku geniş ve araştırmacı bir kişiliğe sahip olmalı.
- İşini seven, öğretmenlik heyecanı ile dolu bir kişi olmalı.
- Dile hâkim olmalı.⁸⁰

Yabancılar Arapça Eğitimi veren Öğretmende Bulunması Gereken Yeterlilikler;⁸¹

- Dilsel Yeterlilik;
 - Arapça öğretmenin Arapçası iyi olmalı, dil seviyelerini bilmeli, telaffuzu düzgün olmalı, dilin gramatik yapısını bilmeli.
 - Araştırmacı ve yeni bilgiler öğrenmek için heyecanlı olmalı.
 - Bilme, anlama, çözümleme, geliştirme yeteneklerine sahip olmalı ve bunları eğitimde kullanmalı.
- Kültürel Yeterlilik;
 - Öğretmen, mutlaka öğrettiği dilin kültürünü bilmeli.
- Eğitim bilimsel Yeterlilik;
 - Öğretmen eğitim ilkelerini ve hedeflerini bilmeli. Ders planlama, uygulama ve idare etme yeteneğine sahip olmalı.

⁷⁹ M. Serdar Şadoğlu, Ahmed el-Ruhban ve diğerleri, **Yabancılar Arapça Öğretimi İçin Arapça Öğretim Rehberi**, Akdem Yayınları, 2017, s. 24.

⁸⁰ A.e., s. 25.

⁸¹ A.e., s. 26.

- Psikolojik ve Sosyal Yeterlilik;
 - Öğretmen öğrencilerin dili öğrenme amaçlarını ve gerekçelerini bilmeli ve öğrencilerin arasındaki bireysel farkları anlamalı. Öğrencilerin karşılaştıkları zorlukların ve problemlerin de farkında olmalı.
- Fiziksel Yeterlilik;
 - Öğretmen harf çıkışlarını doğru yapabilmeli.
 - Sesi yüksek olmalı.
 - Şık giyinmiş olmalı.
- Teknik yeterlilik;
 - Öğretmenin teknolojik cihazlarla ilgili bilgisi olmalı, eğitimde teknolojiyi kullanabilmeli.

Yabancılar Arapça Eğitimi alanında çalışmalar yürüten Dr. Khaled Abu Amsha öğretmenlere yönelik yaptığı bir paylaşımda Huzeyfe b. Yemân -radiyallahu anh-‘ın; “İnsanlar, Rasûlullah -sallallâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz’e (geleceğe âid) hayırlı işlerden sorarlardı. Ben de aksine, bana da dokunur diye korkarak vukû bulacak şerhlerden sorardım.”⁸² ifadesinden mülhem, öğretmenin yapmaması gereken 10 şey adı altında şunları söylemektedir:

1. Tercüme etme.
2. Çok konuşma.
3. Açıklamayı uzatma.
4. Cevap verme, soru sormaya devam et.
5. Acele etme.
6. Her zaman oturma.
7. Hataları doğrudan düzeltme.
8. Sabrını hızlıca tüketme.
9. Sürekli kitabı kullanma.
10. Öğrencinin seviyesinden çok yukarıda konuşma.⁸³

⁸² Buhârî, Menâkıb, 25, IV, 178; Müslim, İmâre, 51, 52.

⁸³ Khaled Abu Amsha, (Çevrimiçi), <https://www.facebook.com/khaled.abuamsha/posts/2483751878314917>, 18 Haziran 2018.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Son bölümde özel amaçlar için yabancı dil eğitiminin alt başlıklarından biri olan medya Arapçası dersinin ana unsurlarını ele almaya çalıştık.

Yabancılarla Arapça Öğretimi alanında deneyim sahibi kırk iki eğitime toplam otuz altı sorudan oluşan bir anket uyguladık. Anket sorularının hazırlanması esnasında Tharaa Shamia tarafından İstanbul Aydın Üniversitesi’nde 2019 yılı Ocak ayında yayınlanmış olan “*Turizm Amaçlı Arapça Öğretimi*” başlıklı yüksek lisans tezinden faydalanılmıştır. Anketimizin ana başlıkları aşağıdaki gibidir:

Birinci Bölüm: Özel amaçlar için Arapça öğretiminde müfredatın hedefleri nelerdir?

İkinci Bölüm: Medya Arapçası öğretiminde, eğitim-öğretim ihtiyaçları analiz edilirken dikkate alınması gereken en önemli noktalar nelerdir?

Üçüncü Bölüm: Medya Arapçası eğitiminde dil yeteneklerinin öğrenciye kazandırılması ile ilgili standartlar nelerdir?

Dördüncü Bölüm: Yabancılarla Medya Arapçası öğretiminde takip edilen metodoloji nedir?

Beşinci Bölüm: Yabancılarla Medya Arapçası eğitiminde kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri nelerdir?

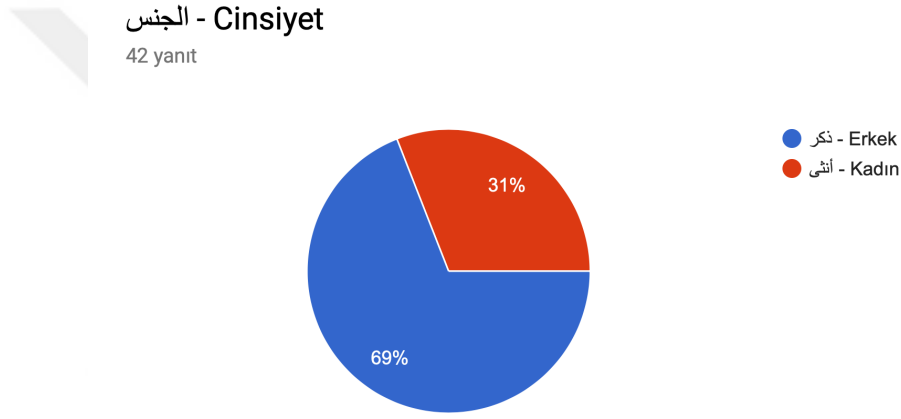
Anketimiz eğitim-öğretim alanında çalışma yürüten öğretmenlerin Medya Arapçası eğitimine dair görüşlerini toplamayı ve analiz etmeyi amaçlamaktadır. Anketimiz çok çeşitli eğitim kurumlarında çalışmaları sebebiyle öğretmenlerimize online olarak uzaktan uygulanmıştır.

Anket neticesinde Medya Arapçası dersinin müfredatının, metodunun ve ölçme değerlendirme kriterlerinin nasıl olması gerektiğiyle ilgili bir sonuca ulaşmaya çalışılacaktır.

Bu bölümümüzde eğitimcilerimizin anket sorularına verdikleri cevaplar analiz edilecektir. Eğitimcilerimizin yanıtlarının sonuçları aşağıdaki şemalarda gösterilmektedir. Ayrıca anketimizin SPSS analizini gerçekleştiren Sayın Yusran Shamia'nın ayrıntılı raporunu da ekler bölümüne dahil ettik.

Anket sorularına cevap verenlerle ilgili bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

SORU 1: Cinsiyet

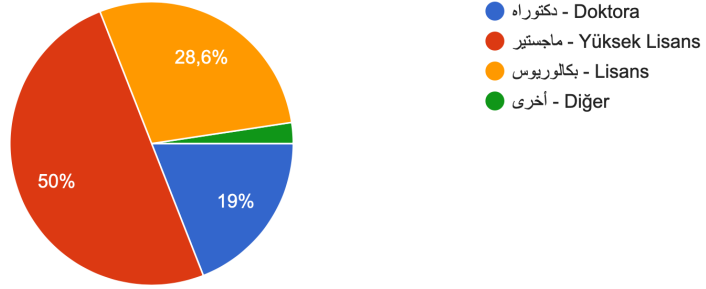
Şekil 1 Katılımcı Eğitimcilerin Cinsiyet Dağılımı

Bu soruya verilen yanıtlar neticesinde araştırmaya katılan eğitimcilerin %31 ini kadınların, %69'unu ise erkeklerin oluşturduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçların oranlarına bakıldığında erkek eğitimcilerin kadın eğitimcilerden iki kat fazla olduğu görülmektedir.

SORU 2: Eğitim Durumu

المؤهل العلمي - Eğitim Durumu

42 yanıt

Şekil 2 Katılımcı Eğitim Durumu

Anketimizin bu sorusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumları ölçülmüştür. Buna göre katılımcıların %19'u doktora seviyesinde, %50'si yüksek lisans düzeyinde, %28,6'sı ise Lisans seviyesinde tahsile sahiptir. Yüksek Lisans seviyesinde tahsile sahip olanların, lisans seviyesinde eğitim görmüş olanlara ve doktora sahibi olanlara göre sayılarının daha fazla olduğu gözlenmiştir. Anketimize katılan 42 kişiden toplam 29 kişi doktora veya yüksek lisans mezunudur.

SORU 3: Yabancılar Arapça eğitimi alanında sahip olduğu tecrübesi

سنوات الخبرة في تدريس العربية للناطقين بغيرها - Yabancılar Arapça eğitimi alanında sahip olduğu tecrübesi

42 yanıt

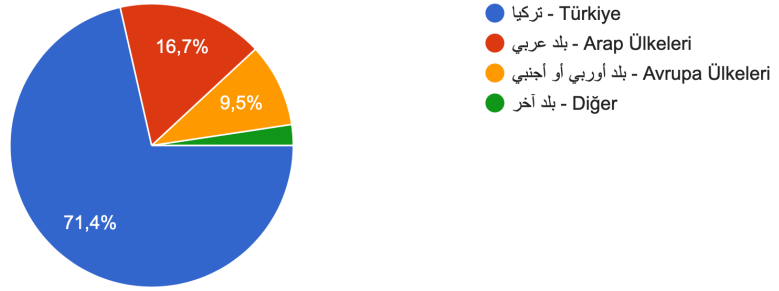
Şekil 3 Katılımcı Öğitmenlerin Yabancılar Arapça eğitimi alanında sahip olduğu tecrübesi

Bu maddede araştırmaya katılan öğretmenlerin Yabancılar Arapça Öğretimi alanında sahip olduğu tecrübeler değerlendirilmiştir. Sonuçlara bakıldığında katılımcıların çoğunluğunu oluşturan %38'lik bir kısmın 5 yıldan fazla, %31'inin 3 ila 5 yıl arasında, kalan kısmının da 3 yıldan az deneyime sahip olduğu gözlemlenmiştir. Sonuçlara göre 42 katılımcının 29'u 3 yıldan fazla veya 5 yıldan fazla süredir Yabancılar Arapça Öğretimi alanında çalışmaktadır.

SORU 4: Çalıştığı Ülke

مكان العمل - Çalıştığı ülke

42 yanıt

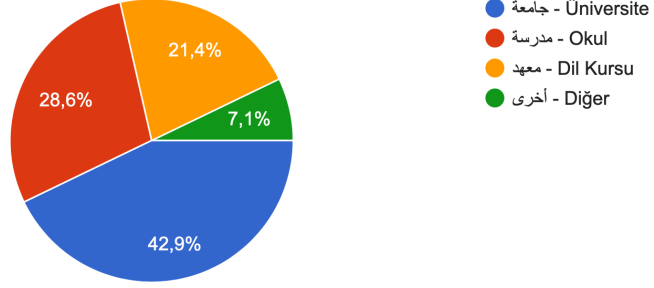
Şekil 4 Katılımcı Eğitimcilerin Çalıştığı Ülkelerin Dağılımı

Bu soruda anket katılımcılarının çalıştığı ülkeler sorulmuştur. %71,4'lük bir çoğunluğun Türkiye'de, %16,7'lik kısmın Arap ülkelerinde, %9,5'lik oranda katılımcının ise Avrupa ülkelerinde çalıştığı gözlenmiştir. Katılımcılar arasında bulunan eğitimcilerin Türkiye'de çalışan kısmının diğer ülkelerde çalışanlara göre fazla olduğu değerlendirilmiştir. Sonuçlara bakıldığında 42 eğitimcinin 30'u ülkemizde çalışmaktadır.

SORU 5: Çalıştığı Kurum

المؤسسة التعليمية - Çalıştığı Kurum

42 yanıt

Şekil 5 Katılımcı Öğitmenlerin Çalıştığı Kurumların Dağılımı

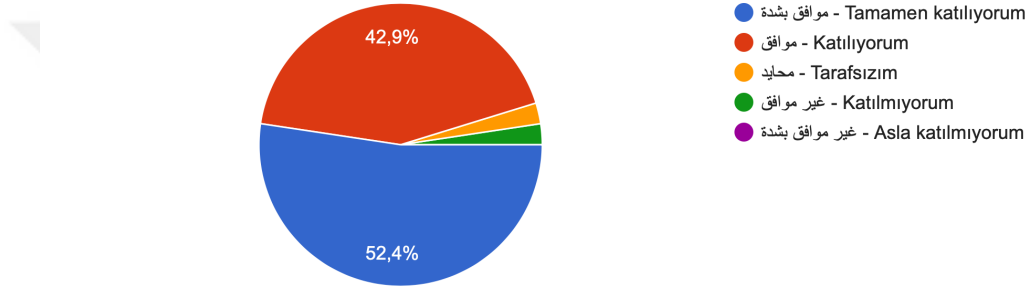
Bu soruda katılımcıların çalıştığı kurumlar sorulmuştur. Sonuçlara göre öğretmenlerin %43'ünün Üniversite, %29'unun okul, %21'inin ise Dil Kurslarında eğitim verdikleri gözlenmiştir.

Birinci Bölüm: Özel amaçlar için Arapça öğretiminde müfredatın hedefleri nelerdir?

SORU 1: Hedefler, öğrencinin motivasyon kaynaklarını gözetmeli.

1. أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم - Hedefler, öğrencinin motivasyon kaynaklarını gözetmeli

42 yanıt

Şekil 6 “Hedefler, öğrencinin motivasyon kaynaklarını gözetmeli.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu sorumuz için verilen cevapları değerlendirdiğimizde öğretmenlerden katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde cevap verenlerin oranının %95’ten fazla olduğunu görüyoruz. Bu sonuç bize özel amaçlı dil öğretiminde müfredatın öğrencinin motivasyon kaynaklarını gözetmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

SORU 2: Hedefler öğrencinin medya alanındaki dilisel ve iletişimsel motivasyonlarını dikkate almalı ve eğitim içeriği de yeterliliklerini güçlendirmeli.

أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم اللغوية في الإعلام ويعزز المحتوى التعليمي الكفاية التواصلية واللغوية. 2. Hedefler öğrencinin med...çeriği de yeterliliklerini güçlendirmeli. لأغراض إعلامية

42 yanıt

Şekil 7 “Hedefler öğrencinin medya alanındaki dilisel ve iletişimsel motivasyonlarını dikkate almalı ve eğitim içeriği de yeterliliklerini güçlendirmeli.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu sorumuzda da bir önceki sorumuza verilen cevaplarla paralel olarak öğretmenlerimizin %97’sinden fazlasının ya tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde cevap verdiğini görmekteyiz. Özel amaçlı dil eğitimi seviyesine gelen öğrencinin ilerideki hedefi hangi alan olursa olsun, medya alanındaki dilisel ve iletişimsel yeterliliğinin onu her alanda ileriye taşıyacağına ve güçlendireceğine inanıyoruz.

SORU 3: Eğitim içeriği, medya alanında kültürel yeterliliği güçlendirmeli.

3. أن يعزز المحتوى التعليمي الكفاية الثقافية لأغراض إعلامية. - Eğitim içeriği, medya alanında kültürel yeterliliği güçlendirmeli.

42 yanıt

Şekil 8 “Eğitim içeriği, medya alanında kültürel yeterliliği güçlendirmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri

Önceki soruyla birlikte değerlendirildiğinde eğitimciler tarafından bu sorumuza verilen yanıtın %95’ten fazla oranda katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde cevaplanmış olması, orta üst ya da ileri seviyedeki bir dil öğrencisine kazandırılan Medya kültürünün onu her alanda yapacağı çalışmaları güçlendireceğini göstermektedir.

SORU 4: Müfredat öğrenciye bilgilerin tekrarlandığı bir sürekli beslenme imkânı sağlamalı.

4. يوفر المنهج للمتعلم تغذية راجعة دائمة. - Müfredat öğrenciye bilgilerin tekrarlandığı bir sürekli beslenme imkânı sağlamalı.

42 yanıt

Şekil 9 “Müfredat öğrenciye bilgilerin tekrarlandığı bir sürekli beslenme imkânı sağlamalı.” Yargısına İlişkin Öğitmenlerin Görüşleri

Bu sorumuzda öğretmenlerimizin %78 oranında büyük bir çoğunluğu katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. Ancak katılımcıların %19 oranında tarafsızım cevabı verdiği görülmektedir. Burada bir kısım öğretmenlerin bilgileri tekrarlama ve sürekli besleme görevinin müfredata değil dersi veren öğretmene ait bir vazife olduğunu düşündüklerini mülahaza edebiliriz.

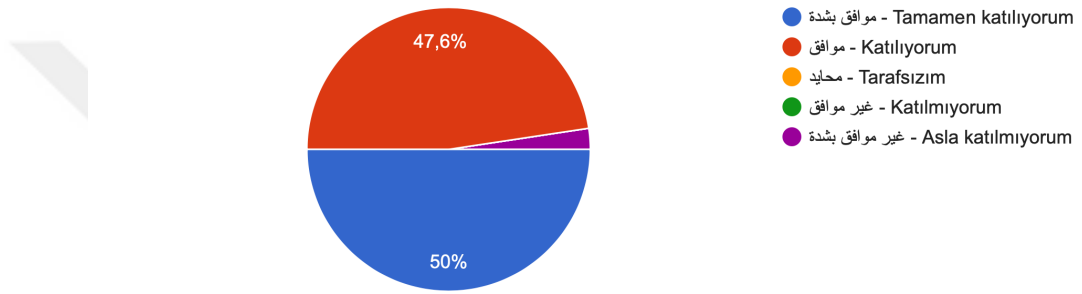
Özel amaçlarla Arapça öğretiminde müfredatın hedeflerini ölçmeyi hedefleyen ilk bölümümüzü bütüncül olarak değerlendirdiğimizde müfredatın hedefleri öğrencinin motivasyon kaynaklarını gözetmeli, medya alanındaki dilsel ve iletişimsel yeterliliğini güçlendirmeli ve öğrenciye bir medya kültürü kazandırmalıdır şeklinde özetleyebiliriz.

İkinci Bölüm: Medya Arapçası öğretiminde, eğitim-öğretim ihtiyaçları analiz edilirken dikkate alınması gereken en önemli noktalar nelerdir?

SORU 1: Öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçları anlaşılabilir, doyurulması üzerine çalışılmalı.

1. التعرف على حاجات الدارس التواصلية والعمل لتغذيتها. - Öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçları anlaşılabilir, doyurulması üzerine çalışılmalı.

42 yanıt

Şekil 10 “Öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçları anlaşılabilir, doyurulması üzerine çalışılmalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların neredeyse tamamının katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde olması, Medya Arapçası eğitiminde öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçlarının anlaşılabilir, doyurulmasının ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından önemlidir. En temel işlevi iletişim olan dilin, Arap dünyasındaki ortak iletişim aracı olan medya dili eğitiminde bu işlevini yerine getirmesi eğitimi anlamlı hale getirecek en önemli unsurlardandır.

SORU 2: Arapçanın medya dilindeki karakteristik yapısı etüt edilmeli ve öğrenilmesinin gerekliliği anlaşılmalı.

2. التعرف على خصائص اللغة العربية الإعلامية وضرورة تعلمها لأغراض إعلامية - Arapçanın medya dilindeki karakteristik yapısı etüt... öğrenilmesinin gerekliliği anlaşılmalı.

42 yanıt

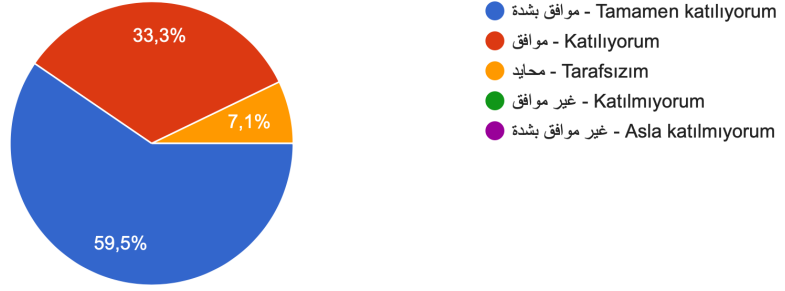
Şekil 11 "Arapçanın medya dilindeki karakteristik yapısı etüt edilmeli ve öğrenilmesinin gerekliliği anlaşılmalı." Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bir önceki soruda olduğu gibi bu soruya verilen cevapların tamamının katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde olması, eğitim öğretim programlarını düzenleyen eğitimcilerin, Arapça için güncel bir kaynak olarak kullanacakları Medya dilinin yapısını bilmelerinin ve bu dilin neden öğrenilmesi gerektiği konusunda bilinçli olmaları gerektiğinin göstergesidir.

SORU 3: Yabancı dil öğretimi alanındaki son gelişmeler takip edilmeli.

3. مواكبة الاتجاهات الحديثة في تعليم اللغات الأجنبية. - Yabancı dil öğretimi alanındaki son gelişmeler takip edilmeli.

42 yanıt

Şekil 12 “Yabancı dil öğretimi alanındaki son gelişmeler takip edilmeli.” Yargısına İlişkin Öğitmenlerin Görüşleri

Bu sorumuza verilen yanıtların %93 oranında katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde olması bizim de kanaat ettiğimiz şekilde eğitimcilerin modern dil öğretimi sahasındaki yeni gelişmeleri takip etmelerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

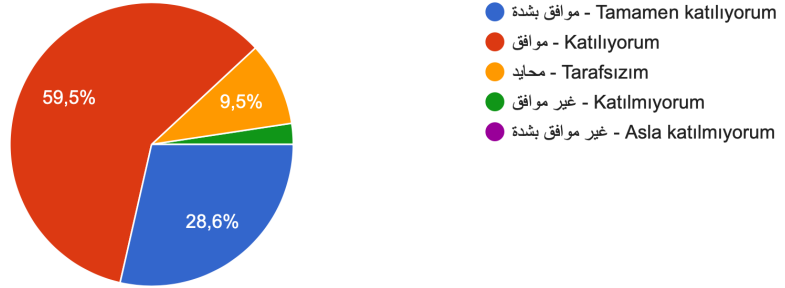
Ancak %7 oranında katılımcının tarafsız olarak cevap vermesi, bu alanda eğitim veren bir kısım hocaların yeni öğretim tekniklerinin deney, tecrübe ve uygulamalarla kendilerini ispat edene kadar güvenli yöntemler olduğuna emin olamayız düşüncelerinin varlığına işaret etmesi açısından önemlidir.

Bu noktada eğitimcinin yeni gelişmeleri takip etmesinin kendisini geliştirmesi ve öğrencilerine daha faydalı olması noktasında önemli olduğunu düşünüyoruz. Ancak her yeni gelişmenin uygulamaya dökülmeyeceğinin de farkındayız.

SORU 4: Öğrencinin içinde bulunduğu sosyal çevre ve kültürel yapı dikkate alınmalı.

4. مراعاة البيئة الاجتماعية والثقافية للمتعلم - Öğrencinin içinde bulunduğu sosyal çevre ve kültürel yapı dikkate alınmalı.

42 yanıt

Şekil 13 “Öğrencinin içinde bulunduğu sosyal çevre ve kültürel yapı dikkate alınmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri

Bu sorumuza verilen yanıtların %90’dan fazla oranda katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde olması eğitimcinin eğitim verdiği öğrencilerinin sosyal ve kültürel yapısına dikkat etmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

SORU 5: Eğitim kurumlarının uyguladığı müfredatlara bağlı **kalınmalı**.

5. المحافظة على المناهج التي تعتمد المؤسسة التعليمية. - Eğitim kurumlarının uyguladığı müfredatlara bağlı kalınmalı.

42 yanıt

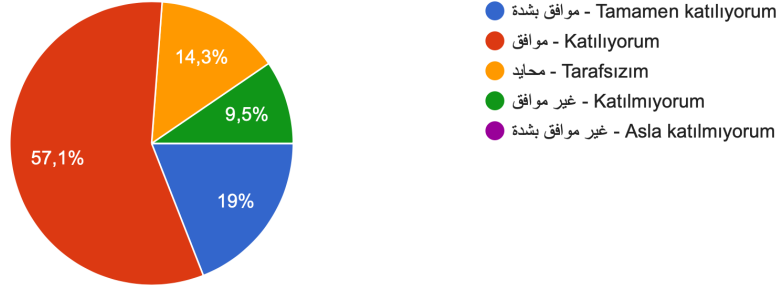
Şekil 14 “Eğitim kurumlarının uyguladığı müfredatlara bağlı kalınmalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Eğitimde kurumların uyguladığı müfredatlara bağlı kalınıp kalınmamasının gerekliliğini ölçmeye çalıştığımız bu soruda verilen cevapların %40 gibi bir çoğunluğunun tarafsız, %31’lik bir oranının da katılmıyorum şeklinde olması, öğretmenin “özgün ders içeriği” oluşturması ve ders materyalleriyle kısıtlanmadan, bu materyalleri birer araç olarak kullanmasının ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

SORU 6: Medya sektöründeki kurumların beklentileri dikkate alınmalı.

6. أخذ حاجات المؤسسات الإعلامية بعين النظر. - Medya sektöründeki kurumların beklentileri dikkate alınmalı.

42 yanıt

Şekil 15 “Medya sektöründeki kurumların beklentileri dikkate alınmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri

Bu sorumuzda Arapça öğrenen bir öğrenciye verilen Medya Arapçası dersinin muhtevası hazırlanırken medya kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçları ve beklentileri dikkate alınmalıdır, şeklinde bir yargı ifade ettiğimiz katılımcıların %55’ten fazlasının katılıyorum, %19’unun ise tamamen katılıyorum şeklinde cevap verdiğini görmekteyiz. Ancak %23’ten fazla bir oranda tarafsızım veya katılmıyorum şeklinde yanıtın olduğu da görülmektedir.

Nitekim bizim araştırmamızda önemle vurgulamak istediğimiz noktaların başında Medya Arapçası dersinin sadece Medya sektöründe çalışacak kimselere bir uzmanlık eğitimi şeklinde verilmemesi gerektiğidir. Bu sebeple araştırmacı bu eğitimlerin içeriği meydana getirilirken medya kurum ve kuruluşlarının beklentilerinin değil, öğrencilerin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçlarının dikkati nazara alınmasının çok daha büyük bir önemi haiz olduğunu düşünmektedir.

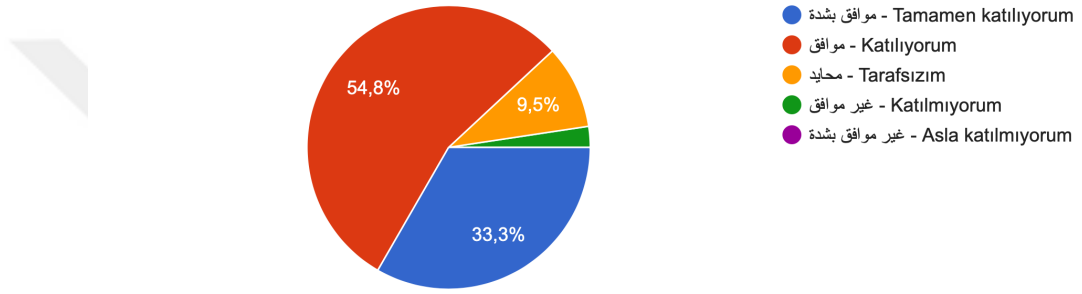
Özel amaçlı dil eğitiminin alt başlıklarından biri olan Medya Arapçası eğitiminde eğitim-öğretim ihtiyaçları analiz edilirken dikkate alınması gereken en önemli noktaların neler olduğunu tespit etmeye çalıştığımız ikinci kısımda sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz. Öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçları anlaşılabilir ve doyurulmalıdır. Eğitimciler Arapça Medya dilinin karakteristik yapısı ve neden öğrenilmesi gerektiği noktasında bilinçli olmalıdır. Eğitimci yabancı dil öğretimi alanındaki güncel gelişmeleri takip etmelidir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel çevrelerini dikkate almalıdır. Öğretmen dersin içeriğini farklı kaynaklardan beslenerek özgün bir şekilde hazırlamalıdır, eğitim kurumlarının müfredatlarına tamamen bağlı kalmamalıdır.

Üçüncü Bölüm: Medya Arapçası eğitiminde dil yeteneklerinin öğrenciye kazandırılması ile ilgili standartlar nelerdir?

SORU 1: Medya Arapçası eğitiminde konuşma yeteneği diğer dil yeteneklerinden daha fazla geliştirilmeli.

1. تنمية مهارة الكلام بنسبة أكبر للتعليم لأغراض إعلامية - Medya Arapçası eğitiminde konuşma yeteneği diğer dil yeteneklerinden daha fazla geliştirilmeli.

42 yanıt

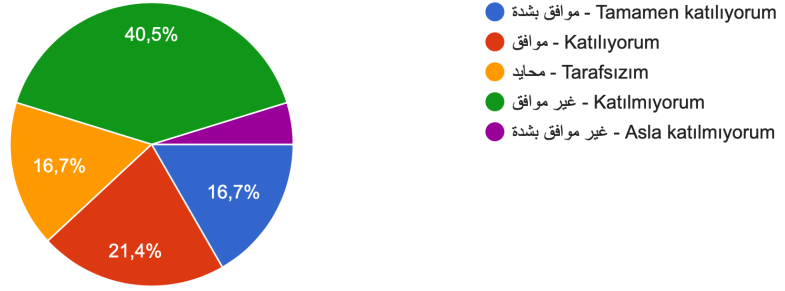
Şekil 16 “Medya Arapçası eğitiminde konuşma yeteneği diğer dil yeteneklerinden daha fazla geliştirilmeli.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu sorumuza verilen yanıtların tamamına yakınının katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde olması iletişimin en temel ihtiyacı olsun konuşma yeteneğinin medya Arapçası derslerinde geliştirilmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

SORU 2: Duyduğunu anlama ve dinleme yeteneği, konuşma yeteneğinden daha az oranda geliştirilmeli.

2. تنمية مهارة الاستماع وفهم المسموع بنسبة أقل من الكلام للتعلم لأغراض إعلامية. - Duyduğunu anlama ve dinleme yeteneği, konuşma y...ğinden daha az oranda geliştirilmeli.

42 yanıt

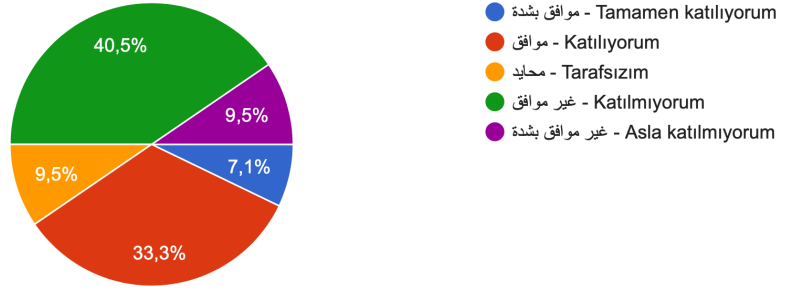
Şekil 17 “Duyduğunu anlama ve dinleme yeteneği, konuşma yeteneğinden daha az oranda geliştirilmeli.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Dinleme yeteneğinin derslerde ne kadar güçlendirilmesi ile ilgili katılımcılara yönelttiğimiz bu sorumuzda sonuçların %60’tan fazla oranda asla katılmıyorum, katılmıyorum, tarafsızım şeklinde olmasının, derslerde dinleme yeteneğinin de en az konuşma yeteneği kadar önemsenmesi gerektiğini göstermesi açısından önemli olduğunu düşünüyoruz.

SORU 3: Okuma yeteneği, konuşma ve dinleme yeteneklerinden daha az oranda geliştirilmeli.

3. تنمية مهارة القراءة بنسبة أقل من المهارتين السابقتين للتعلم لأغراض إعلامية - Okuma yeteneği, konuşma ve dinleme yeteneklerinden daha az oranda geliştirilmeli.

42 yanıt

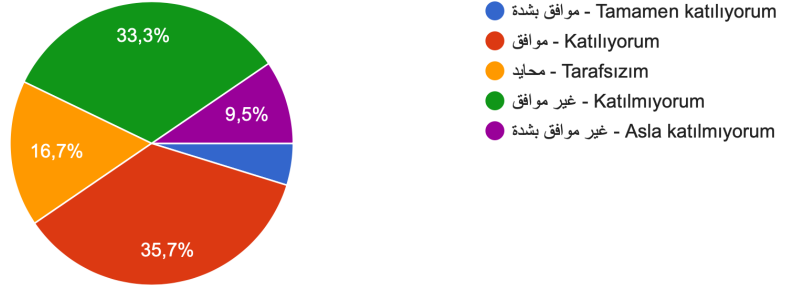
şekil 18 “Okuma yeteneği, konuşma ve dinleme yeteneklerinden daha az oranda geliştirilmeli.” Yargısına İlişkin Eğitmenlerin Görüşleri

Bu sorumuzun yanıtlarını incelediğimizde de karşımıza %60 oranında asla katılmıyorum, katılmıyorum ya da tarafsızım şeklinde cevap verildiğini görmekteyiz. Bu da okuma yeteneğinin de en az önceki iki yetenek kadar önemsenmesi gerektiğini gösterdiğini düşünüyöruz.

SORU 4: Yazma yeteneği diğer dil yeteneklerine oranla daha az geliştirilmeli.

4. تنمية مهارة الكتابة بنسبة أقل من كل المهارات اللغوية للتعلم لأغراض إعلامية. - Yazma yeteneği diğer dil yeteneklerine oranla daha az geliştirilmeli.

42 yanıt

şekil 19 “Yazma yeteneği diğer dil yeteneklerine oranla daha az geliştirilmeli.” Yargısına İlişkin Eğitmenlerin Görüşleri

Bu sorumuza verilen yanıtlar incelendiğinde önceki iki soruya verilen yanıtlarda olduğu gibi %60’lık bir oranda asla katılmıyorum, katılmıyorum ya da tarafsızım şeklinde cevap verildiğini görmekteyiz. Bu sonuçları bize yazma yeteneğinin de en az konuşma, dinleme ve okuma yeteneklerinin önemsendiği kadar önemsenmesi gerektiğini göstermesi açısından önemli buluyoruz.

SORU 5: Sözlü iletişim yeteneğini geliştirmesi amacıyla, müfredata drama, oyun vb. yabancı dil eğitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.

5. بناء نشاطات مقترحة في المنهج بحيث تنمي المحادثة الشفوية. - Sözlü iletişim yeteneğini geliştirmesi amacıyla, müfredata drama,...e tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.

42 yanıt

Şekil 20 “Sözlü iletişim yeteneğini geliştirmesi amacıyla, müfredata drama, oyun vb. yabancı dil eğitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Öğrencinin iletişimsel yeteneklerinin güçlenmesini sağlayacak en önemli unsurlardan biri olan sözlü iletişim yeteneğini güçlendirecek, yabancı dil eğitiminde eğitim bilimciler tarafından tavsiye edilen drama, oyun, yarışma vb sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerin müfredatta yer almasının gerekliliğini ölçmeye çalıştığımız bu soruya verilen yanıtların %60’tan fazlasının tamamen katılıyorum, kalan kısmının da katılıyorum şeklinde olması, bu konunun ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

SORU 6: Genel kültür düzeyini geliştirmesi amacıyla, müfredata Medya kuruluşu ziyaretleri, söyleşiler vb. yabancı dil eēitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.

6. بناء نشاطات مقترحة في المنهج المستخدم بحيث تنمي الثقافة العامة. - Genel kültür düzeyini geliştirmesi amacıyla, müfredata Medya ... tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.

42 yanıt

şekil 21 “Genel kültür düzeyini geliştirmesi amacıyla, müfredata Medya kuruluşu ziyaretleri, söyleşiler vb. yabancı dil eēitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.” Yargısına İlişkin Eēitmenlerin Görüşleri

Alanla ilgili genel kültür düzeyini geliştirmesi amacıyla kurum ziyaretleri, söyleşiler, fuarlar vb etkinliklerin müfredatta yer almasının önemini deēerlendirmeye çalıştığımız bu sorumuza verilen uyanıtların tamamına yakınının katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde olması bu konunun önemini vurgulaması açısından önemlidir.

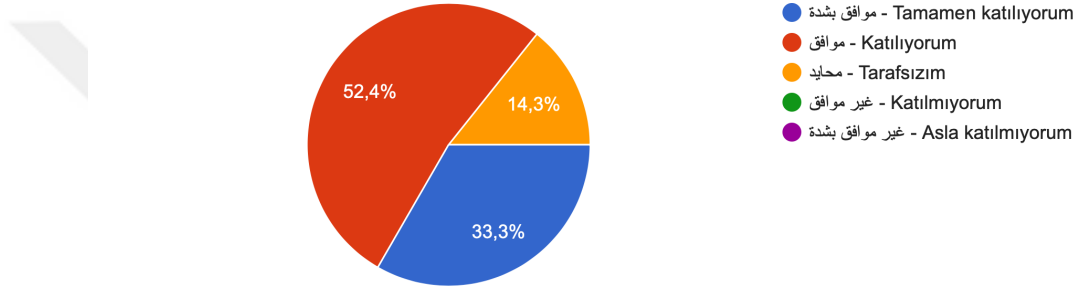
Medya Arapçası eēitiminde dil yeteneklerinin öğrenciye kazandırılması ile ilgili standartlar ı tespit etmeye çalıştığımız üçüncü bölümümüzde netice itibariyle Medya Arapçası dersinin bütün dil yeteneklerini eşit derecede beslemesi gerektiēi sonucuna ulaşıyoruz. Ayrıca eēitim müfredatında, öğrencilerin sözlü iletişim yeteneklerini güçlendiren etkinliklerin olması faydalıdır. Buna ilaveten öğrencilerin genel kültür düzeylerinin geliştirilmesi amacıyla çeşitli etkinlikler de organize edilebilir.

Dördüncü Bölüm: Yabancılar Medya Arapçası öğretiminde takip edilen metodoloji nedir?

SORU 1: Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar gözetilmeli.

1. مراعاة الفروق الفردية بين المتعلمين. - Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar gözetilmeli.

42 yanıt

Şekil 22 “Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar gözetilmeli.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamına yakınının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması öğretmenin öğrencilerin bireysel farklılıklarını gözetmesinin önemini ortaya koymaktadır.

SORU 2: Eğitim, müfredat içerisinde somuttan soyuta doğru devam etmeli.

2. ينتقل التعليم في المنهج من المحسوس إلى المجرد - Eğitim, müfredat içerisinde somuttan soyuta doğru devam etmeli.

42 yanıt

Şekil 23 “Eğitim, müfredat içerisinde somuttan soyuta doğru devam etmeli.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamına yakınının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması ders içeriğini oluşturacak materyallerin somut verilerden soyut düşüncelere doğru tedrici bir metotla kullanılmasının öğrencinin sağlıklı bir dil eğitimi görmesi noktasında önemli olduğunu göstermektedir.

SORU 3: Müfredatın kelimeleri, medya sektöründe kullanılan terimleri ve kavramları dikkate almalı.

3. Müfredatın kelimeleri, medya sektöründe kullanılan terimleri ve kavramları dikkate almalı.

42 yanıt

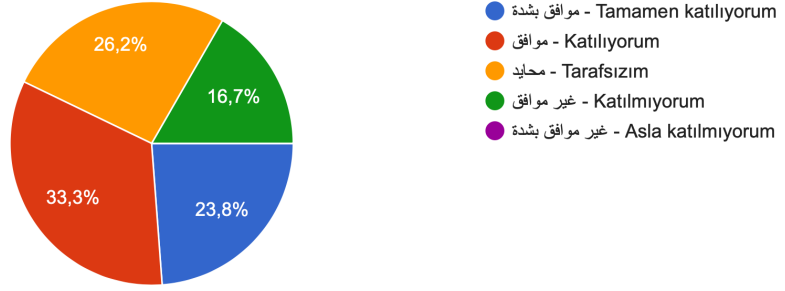
Şekil 24 “Müfredatın kelimeleri, medya sektöründe kullanılan terimleri ve kavramları dikkate almalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması ders içeriğini oluşturan metinlerde kullanılan kelimelerin gerçek medya yayınlarında kullanılan kelime ve kavramlara uygun olmasının önemini göstermektedir.

SORU 4: Medya Arapçası eğitiminde her ders bir ana fikir üzerine odaklanılmalı.

4. التركيز على فكرة واحدة في الدرس التعليمي لأغراض إعلامية. - Medya Arapçası eğitiminde her ders bir ana fikir üzerine odaklanılmalı.

42 yanıt

Şekil 25 "Medya Arapçası eğitiminde her ders bir ana fikir üzerine odaklanılmalı." Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtları incelediğimizde %55'ten fazla oranda tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde cevap verildiği görülmektedir. Bu öncelikle derslerde tek bir konuya odaklanmanın gerekliliğini gösteriyor olabilir

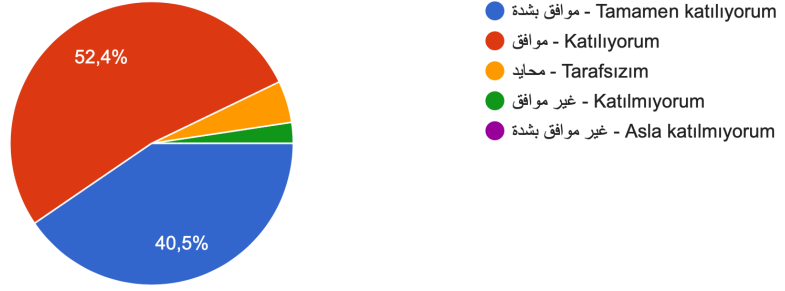
Ancak kalan cevapların %45 oranında tarafsızım ya da katılmıyorum şeklinde olması anket katılımcısı öğretmenlerimizin bazı özel durumlarda öğretmenin bir ders içerisinde birden fazla konuya değinebilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir. Nitekim yoğunlaştırılmış kurslar, uzun blok dersler ya da tek tip haberlerden sıkılmış öğrencilerin derse olan ilgisini arttırmak isteyen bir öğretmen bir ders içerisinde ana konu örneğin siyasi metinlerken dersin bir noktasından itibaren spor içerikli metinler kullanabilir.

Bu sebeple öğretmen derse hazırlanırken mutlaka dersin ana konusunun yanı sıra ihtiyaten birkaç konu yedekte tutmalıdır. Gerekli yerde öğrencinin derse olan ilgisini artıracaksa bu yedekte tuttuğu konuları kullanabilir.

SORU 5: Verilmesi zorunlu olan gramer konuları işlevsel olarak verilmeli.

5. تقديم بعض المسائل النحوية الضرورية بشكل وظيفي. - Verilmesi zorunlu olan gramer konuları işlevsel olarak verilmeli.

42 yanıt

Şekil 26 “Verilmesi zorunlu olan gramer konuları işlevsel olarak verilmeli.” Yargısına İlişkin Öğitmenlerin Görüşleri

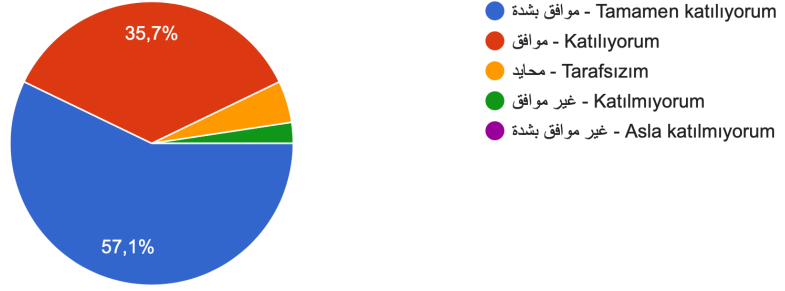
Bu soruya verilen yanıtların tamamına yakınının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması derslerde öğrenciye gramer bilgilerinin teorik değil, işlevsel olarak verilmesinin önemini göstermektedir. Nitekim derste öğretmenin öğrenciler nezdinde metnin ana fikrini kavrama, üslup farklılıklarını karşılaştırma, sebep-sonuç ilişkisi kurabilme gibi zihinsel ve iletişimsel yeteneklere odaklanması, dersin geleneksel bir dilbilgisi dersine dönüşmemesini sağlaması açısından önemlidir.

Derslerde nahiv konuları alışkanlıklar haline getirilecek şekilde işlevsel olarak öğrencilere kazandırılmalı, nahiv terminolojisi ve irab kullanılarak ders nahiv dersine dönüşmemelidir.

SORU 6: Eğitim, sınıf içi ve sınıf dışı alanlarda olmalı.

6. أن تكون عملية التعليم داخل الحجرة الدراسية وخارجها. - Eğitim, sınıf içi ve sınıf dışı alanlarda olmalı.

42 yanıt

Şekil 27 "Eğitim, sınıf içi ve sınıf dışı alanlarda olmalı." Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamına yakınının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması derslerin sınıf içi ve dışı her yerde yapılabileceğini göstermektedir.

SORU 7: Eğitim, toplu olarak gerçekleşmeli.

7. أن تتم عملية التعليم بشكل جماعي. - Eğitim, toplu olarak gerçekleşmeli.

42 yanıt

Şekil 28 “Eğitim, toplu olarak gerçekleşmeli.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtları değerlendirdiğimizde %70’ten fazla oranda büyük bir çoğunluğun tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde cevap verdiğini görmekteyiz. Bizim de kanaat ettiğimiz şekliyle eğitimin toplu olarak gerçekleşmesi bireysel olmasından daha faydalı olmaktadır. Nitekim öğrenci ders esnasında sınıf arkadaşlarının doğrularından ve yanlışlarından faydalanmaktadır. Toplu eğitim çekingен öğrencilerin ders içerisinde var olabildiğini de kolaylaştırabilmektedir.

Ancak %28’lik bir oranda tarafsız veya katılmıyorum şeklinde cevabın olması bize, bazı özel durumlarda bireysel eğitimin de faydalı olabileceğini göstermektedir.

SORU 8: Bilgilerin öğrencilere aktarılması modern araç-gereç ve teknikler vasıtasıyla gerçekleştirilmeli.

8. استخدام التقنيات الحديثة في إيصال المعلومة. - Bilgilerin öğrencilere aktarılması modern araç-gereç ve teknikler vasıtasıyla gerçekleştirilmeli.

42 yanıt

Şekil 29 “Bilgilerin öğrencilere aktarılması modern araç-gereç ve teknikler vasıtasıyla gerçekleştirilmeli.” Yargısına İlişkin Öğitmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamına yakınının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması derslerde öğrenciye bilgilerin modern araç-gereç ve tekniklerle yapılması gerektiğini göstermektedir.

SORU 9: Öğrenciye dil ediniminde yardımcı olacak özgün-gerçek materyaller ve eğitim içerikleri kullanılmalı.

9. استخدام مواد أصيلة (الواقعية) تساعد المتعلم على اكتساب اللغة. - Öğrenciye dil ediniminde yardımcı olacak özgün-gerçek materyaller ve eğitim içerikleri kullanılmalı.

42 yanıt

Şekil 30 “Öğrenciye dil ediniminde yardımcı olacak özgün-gerçek materyaller ve eğitim içerikleri kullanılmalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamına yakınının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması ders içeriğini oluşturacak materyallerin özgün ve gerçek olması gerektiğini göstermektedir.

SORU 10: Görsel materyaller kullanılmalı. (Haber paketleri, film, fotoğraflar vb.)

10. استخدام المواد المرئية. (تقارير أفلام صور إلخ. - Görsel materyaller kullanılmalı. (Haber paketleri, film, fotoğraflar vb.)

42 yanıt

Şekil 31 “Görsel materyaller kullanılmalı. (Haber paketleri, film, fotoğraflar vb.)” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması ders içeriğini oluşturacak materyallerin görsel içeriklerden oluşması gerektiğini göstermektedir.

SORU 11: Ders içeriğinde medya yayın organlarının içerikleri kullanılmalı.

11. استخدام المنشورات ومواقع المؤسسات الإعلامية. - Ders içeriğinde medya yayın organlarının içerikleri kullanılmalı

42 yanıt

Şekil 32 “Ders içeriğinde medya yayın organlarının içerikleri kullanılmalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu soruya verilen yanıtların tamamına yakınının, tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması ders içeriğini oluşturacak materyallerin gerçek medya organlarının yayınlarından alınmasının önemini göstermektedir.

Gerçekleştirdiğimiz anketimizin dördüncü bölümünde şu sonuçlara ulaşılmış bulunmaktayız;

- Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar gözetilmeli.
- Eğitim, müfredat içerisinde somuttan soyuta doğru devam etmeli.
- Derslerde kullanılan metinlerde medya sektörüne ait kelime ve kavramlar kullanılmalıdır.
- Bir derste bir konu üzerine odaklanılmalıdır ancak gerekli hallerde öğretmen birden fazla konuyu da bir derste işleyebilir.
- Derslerde gramer konuları teorik değil, işlevsel olarak öğrenciye kazandırılmalıdır.
- Dersler sınıf içi ve dışı uygun her ortamda gerçekleşebilir.

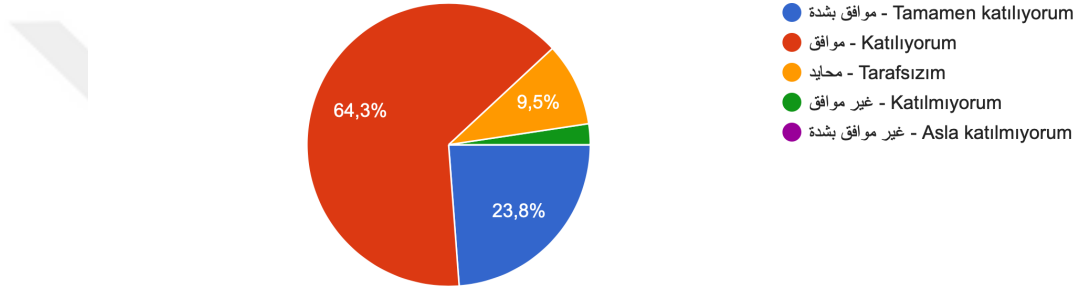
- Çoğunlukla toplu olarak gerçekleşen eğitimler bireysel eğitimlerden daha faydalı olabilmektedir, ancak bazı özel durumlarda eğitim bireysel olarak da düzenlenebilir.
- Derslerde bilgiler öğrencilere modern araç-gereçlerle ve tekniklerle aktarılmalıdır.
- Ders materyalleri özgün ve gerçek olmalıdır.
- Derslerde video, fotoğraf gibi görsel materyaller kullanılmalıdır.
- Derslerde sonradan oluşturulmuş, yapay ders içerikleri değil doğrudan medya kurumlarının yayınlarından alınmış gerçek ders materyalleri kullanılmadır.

Beşinci Bölüm: Yabancılar Medya Arapçası eğitiminde kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri nelerdir?

SORU 1: Müfredat süreç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.

1. يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية. - Müfredat süreç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.

42 yanıt

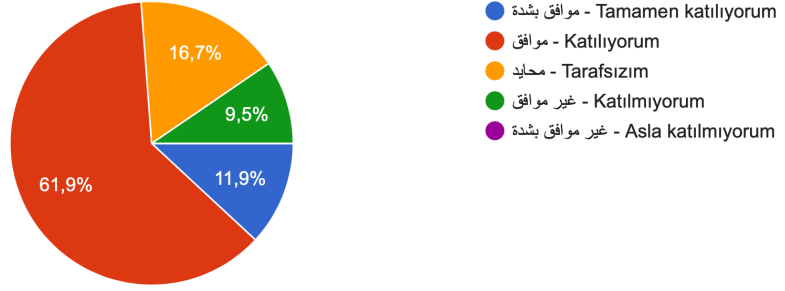
Şekil 33 “Müfredat süreç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.” Yargısına İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri

Bu sorumuza verilen yanıtlara baktığımızda %97’den fazla oranda tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde cevap verildiğini görmekteyiz. Bu sonuç müfredatın sonuç değil süreç odaklı bir ölçme değerlendirme sistemine sahip olmasının önemini göstermektedir.

SORU 2: Müfredat sonuç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.

2. يستخدم المنهج طرائق تقويم نهائية. - Müfredat sonuç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.

42 yanıt

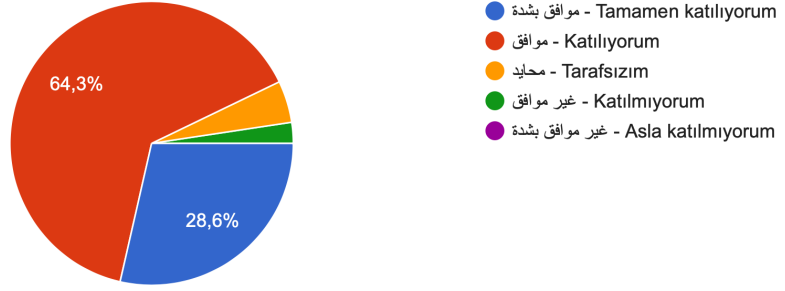
Şekil 34 “Müfredat sonuç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu sorumuza verilen yanıtlara baktığımızda ise %72 oranında tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde cevap verildiğini görmekteyiz. Bu sonuç müfredatın sonuç odaklı bir ölçme değerlendirme sistemine sahip olabileceğini de göstermektedir.

SORU 3: Müfredat süreç ve sonuç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.

3. يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية ونهائية. - Müfredat süreç ve sonuç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.

42 yanıt

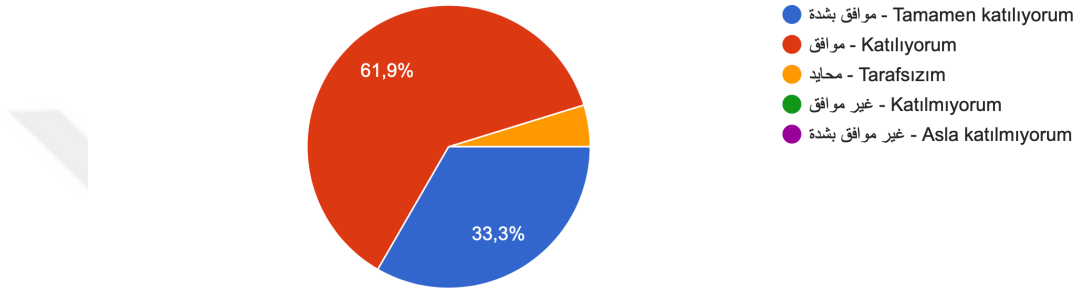
Şekil 35 “Müfredat süreç ve sonuç değerlendirme yöntemleri kullanmalı.” Yargısına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Bu sorumuza verilen yanıtlara baktığımızda ise %93 oranında tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde cevap verildiğini görmekteyiz. Bu sonuç bize müfredatın, süreç ve sonuç odaklı bir ölçme değerlendirme sistemine sahip olmasının mümkün ve önemli olduğunu göstermektedir.

SORU 4: Öğrencinin dil yetenekleri bakımından ne düzeyde gelişme kaydettiği ve bilgilerini ne oranda tatbik edebildiği çoğunlukla gerçek medya uygulama alanlarında ölçülmeli.

4. قياس مدى تعلم المهارات الاستقبالية والإنتاجية وإتقانها بشكل أكبر لدى المتعلم في المواقف الإعلامية.
Öğrencinin dil yetenekleri bakımından...medya uygulama alanlarında ölçülmeli.

42 yanıt

Şekil 36 “Öğrencinin dil yetenekleri bakımından ne düzeyde gelişme kaydettiği ve bilgilerini ne oranda tatbik edebildiği çoğunlukla gerçek medya uygulama alanlarında ölçülmeli.” Yargısına İlişkin Öğitmenlerin Görüşleri

Sorumuza verilen yanıtların %95’ten fazla oranda tamamen katılıyorum ya da katılıyorum şeklinde olması, gerçek bir medya çalışanının yerine getirdiği görevlere benzer kurgularla hazırlanmış ölçme değerlendirme unsurlarının öğrenciye daha faydalı olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Medya Arapçası eğitiminde kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemlerinin neler olduğunu tespit etmeye çalıştığımız anketimizin son bölümünde öğretmenin sınavları birer “ders materyaline” dönüştürmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Sınavları sadece bir not verme aracı, sonuç değerlendirme kâğıdı olarak düşünmeden, süreci ölçen, öğrenciye kendi eksikliklerini fark etme ve kendini geliştirme imkanı sunan, özgüven kazandırarak, korkularını yıkan özelliğe sahip olmasının eğitimin başarılı sonuçlara ulaşması açısından önemli olduğu kanaatindeyiz.

SONUÇ

Medya araçlarının kitlesel hale gelmesiyle başlayan ve dur durak bilmeksizin yaşanan teknolojik gelişmeler sebebiyle artık medya, bütün araçlarıyla insan hayatının her anına etki eder bir hale gelmiştir.

İnsanlar medyayı şekillendirdiği gibi, medya da insanları şekillendirir. Medyada kullanılan dil bu sebeple yaşayan en güncel haliyle bir toplumun diline dokunmanın en iyi kaynağıdır.

Medya Dili bütün Arap coğrafyasında iletişim için en uygun ortak dildir. Fasih medya dili, resmi Arap medya kuruluşlarının tamamına hâkim olan dildir. Medya dilinin ele aldığı konuların çeşitliliği ve içeriğindeki bilgiler öğrencinin genel kültürünü geliştirir.

Arapça öğrenenlere verilecek eğitimde bir iletişim aracı olan dilin en güncel halini sunmak, işlevlerini yerine getirecek bir dil öğrenim süreci oluşması için büyük bir önem arz etmektedir.

Ülkemizde verilen medya Arapçası derslerinin maalesef büyük bir çoğunluğunun yalnızca okuduğunu anlama becerisini hedeflediğini görmekteyiz. Halbuki bu yöntem, öğrencilerin canlı bir dile dokunma hislerini besleyecek bir yöntem değildir, aksine eğitimi donuklaştırır.

Yaptığımız anket çalışmasının sonuçlarından da gözlemleyebildiğimiz haliyle konunun uzmanı olan eğitimciler, medya Arapçası dersinin dört dil yeteneğini besleyecek şekilde, öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmış, yalnızca sonuç odaklı değil, aynı zamanda süreç odaklı bir müfredata sahip olması gerektiği kanaatindedirler.

Bunun yanı sıra, eğitimi mekanik bir kurgudan çıkarıp heyecanlı bir keşfetme serüvenine götürecektir asıl motivasyonun öğrencinin yaşayan bir dile dokunduğunu hissetmesinde yattığını düşünüyoruz.

Kelime ezberi ve gramer konularıyla tekdüze kurgulanmış bir ders programı yerine, farklı alanlarda okumalar yaptırılarak, öğrencilerin dilin sahibi olan insanların

kültürüne ve alan hakimiyetine ulaştırıldıkları bir eğitim modelinin ülkemizde yapılan Arapça eğitimlerine büyük katkısı olacağı kanaatini taşıyoruz.

Gerçekleştirdiğimiz anket çalışmasının sonuçları ve İstanbul Üniversitesi Farabi Avrasya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi – FAMER’de “Arapça Medya İhtisas Kursu” hocalarından Sayın Doktor Abdulcebbar el-Gureyri ile yapmış olduğumuz mülakatımız ışığında örnek bir medya Arapçası dersi ile ilgili birtakım önerilerde bulunacağız. Bu naçizane çalışmanın Arapça eğitimi alanında çalışan eğitimcilere bir nebze faydalı olması en büyük temennimizdir.

- Medya Dili orta üst ve ileri seviyelerde okuyan Arapça öğrencilerinin dillerini geliştirme aracı olarak kullanılabilir.
- Medya Dili tek bir dil yeteneğiyle sınırlı kalmaksızın bütün dil yeteneklerini besler.
- Hazır kullanılan müfredat programlarıyla kısıtlanmadan, eğitimde canlı ve gerçek materyaller kullanılabilir.
- Medya Dili ve bu dilin kullanılması öğrencilerdeki korkunun ve endişe duvarının yıkılmasını sağlayabilir.
- Medya Arapçası dersi siyaset, spor, ekonomi gibi çeşitli konuları ele almalıdır.
- Medya Dersi veren öğretmen modern ders materyallerini kullanabilmeli ve dersin merkezini öğretmenden öğrenciye çevirerek eğitimi geleneksel halden uzaklaştırmalı.
- Medya dersi öğrencinin işlevsel dilbilgisi yeteneğini geliştirmek için kullanılmalı, ancak bu esnada ders bir gramer ya da dilbilgisi dersine dönüşmemeli.
- Kullanılan sınavlar ölçme ve değerlendirme aracı oldukları kadar aynı zamanda bizzat bir ders materyali olarak da işlev görmelidir. Öğrencinin seviyesi tespit edilirken bir yandan da öğrencinin kendini geliştirmesi sağlanmalıdır.

- Medya dersi öğrenciye bir medya kültürü kazandırmalı ve medya kuruluşlarının yayın politikaları, çalışma bölgeleri ve aidiyetleri hakkında bilgiler vermeli.
- Öğretmen, öğrencilerin medya dersinde öğrendikleri bilgileri uygulayabilecekleri TV kanalları, radyolar veya gazeteler gibi bir staj ya da çalışma alanının bulunması noktasında gayret göstermelidir.
- Medya dersi veren öğretmen, öğrencilerin aynı haber için yandaş, muhalif ya da tarafsız medya kuruluşları tarafından kullanılan farklı üslupları ayırt edebilme yeteneğini geliştirmelidir.

KAYNAKÇA

- Abdalla, Mahmoud: “The Place of Media in the Arabic Curriculum”, **Arabic and the Media: Linguistic Analyses and Applications**, Ed. Reem Bassiouney, V.57, Brill, 2010.
- Abdulaziz, Muhammed Hasan: **Luġatu’s-sahâfeti’l-muâsıra**, Kahire, Daru’l-Maarif, 1978.
- Brigs, Asa Burke, Peter: **A Social History of the Media: From Gutenberg to the Internet**, Cambridge, Malden, Polity Press, 2009.
- Castells, Manuel: **Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür – Ağ Toplumunun Yükselişi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003.
- Croteau, David R. Hoynes, William D.: **Media/Society: Technology, Industries, Content and Users**, 6. bs., SAGE, 2019.
- el-Curcani, Abdulkahir: **Delâilu’l-i‘câz**, Kahire, el-Medeni Matbaası, t.y.
- el-Dahdah, Antoine: **A Dictionary of Arabic Verb Conjugation**, Librairie du Liban Publishers, 2007.
- Erdoğan, İlker: **“Dördüncü Güç Medyadan Beşinci Güç İnternete: Demokratik Bir Dönüşüm mü Yaşanıyor?”**, Journal of Selseuk Communication, C. 8, Sy. 1, 2013.

- Halil, Muhammed, Mansur, Muhammed: **Intâcu'l-luġati'l-i'lâmiyye fi'n-nusûsi'l-i'lâmiyye**, Kahire Üniversitesi, Açık Öğretim Merkezi, 2002.
- Halvani, Fadia el-Melih: "Luġatu'l-i'lami'l-Arabi", **Damascus Üniversitesi Dergisi**, C. 31, Sy. 3, 2015.
- Hijjavi, Arif: **el-Luġatu'l-âliye**, ed-Dâru'l-Arabiyye li'l-ulûm, 2014.
- Maigret, Eric: **Medya ve İletişim Sosyolojisi**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.
- Oskay, Ünsal: **İletişim'in ABC'si**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2017.
- Poe, Marshall: **A History of Communications. Media and Society from the Evolution of Speech to the Internet**, Cambiridge University Press, 2011.
- Rogers, Everette: **Communication Technology: The New Media in Society**, New York, Free Publishing, 1986.
- Ryding, Karin Christina: "Media Arabic as a Regional Standard", **Arabic and the Media: Linguistic Analyses and Applications**, Ed. Reem Bassiouney, V. 57, Brill, 2010, s.
- Şadoğlu, M. Serdar, el-Ruhban, Ahmed, ve diğerleri: **Yabancılar Arapça Öğretimi İçin Arapça Öğretim Rehberi**, İstanbul, Akdem Yayınları, 2017.
- Şaban, İbrahim, Batkitar, Fatma: "Arap Dili Bölümlerinin Hazırlık Programlarında Arapça Öğretiminin Dersler, Kitaplar ve Yöntemler Açısından Mevcut Durumu", **II. Uluslararası Arapça Öğretimini Geliştirme Sempozyumu Türkiye'de Hazırlık**

Programlarında Arapça Öğretimi Mevcut Durum ve Geliştirme Yöntemleri (Toplantı Bildirileri), İstanbul, Akdem Yay., 2016.

Yanık, Akan: “Yeni Medya Nedir Ne Değildir?”, **The Journal of International Social Research**, C. 9, Sy. 45, Ağustos 2016.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Akdem Dil Eğitim Kurumları, (Çevrimiçi), <https://www.akdemistanbul.com.tr/egitim/online-basin-arapcasi-kursu/1096>, 16 Haziran 2019.

Almaany, (Çevrimiçi), <https://www.almaany.com/ar/dict/ar-ar/صحافة/>, 16 Haziran 2019.

Ankara Üniversitesi, (Çevrimiçi), <http://www.dtcf.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/67/2018/07/arap-dili-2018-19.pdf>

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://aybu.edu.tr/insanvetoplum/dogudilleri/contents/files/MÜFREDAT.pdf>, 16 Haziran 2019.

Atatürk Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://atauni.edu.tr/tarihce-7>, 16 Haziran 2019.

Atatürk Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://atauni.edu.tr/karteks-4>, 16 Haziran 2019.

Çağrı Yabancı Dil Okulu, (Çevrimiçi), <https://cagridilokulu.com.tr/kurs/basin-arapcasi-kursu-ankara/>, 16 Haziran 2019.

FAMER Facebook Sayfası, (Çevrimiçi),
<https://www.facebook.com/plugins/post.php?href=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Ffarabiavrasya%2Fposts%2F838998669628956&width=500>

Gazi Üniversitesi, (Çevrimiçi)
http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?dr=0&lang=0&FK=05&BK=68&ders_kodu=&fakulte=GAZ%DD+E%D0%DDT%DDM++FAK%DCLTES%DD&fakulte_en=GAZI+FACULTY+OF+EDUCATION&bolum=ARAP%C7A+%D6%D0RETMENL%DD%D0%DD&bolum_en=TEACHER+TRAINING+IN+ARABIC&ac=11

İSMEK Hayat Boyu Öğrenme Merkezi, (Çevrimiçi),
<https://m.ismek.ist/tr/branslar.aspx?BransCode=2723>, 16 Haziran 2019.

İstanbul Üniversitesi, (Çevrimiçi)
<http://arapdili.edebiyat.istanbul.edu.tr/tr/content/arap-dili-mufredati/arap-dili-mufredat>, 14 Haziran 2019.

Kafkas Üniversitesi, (Çevrimiçi),
<https://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/kaudem/file/ARAP%20DİLİ%20EDEBİYATI%20DERS%20ADLARI.docx>

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, (Çevrimiçi),
<https://obs.kmu.edu.tr/oibs/bologna/start.aspx?gkm=0752322003880834456311153443238808389123418438776389203222434480>

Khaled Abu Amsha, (Çevrimiçi),
<https://www.facebook.com/khaled.abuamsha/posts/2483751878314917>

Kırıkkale Üniversitesi, (Çevrimiçi), [http://panel.kku.edu.tr/Content/arapca/2018-2019%20BAHAR%20ARAPÇA%20%20DERS%20PROGRAMI%20güncel%20\(Otomatik%20olarak%20kaydedildi\).docx](http://panel.kku.edu.tr/Content/arapca/2018-2019%20BAHAR%20ARAPÇA%20%20DERS%20PROGRAMI%20güncel%20(Otomatik%20olarak%20kaydedildi).docx)

- Kilis 7 Aralık Üniversitesi, (Çevrimiçi),
<http://fef.kilis.edu.tr/dogudilleri/Lisans%20dersleri/2017-2018%20dogu%20dilleri%20ders%20katologu...pdf>
- KTO Karatay Üniversitesi, (Çevrimiçi),
<https://karatay.edu.tr/BolumDersListesi/MTA.html>
- Mardin Artuklu Üniversitesi, (Çevrimiçi),
http://www.artuklu.edu.tr/dosyalar/arap_dili_edebiyati/aa.pdf, 16 Haziran 2019.
- Marmara Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://ilahiyat.marmara.edu.tr/notice/2-yogunlastirilmis-medya-arapcasi-ceviri-ve-ortadogu-programi/>, 16 Haziran 2019.
- Medya Akademi Blog, (Çevrimiçi),
<https://www.medyaakademi.org/2017/01/23/marshall-mcluhan-teorileri/>, 16 Haziran 2019.
- Muş Alparslan Üniversitesi, (Çevrimiçi), <http://iif.alparslan.edu.tr/files/İslami-İlimler-Fakültesi-yeni-mufredat-ders-icerikleri-formasyonlu4-yillik.doc>, 16 Haziran 2019.
- Nişanyan Sözlük Çağdaş Türkçenin Etimolojisi, (Çevrimiçi)
<https://www.nisanyansozluk.com/?k=basin>, 04 Şubat 2019.
- Nişanyan Sözlük Çağdaş Türkçenin Etimolojisi, (Çevrimiçi)
<https://www.nisanyansozluk.com/?k=medya>, 04 Şubat 2019.
- Okan Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://www.okan.edu.tr/uploads/pages/ders-plani-2/mtar-arapca-2018-19-mufredat.pdf>, 16 Haziran 2019.
- Oxford Dictionary, (Çevrimiçi), <https://www.lexico.com/en/definition/press>, 16 Haziran 2019.
- Oxford Dictionary, (Çevrimiçi), <https://www.lexico.com/en/definition/media>, 16 Haziran 2019.

Selçuk Üniversitesi, (Çevrimiçi),
<http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/030014/ARAP%20DİLİ%20VE%20EDEBİYATI%20DERS%20İÇERİKLERİ%20YENİ%202018.pdf>

T' alim Cedit, (Çevrimiçi), <https://www.new-educ.com/-أهمية-الدوافع-في-تعلم-اللغة-العربية>, 17.06.2019.

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi)
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GT.S.5c58465d661421.94554789

29 Mayıs Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://tra.29mayis.edu.tr/tr/ceviribilim-bolumu-mutercim-tercumanlik-arapca-lisans-ogretim-programi>, 16 Haziran 2019.

29 Mayıs Üniversitesi, (Çevrimiçi), <https://tra.29mayis.edu.tr/tr/mutercim-tercumanlik-arapca-ders-icerikleri>, 16 Haziran 2019.

EKLER

EK-1

السادة الأكارم من الخبراء والمتخصصين وأعضاء هيئات التدريس في برامج تعليم اللغة العربية للناطقين بغيرها، أرجو منكم التكرم بإبداء آرائكم القيمة عبر هذه الاستبانة التي أجريتها لاستكمال متطلبات رسالة الماجستير في جامعة إسطنبول، وبإشراف الأستاذ الدكتور عبد الله قزليجيق تحت عنوان (مكانة لغة الإعلام في تعليم اللغة العربية للناطقين بغيرها في تركيا وأماكن تطبيقها) ولكم الشكر الجزيل. الباحث: محمود شان

ملاحظة: أجريت هذه الاستبانة على أن درس الإعلام يعطى لطلبة مرحلة المستوى B1

Arapça eğitimi alanında çalışma yürüten değerli hocalarım,

İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı bölümünde Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK danışmanlığında yazmakta olduğum “Türkiye’de Medya Arapçasının Arap Dili Eğitimindeki Yeri ve Uygulama Alanları” başlıklı tezim için gerekli olan anketi doldurarak görüşlerinizi paylaşmanızı rica ederim. Araştırmacı: Mahmut ŞAN.

NOT: Bu anket Medya Arapçası dersinin en az B1 düzeyinde olan öğrencilere yönelik verildiği öngörülerek hazırlanmıştır.

المحور الأول: ما أهداف منهج تعليم اللغة العربية لأغراض خاصة؟	
Birinci Bölüm: Özel amaçlar için Arapça öğretiminde müfredatın hedefleri nelerdir?	
1. Hedefler, öğrencinin motivasyon kaynaklarını gözetmeli	1. أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم
2. Hedefler öğrencinin medya alanındaki dilsel ve iletişimsel motivasyonlarını dikkate almalı ve eğitim içeriği de yeterliliklerini güçlendirmeli.	2. أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم اللغوية والتواصلية في الإعلام ويعزز المحتوى التعليمي كفايتهم في هذا المجال.

3. Eğitim içeriği, medya alanında kültürel yeterliliği güçlendirmeli.	3. أن يعزز المحتوى التعليمي الكفاية الثقافية لأغراض إعلامية.
4. Müfredat öğrenciye bilgilerin tekrarlandığı bir sürekli beslenme imkânı sağlamalı.	4. يوفر المنهج للمتعلم تغذية راجعة دائمة.

المحور الثاني: ما أهم النقاط التي يجب أن تؤخذ بعين النظر في مرحلة تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية؟

İkinci Bölüm: Medya Arapçası öğretiminde, eğitim-öğretim ihtiyaçları analiz edilirken dikkate alınması gereken en önemli noktalar nelerdir?

1. Öğrencinin dilsel ve iletişimsel ihtiyaçları anlaşılacak, karşılanması üzerine çalışılmalı.	1. التعرف على حاجات الدارس التواصلية والعمل لتلبيتها
2. Arapçanın medya dilindeki karakteristik yapısı etüt edilmeli ve öğrenilmesinin gerekliliği anlaşılmalı.	2. التعرف على خصائص اللغة العربية في الإعلام وضرورة تعلمها
3. Yabancı dil öğretimi alanındaki son gelişmeler takip edilmeli.	3. مواكبة الاتجاهات الحديثة في تعليم اللغات الأجنبية
4. Öğrencinin içinde bulunduğu sosyal çevre ve kültürel yapı dikkate alınmalı.	4. مراعاة البيئة الاجتماعية والثقافية للمتعلم
5. Eğitim kurumlarının uyguladığı müfredatlara bağlı kalınmalı.	5. المحافظة على المناهج التي تعتمد عليها المؤسسة التعليمية
6. Medya sektöründeki kurumların beklentileri dikkate alınmalı.	6. أخذ حاجات المؤسسات الإعلامية بعين النظر

المحور الثالث: ما هي المعايير المرتبطة بتزويد المتعلم بالمهارات اللغوية في تعليم اللغة العربية لأغراض إعلامية؟

Üçüncü Bölüm: Medya Arapçası eğitiminde dil yeteneklerinin öğrenciye kazandırılması ile ilgili standartlar nelerdir?

1. Medya Arapçası eğitiminde konuşma yeteneği diğer dil yeteneklerinden daha fazla geliştirilmeli.	1. تنمية مهارة الكلام بنسبة أكبر من مهارات لغوية أخرى في تعليم اللغة العربية لأغراض إعلامية
2. Duyduğunu anlama ve dinleme yeteneği, konuşma yeteneğinden daha az oranda geliştirilmeli.	2. تنمية مهارة الاستماع وفهم المسموع بنسبة أقل من مهارة الكلام
3. Okuma yeteneği, konuşma ve dinleme yeteneklerinden daha az oranda geliştirilmeli.	3. تنمية مهارة القراءة بنسبة أقل من مهارتي الكلام والاستماع
4. Yazma yeteneği diğer dil yeteneklerinden daha az oranda geliştirilmeli.	4. تنمية مهارة الكتابة بنسبة أقل من المهارات اللغوية الأخرى
5. Sözlü iletişim yeteneğini geliştirmesi amacıyla, müfredata (drama, oyun vb.) yabancı dil eğitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.	5. بناء نشاطات مقترحة في المنهج بحيث تنمي المحادثة الشفوية
6. Genel kültür düzeyini geliştirmesi amacıyla, müfredata (Medya kuruluşu ziyaretleri, söyleşiler vb.) yabancı dil eğitiminde tavsiye edilen etkinlikler konulmalı.	6. بناء نشاطات مقترحة في المنهج المستخدم بحيث تنمي الثقافة العامة

**المحور الرابع: ما المنهجية المتبعة في تعليم اللغة العربية للناطقين بغيرها
لأغراض إعلامية؟**

**Dördüncü Bölüm: Yabancılar Medya Arapçası öğretiminde takip edilen
metodoloji nedir?**

1. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar gözetilmeli.	1. مراعاة الفروق الفردية بين المتعلمين
2. Eğitim, müfredat içerisinde somuttan soyuta doğru devam etmeli.	2. ينتقل التعليم في المنهج من المحسوس إلى المجرد
3. Müfredatın kelimeleri, medya sektöründe kullanılan terimleri ve kavramları dikkate almalı.	3. أن تراعي مفردات المنهج المصطلحات اللغوية المستخدمة في الإعلام
4. Medya Arapçası eğitiminde her ders bir ana fikir üzerine odaklanılmalı.	4. التركيز على فكرة واحدة في درس التعليمي لأغراض إعلامية
5. Verilmesi zorunlu olan gramer konuları işlevsel olarak verilmeli.	5. تقديم بعض المسائل النحوية الضرورية بشكل وظيفي
6. Eğitim, sınıf içi ve sınıf dışı alanlarda olmalı.	6. أن تكون عملية التعليم داخل الحجرة الدراسية وخارجها
7. Eğitim, toplu olarak gerçekleştirilmeli.	7. أن تتم عملية التعليم بشكل جماعي
8. Bilgilerin öğrencilere aktarılması modern araç-gereç ve teknikler vasıtasıyla gerçekleştirilmeli.	8. استخدام الوسائل والتقنيات الحديثة في إيصال المعلومة للمتعلمين
9. Öğrenciye dil ediniminde yardımcı olacak özgün-gerçek materyaller ve eğitim içerikleri kullanılmalı.	9. استخدام مواد ومحتويات تعليمية أصيلة وواقعية تساعد المتعلم على اكتساب اللغة
10. Görsel materyaller kullanılmalı. (Haber paketleri, film, fotoğraflar vb.)	10. استخدام المواد المرئية. (تقارير، أفلام، صور إلخ.)
11. Ders içeriğinde medya yayın organlarının içerikleri kullanılmalı	11. استخدام منشورات مأخوذة من منشورات المؤسسات الإعلامية

المحور الخامس: ما أساليب تقويم المنهج المقترح لتعليم العربية للناطقين بغيرها
لأغراض إعلامية؟

Beşinci Bölüm: Yabancılar medya Arapçası eğitiminde kullanılan ölçme-
değerlendirme yöntemleri nelerdir?

1. Müfredat süreç değerlendirme yöntemleri kullanılmalı.	1. يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية
2. Müfredat sonuç değerlendirme yöntemleri kullanılmalı.	2. يستخدم المنهج طرائق تقويم نهائية
3. Müfredat süreç ve sonuç değerlendirme yöntemleri kullanılmalı.	3. يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية ونهائية
4. Öğrencinin dil yetenekleri bakımından ne düzeyde gelişme kaydettiği ve bilgilerini ne oranda tatbik edebildiği çoğunlukla gerçek medya uygulama alanlarında ölçülmeli.	4. قياس مدى تعلم المهارات الاستقبالية والإنتاجية وإتقانها بشكل أكبر لدى المتعلم في المواقف الإعلامية

1. الدراسات الميدانية (إجراءات الدراسة)

بعد الدراسة النظرية والبحث الذي أجريته في تعليم اللغة العربية لأغراض خاصة عامة، والغرض الإعلامي خاصة، كان لابد من استطلاع آراء المعلمين والمتخصصين في مجال تعليم العربية لغير الناطقين بها؛ بهدف التعرف على آرائهم والاستفادة منها في بناء الوحدة التعليمية، لهذا السبب قمتُ بتصميم استبانة تُقدّم إلى معلمي اللغة العربية للناطقين بغيرها، والخبراء في هذا المجال، لاستطلاع آرائهم في بناء مقترح لمنهج تعليمي مصمم للأغراض الإعلامية، ومعرفة وجهة نظر العاملين في هذا المجال.

1.1. أداة الدراسة

قمتُ بإعداد استبانة لاستطلاع آراء الخبراء والمتخصصين في تعليم اللغة العربية للناطقين بغيرها؛ من معلمين وأساتذة جامعيين وأكاديميين حول بناء وحدة تعليمية وفق المعايير العالمية، لتعليم اللغة العربية لأغراض إعلامية، وقد تم تصميم الاستبانة مكونة من واحدٍ وثلاثين سؤالاً لمعرفة آرائهم في بناء ذلك المقترح.

وكذلك قمتُ بتعديل بعض العبارات في ضوء آراء الأستاذ المشرف على الرسالة والمحكمين، ثم جرى ترتيب فقرات الاستبانة وفق خمسة محاور، استُخدم مقياس ليكارت الخماسي فيها وفق ما يلي:

موافق بشدة	موافق	محايد	غير موافق	غير موافق بشدة
5	4	3	2	1

وقد تم التحقق من صدق الاستبانة وقياس النسب وفق الخطوات العلمية المتعارف عليها ضمن أصول البحث العلمي، وباستخدام كل من حزمة البرامج الإحصائية (SPSS) إصدار 23 وبرنامج 2016 EXCEL.

1.2. تحليل مجتمع الدراسة

قمتُ بإضافة خمسة أسئلة أساسية في بداية الاستبانة، لأتمكن من خلالها من تحديد صفات المجتمع الذي شملته الدراسة، تمثلت هذه الأسئلة بتحديد الجنس، المؤهل العلمي، بلد الإقامة، سنوات الخبرة، ومكان العمل، والتي تشكل بعبارة أخرى الخصائص الديموغرافية الوصفية لعينة الدراسة.

1.2.1. طبيعة مجتمع الدراسة

تم توزيع اثنتين وأربعين استبانة على عينة الدراسة وكانت نسبة الردود 100% حيث تم استلام اثنتين وأربعين رداً من أفراد العينة، وُزِعَ على أفراد مجتمع الدراسة من الجنسين كما هو موضح في المخطط البياني بنسبة 69 % من المعلمين، و 31% من الملمات، عادة لا يؤثر هذا المؤشر على نتائج مثل أنواع هذه الدراسات نظراً لتساوي الممارسات بين المعلمين والملمات أثناء التخطيط للدرس، وفي التنفيذ داخل الحجرة الدراسية، ويبين الجدول رقم (1) أدناه توزع العينة وإجمالي الردود

الجنس	التكرار	النسبة
ذكر	29	69%
أنثى	13	31%
الإجمالي	42	100%

يبين الشكل (1) توزع أفراد العينة بين الجنسين:

1.2.2. المؤهل العلمي لمجتمع الدراسة

فيما يتعلق بالمؤهل العلمي لأفراد العينة فتتراوح الدرجة العلمية لأفراد العينة بين حملة البكالوريوس حملة الماجستير والدكتوراه، حيث

بلغت نسبة حملة الماجستير 50% من إجمالي العينة ويبين الجدول رقم (2) أدناه توزيع العينة وفق المؤهل العلمي

المؤهل العلمي	التكرار	النسبة
الدكتوراه	8	19%
الماجستير	21	50%
البكالوريوس	12	28.6%
أخرى	1	2.4%
الإجمالي	42	100%

ويبين الشكل رقم (2) توزيع أفراد العينة وفق المؤهل العلمي

1.2.3. الخبرة العملية لمجتمع الدراسة

فيما يتعلق بعامل الخبرة لأفراد العينة فتراوحت سنوات الخبرة بين أقل من ثلاث سنوات وأكثر من خمس سنوات، حيث توزعت العينة وفق سنوات الخبرة حسب الجدول رقم (3) كما يلي:

سنوات الخبرة	التكرار	النسبة المئوية
أكثر من خمس سنوات	16	38.1%
من ثلاث إلى خمس سنوات	13	31%
أقل من ثلاث سنوات	13	31%
الإجمالي	42	100%

1.2.4. التوزيع الديموغرافي لمجتمع الدراسة

كما توزع أفراد العينة بحسب بلد العمل بنسبة 71.4% ممن يعملون في تركيا، ويبين الجدول رقم (4) توزع أفراد العينة وفق بلد العمل كما يلي:

النسبة المئوية	التكرار	بلد العمل
71.4%	30	تركيا
16.7%	7	بلد عربي
11.9%	5	بلد أجنبي
100%	42	الإجمالي

1.2.5. المؤسسات التعليمية التي ينتمي إليها مجتمع الدراسة

أما بالنسبة لعامل الجهة التي يعمل بها أفراد العينة بلغت نسبة العاملين في الجامعات 42.9% ويبين الجدول رقم (5) توزع أفراد العينة حسب المؤسسة التعليمية التي يعملون بها كما يلي:

النسبة المئوية	التكرار	المؤسسة التعليمية
42.9%	18	جامعة
21.4%	9	معهد
28.6%	12	مدرسة
7.1%	3	أخرى
100%	42	الإجمالي

1.3. صدق أداة الدراسة

قبل الدخول في نتائج التحليل الإحصائي لابد من بحث ما إذا كانت الاستبانة المصممة مناسبة للغرض الذي صممت من أجله، وهل تتسم بالصدق والثبات بما يؤكد إمكانية الاعتماد عليها واستقراء النتائج المتأتية من خلالها؟ وللبحث في ثبات وصدق الاستبانة لابد من احتساب قيمة مؤشر ألفا كرونباخ، حيث يعبر مؤشر ألفا كرونباخ عن ثبات واتساق الأداة، وبالتالي إمكانية الاعتماد عليها، فإذا تراوحت قيمة مؤشر ألفا كرونباخ أكثر من 70% وفق مقياس نانلي فهذا يدل على صدق وثبات الأداة، وبالتالي إمكانية الاعتماد عليه.

ولاحتساب قيمة مؤشر ألفا كرونباخ للاستبانة وزّعها على عينة استطلاعية مكونة من 30 مفردة، وقمّت باحتساب قيمة معامل ألفا كرونباخ للاستبانة ككل، لكل محور من محاور الاستبانة الخمسة، وبلغت قيمة معامل ألفا كرونباخ حسب الجدول رقم (6) ما يلي:

المحور	عدد الفقرات	ثبات المحور (قيمة ألفا كرونباخ)
المحور الأول	4	0.842
المحور الثاني	6	0.643
المحور الثالث	6	0.671
المحور الرابع	11	0.739
المحور الخامس	4	0.679
الثبات العام للاستبانة	31	0.851

يتضح من الجدول أعلاه أن الثبات العام للاستبانة بلغ 0.851 وهو مرتفع ويدل على ثبات الاستبانة وصدقها، وبالتالي إمكانية الاعتماد عليه للدراسة، وتراوح ثبات المحاور من 0.643 إلى 0.842، لكن فيما يتعلق بالمحاور ذات الثبات المنخفض والتي تكون أقل من 0.70 وباعتبار أنها لم تؤثر على الثبات العام للاستبانة فلم يتم حذف أو تعديل فقراتها

بعد التأكد من صدق الأداة وثباتها، وعرض الاستبانة على المحكمين وتعديل فقراتها ومحتواها وفق الملاحظات التي تم إبدائها، تم توزيع الاستبانة إلكترونياً على عينة الدراسة المكونة من اثنين وأربعين فرد.

كما تم احتساب الاتساق الداخلي لمحاور الاستبانة مع فقرات كل محور عن طريق احتساب معامل الارتباط بيرسون بين درجات كل فقرة من فقرات المحاور الخمسة، والدرجة الكلية للمحور الذي تنتمي إليه الفقرة، وذلك من خلال البرنامج الإحصائي SPSS إصدار 23 والجدول التالي يوضح معاملات ارتباط كل فقرة من فقرات المحور الأول مع الدرجة الكلية للمحور الأول:

الجدول رقم (7) ارتباط فقرات المحور الأول مع الدرجة الكلية للمحور الأول		
فقرات المحور: أهداف منهج تعليم اللغة العربية لأغراض خاصة	معامل الارتباط	قيمة الدلالة
أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم	0.842**	0.000
أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم اللغوية في الإعلام ويعزز المحتوى التعليمي الكفاية التواصلية واللغوية لأغراض إعلامية	0.867**	0.000
أن يعزز المحتوى التعليمي الكفاية الثقافية لأغراض إعلامية	0.773**	0.000
يوفر المنهج للمتعلم تغذية راجعة دائمة	0.844**	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

من نتائج الجدول السابق نجد أن جميع معاملات ارتباط بيرسون بين فقرات المحور الأول والدرجة الكلية للمحور الأول دالة إحصائياً عند مستوى معنوية 0.01 حيث كان الحد الأدنى لمعاملات الارتباط 0.773 والحد الأعلى 0.867 وعليه فإن جميع فقرات المحور الأول متسقة داخلياً مع المحور الذي تنتمي إليه بدرجة عالية جداً ، مما يثبت صدق الاتساق الداخلي لفقرات المحور الأول.

كما يبين الجدول التالي معاملات ارتباط كل فقرة من فقرات المحور الثاني مع الدرجة الكلية للمحور الثاني كما يلي:

الجدول رقم (8) ارتباط فقرات المحور الثاني مع الدرجة الكلية للمحور الثاني		
فقرات المحور: أهم النقاط التي تؤخذ بعين النظر في مرحلة تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية	معامل الارتباط	قيمة الدلالة
التعرف على حاجات الدارس التواصلية والعمل لتغذيتها	0.690**	0.000
التعرف على خصائص اللغة العربية الإعلامية وضرورة تعلمها لأغراض إعلامية	0.560**	0.000
مواكبة الاتجاهات الحديثة في تعليم اللغات الأجنبية	0.473**	0.000
مراعاة البيئة الاجتماعية والثقافية للمتعلم	0.670**	0.000
المحافظة على المناهج التي تعتمدها المؤسسة التعليمية	0.556**	0.000
أخذ حاجات المؤسسات الإعلامية بعين النظر	0.672**	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

من نتائج الجدول السابق نجد أن جميع معاملات ارتباط بيرسون بين فقرات المحور الثاني والدرجة الكلية للمحور الثاني دالة إحصائيًا عند مستوى معنوية 0.01 حيث كان الحد الأدنى لمعاملات الارتباط 0.473 والحد الأعلى 0.690 وعليه فإن جميع فقرات المحور الثاني متسقة داخليًا مع المحور الذي تنتمي إليه مما يثبت صدق الاتساق الداخلي لفقرات المحور الثاني.

كما يبين الجدول التالي معاملات ارتباط كل فقرة من فقرات المحور الثالث مع الدرجة الكلية للمحور الثالث كما يلي:

الجدول رقم (9) ارتباط فقرات المحور الثالث مع الدرجة الكلية للمحور الثالث		
فقرات المحور: المعايير المرتبطة بتزويد المهارات اللغوية في التعليم لأغراض إعلامية	معامل الارتباط	قيمة الدلالة
تنمية مهارة الكلام بنسبة أكبر للتعلم لأغراض إعلامية	**0.510	0.000
تنمية مهارة الاستماع وفهم المسموع بنسبة أقل من الكلام للتعلم لأغراض إعلامية	**0.697	0.000
تنمية مهارة القراءة بنسبة أقل من المهارتين السابقتين للتعلم لأغراض إعلامية	**0.863	0.000
تنمية مهارة الكتابة بنسبة أقل من كل المهارات اللغوية للتعلم لأغراض إعلامية	**0.903	0.000
بناء نشاطات مقترحة في المنهج بحيث تنمي المحادثة الشفوية	0.279	0.000
بناء نشاطات مقترحة في المنهج المستخدم بحيث تنمي الثقافة العامة.	0.099	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

من نتائج الجدول السابق نجد أن جميع معاملات ارتباط بيرسون بين فقرات المحور الثالث والدرجة الكلية للمحور الثالث دالة إحصائياً عند مستوى معنوية 0.01 حيث كان الحد الأدنى لمعاملات الارتباط 0.503 والحد الأعلى 0.688 فيما عدا الفقرتين الأخيرتين حيث أظهرت عدم وجود ارتباط مع فقرات المحور ويتوجب إعادة صياغتها لتتوافق مع المحور ككل وعليه الفقرات الأربع الأولى للمحور الثالث متسقة داخلياً مع المحور الذي تنتمي إليه مما يثبت صدق الاتساق الداخلي لفقرات المحور الثالث بينما يتوجب إعادة النظر في الفقرتين الأخيرتين للمحور.

كما يبين الجدول التالي معاملات ارتباط كل فقرة من فقرات المحور الرابع مع الدرجة الكلية للمحور الرابع كما يلي:

الجدول رقم (10) ارتباط فقرات المحور الرابع مع الدرجة الكلية للمحور الرابع		
فقرات المحور: المنهجية المتبعة في تعليم اللغة العربية للناطقين بغيرها لأغراض إعلامية	معامل الارتباط	قيمة الدلالة
مراعاة الفروق الفردية بين المتعلمين.	**0.411	0.000
ينتقل التعليم في المنهج من المحسوس إلى المجرد.	**0.476	0.000
أن تراعي مفردات المنهج المصطلحات اللغوية المستخدمة في الإعلام.	**0.677	0.000
التركيز على فكرة واحدة في الدرس التعليمي لأغراض إعلامية.	**0.615	0.000
تقديم بعض المسائل النحوية الضرورية بشكل وظيفي.	**0.561	0.000
أن تكون عملية التعليم داخل الحجرة الدراسية وخارجها.	**0.623	0.000
أن تتم عملية التعليم بشكل جماعي.	*0.377	0.000
استخدام التقنيات الحديثة في إيصال المعلومة.	**0.658	0.000

0.000	**0.549	استخدام مواد أصيلة تساعد المتعلم على اكتساب اللغة.
0.000	**0.551	استخدام المواد المرئية (أفلام تقارير وصور الخ)
0.000	**0.519	استخدام المنشورات الدعائية الاعلامية ومواقع وزارات الاعلام.

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

من نتائج الجدول السابق نجد أن جميع معاملات ارتباط بيرسون بين فقرات المحور الرابع والدرجة الكلية للمحور الرابع دالة إحصائيًا عند مستوى معنوية 0.01 حيث كان الحد الأدنى لمعاملات الارتباط 0.411 والحد الأعلى 0.677 فيما عدا الفقرة السابعة والتي تحمل دلالة احصائية عند مستوى معنوية 0.05 بقيمة 0.377 وعليه جميع فقرات المحور الرابع متسقة داخليًا مع المحور الذي تنتمي إليه مما يثبت صدق الاتساق الداخلي لفقرات المحور الرابع.

كما يبين الجدول التالي معاملات ارتباط كل فقرة من فقرات المحور الخامس مع الدرجة الكلية للمحور الخامس كما يلي:

الجدول رقم (11) ارتباط فقرات المحور الخامس مع الدرجة الكلية للمحور الخامس		
فقرات المحور: أساليب تقويم المنهج المقترح لتعليم العربية للناطقين بغيرها لأغراض إعلامية	معامل الارتباط	قيمة الدلالة
يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية.	**0.779	0.000
يستخدم المنهج طرائق تقويم نهائية.	**0.689	0.000
يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية ونهائية.	**0.737	0.000
قياس مدى تعلم المهارات الاستقبالية وإتقانها بشكل أكبر لدى المتعلم في المواقف الإعلامية.	**0.674	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

من نتائج الجدول السابق نجد أن جميع معاملات ارتباط بيرسون بين فقرات المحور الخامس والدرجة الكلية للمحور الخامس دالة إحصائيًا عند مستوى معنوية 0.01 حيث كان الحد الأدنى لمعاملات الارتباط 0.674 والحد الأعلى 0.779 وعليه فإن جميع فقرات المحور الخامس متسقة داخليًا مع المحور الذي تنتمي إليه مما يثبت صدق الاتساق الداخلي لفقرات المحور الخامس.

1.4. قراءة ونتائج محاور الاستبانة وكتابتها وفق

مقياس ديكارت الخماسي:

قبل الشروع في بيان نتائج الاستبانة وتوضيحها لابد من توضيح مقياس ديكارت الخماسي الذي استندت إليه نتائج الاستبانة، حيث يعكس مقياس ديكارت الخماسي درجة موافقة مفردات العينة على الفقرات المطروحة ضمن الاستبانة ويتم احتساب درجات المقياس وفق الجدول رقم (12) كما يلي:

الجدول رقم (12) ميزان تقديري لمقياس ليكارت الخماسي			
المستوى	طول الفئة	المرجح المتوسط بالأوزان	الاستجابة
منخفض	0.79	من 1 إلى 1.79	غير موافق بشدة
	0.79	من 1.80 إلى 2.59	غير موافق
متوسط	0.79	من 2.60 إلى 3.39	محايد
مرتفع	0.79	من 3.40 إلى 4.19	موافق

وسيتم قراءة النتائج المتعلقة بكل محور وما يتعلق به من فقرات على حدة بناء على الجدول المذكور آنفًا، حيث تم تقسيم الاستبانة إلى خمسة محاور سيتم توضيحها تباعًا كما يلي:

المحور الأول: أهم النقاط التي تؤخذ بعين النظر في مرحلة تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية يتألف المحور الأول من أربعة نقاط مبينة في الجدول رقم (13) أدناه كما يلي:

يلخص الجدول رقم (13) استجابة العينة للنقاط العشرة المكونة للمحور الأول على النحو التالي:

الجدول رقم (13) أهم النقاط التي تؤخذ بعين النظر في مرحلة تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية									
م	الفقرة	موافق بشدة	موافق	محايد	غير موافق	غير موافق بشدة	المتوسط الحسابي	الانحراف المعياري	الترتيب
1	أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم	22	18	1	1	0	4.45	0.6700	
	%	52.9	42.4	2.4	2.4	0			
2	أن تراعي الأهداف دوافع المتعلم اللغوية في الإعلام ويعزز المحتوى التعليمي الكفائية التواصلية وللغوية لأغراض إعلامية	24	17	1	0	0	4.45	0.550	
	%	57.1	40.5	2.4	0	0			
3	أن يعزز المحتوى التعليمي الكفائية الثقافية لأغراض إعلامية	15	25	2	0	0	4.30	0.562	
	%	35.7	59.5	4.8	0	0			
4	يوفر المنهج للمتعم تغذية راجعة دائمة	15	18	8	1	0	4.11	0.802	
	%	35.7	42.9	19	2.4	0			
المتوسط الحسابي و الانحراف المعياري للمحور ككل									
							4.35	0.538	

يتضح من الجدول رقم (13) بلغ المتوسط الحسابي للمحور ككل 4.35 وهو ما يشكل وفق مقياس ديكارت الخماسي حسب الجدول رقم (12) درجة مرتفعة جداً من الموافقة بمعنى أنه يمثل اتفاق آراء العينة حول النقاط الواجب مراعاتها عند تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية، وقد مثلت النقطتين الأولى والثانية أعلى معدل اتفاق ضمن العينة بمتوسط حسابي قدره 4.45 بينما بلغت أدنى نسبة موافقة 4.11 حول النقطة الرابعة وهي لا تزال تشكل نسبة موافقة عالية وبالتالي اتفاق آراء

العينة حول النقاط التي يجب أن تؤخذ بعين النظر في مرحلة تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية

المحور الثاني: أهم النقاط التي تؤخذ بعين النظر في مرحلة تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية، يتألف المحور الثاني من ستة نقاط تتلخص كما يظهرها الجدول رقم (14) على النحو الآتي:

الجدول رقم (14) أهم النقاط التي تؤخذ بعين النظر في مرحلة تحليل الحاجات التعليمية لأغراض إعلامية									
م	الفقرة	موافق بشدة	موافق	محايد	غير موافق	غير موافق بشدة	المتوسط الحسابي	الانحراف المعياري	الترتيب
1	التعرف على حاجات الدارس التواصلية والعمل لتغذيتها.	21	20	0	0	1	4.42	0.737	
		50	47.6	0	0	2.4			
2	التعرف على خصائص اللغة العربية الإعلامية وضرورة تعلمها لأغراض إعلامية	24	18	0	0	0	4.57	0.500	
		57.1	42.9	0	0	0			
3	مواكبة الاتجاهات الحديثة في تعليم اللغات الأجنبية	25	14	3	0	0	4.52	0.633	
		59.5	33.3	7.1	0	0			
4	مراعاة البيئة الاجتماعية والثقافية للمتعلم	12	25	4	1	0	4.14	0.683	
		28.2	59.5	9.5	2.4	0			
5	المحافظة على المناهج التي تعتمدها المؤسسة التعليمية	2	10	17	13	0	3.02	0.869	
		4.8	23.8	40.5	31	0			
6	أخذ حاجات المؤسسات الإعلامية بعين النظر	8	24	6	4	0	3.82	0.843	
		19	57.1	14.3	9.5	0			
	المتوسط الحسابي و الانحراف المعياري للمحور ككل								
							4.09	0.843	

يتضح لنا من الجدول رقم (14) بلغ المتوسط الحسابي للمحور ككل 4.09 وهو ما يشكل وفق مقياس ديكرات الخماسي حسب الجدول رقم (12) درجة مرتفعة جداً من الموافقة، بمعنى أنه يمثل اتفاق آراء العينة حول الأهداف منهج تعليم اللغة العربية لأغراض إعلامية، ومثلت النقطة الثانية وهي التعرف على خصائص اللغة العربية الإعلامية وضرورة تعلمها لأغراض إعلامية أعلى معدل اتفاق ضمن العينة بمتوسطٍ حسابي قدره 4.57

المحور الثالث: المعايير المرتبطة بتزويد المهارات اللغوية في
التعليم لأغراض إعلامية، يتألف المحور الثالث من ستة فقرات تلخص لنا
النتائج المتعلقة بها من خلال الجدول رقم (15) على النحو الآتي:

الجدول رقم (15) المعايير المرتبطة بتزويد المهارات اللغوية في التعليم لأغراض إعلامية									
م	الفقرة	موافق بشدة	موافق	محايد	غير موافق	غير موافق بشدة	المتوسط الحسابي	الانحراف المعياري	الترتيب
1	تنمية مهارة الكلام بنسبة أكبر للتعليم لأغراض إعلامية	التكرار	14	23	4	1	0	4.19	0.706
		%	33.3	54.8	9.5	2.4	0		
2	تنمية مهارة الاستماع وفهم المسموع بنسبة أقل من الكلام للتعليم لأغراض إعلامية	التكرار	7	9	7	17	2	3.04	1.228
		%	16.7	21.4	16.7	40.5	4.8		
3	تنمية مهارة القراءة بنسبة أقل من المهارتين السابقتين للتعليم لأغراض إعلامية	التكرار	3	14	4	17	4	2.88	1.193
		%	7.1	33.3	9.5	40.5	9.5		
4	تنمية مهارة الكتابة بنسبة أقل من كل المهارات اللغوية للتعليم لأغراض إعلامية	التكرار	2	15	7	14	4	2.92	1.134
		%	4.8	35.7	16.7	33.3	9.5		
5	بناء نشاطات مقترحة في المنهج بحيث تنمي المحادثة الشفوية.	التكرار	26	16	0	0	0	4.61	0.491
		%	61.9	38.1	0	0	0		
6	بناء نشاطات مقترحة في المنهج المستخدم بحيث تنمي الثقافة العامة.	التكرار	20	20	1	0	0	4.42	0.590
		%	47.6	47.6	2.4	0	0		
	المتوسط الحسابي و الانحراف المعياري للمحور ككل								
							3.68	0.578	

يتضح من الجدول رقم (15) بلغ المتوسط الحسابي للمحور ككل 3.68 وهو ما يشكل وفق مقياس ديكارت الخماسي حسب الجدول رقم (12) درجة معقولة من الموافقة بمعنى أنه يمثل اتفاق آراء العينة حول المعايير المرتبطة بتزويد المهارات اللغوية في التعليم لأغراض إعلامية، ومثلت النقطة الخامسة وهي بناء نشاطات مقترحة في المنهج بحيث تنمي المحادثات الشفوية أعلى معدل اتفاق ضمن العينة بمتوسطٍ حسابي قدره 4.61 بينما بلغت أدنى نسبة موافقة للنقطة الثانية المتعلقة بتنمية مهارات

الاستماع وفهم الكلام المسموع أقل من الكلام للتعليم لأغراض إعلامية
بمتوسط حسابي قدره 2.88

المحور الرابع: المنهجية المتبعة في تعليم اللغة العربية للناطقين
بغيرها لأغراض إعلامية يتألف المحور الرابع من إحدى عشر نقطة
تلخص لنا النتائج المتعلقة بها من خلال الجدول رقم (16) على النحو
الآتي:

الجدول رقم (16) المنهجية المتبعة في تعليم اللغة العربية للناطقين بغيرها لأغراض إعلامية									
م	الفقرة	موافق بشدة	موافق	محايد	غير موافق	غير موافق بشدة	المتوسط الحسابي	الانحراف المعياري	الترتيب
1	مراعاة الفروق الفردية بين المتعلمين.	14	22	6	0	0	4.19	0.671	
		33.3	52.4	14.3	0	0			
2	ينتقل التعليم في المنهج من المحسوس إلى المجرد.	13	22	5	2	0	4.09	0.790	
		31	52.4	11.9	4.8	0			
3	أن تراعي مفردات المنهج المصطلحات اللغوية المستخدمة في الإعلام.	22	19	1	0	0	4.50	0.552	
		52.4	45.2	2.4	0	0			
4	التركيز على فكرة واحدة في الدرس التعليمي لأغراض إعلامية.	10	14	11	7	0	3.64	1.031	
		23.8	33.3	26.2	16.7	0			
5	تقديم بعض المسائل النحوية الضرورية بشكل وظيفي.	17	22	2	1	0	4.30	0.680	
		40.5	52.4	4.8	2.4	0			
6	أن تكون عملية التعليم داخل الحجرة الدراسية وخارجها.	24	15	2	1	0	4.47	0.706	
		57.1	35.7	4.8	2.4	0			
7	ان تتم عملية التعليم بشكل جماعي.	10	20	10	1	0	3.90	0.358	
		23.8	47.6	23.8	2.4	0			
8	استخدام التقنيات الحديثة في إيصال المعلومة.	28	13	1	0	0	4.64	0.532	
		66.7	31	2.4	0	0			
9	استخدام مواد أصيلة تساعد المتعلم على اكتساب اللغة.	26	15	1	0	0	4.59	0.543	
		61.9	35.7	2.4	0	0			
10	استخدام المواد المرئية. (تقارير أفلام صور إلخ.)	33	9	0	0	0	4.78	0.415	
		78.6	21.4	0	0	0			
11	استخدام المنشورات ومواقع المؤسسات الإعلامية	28	13	1	0	0	4.64	0.532	
		66.7	31	2.4	0	0			
							4.34	0.358	
المتوسط الحسابي و الانحراف المعياري للمحور ككل									

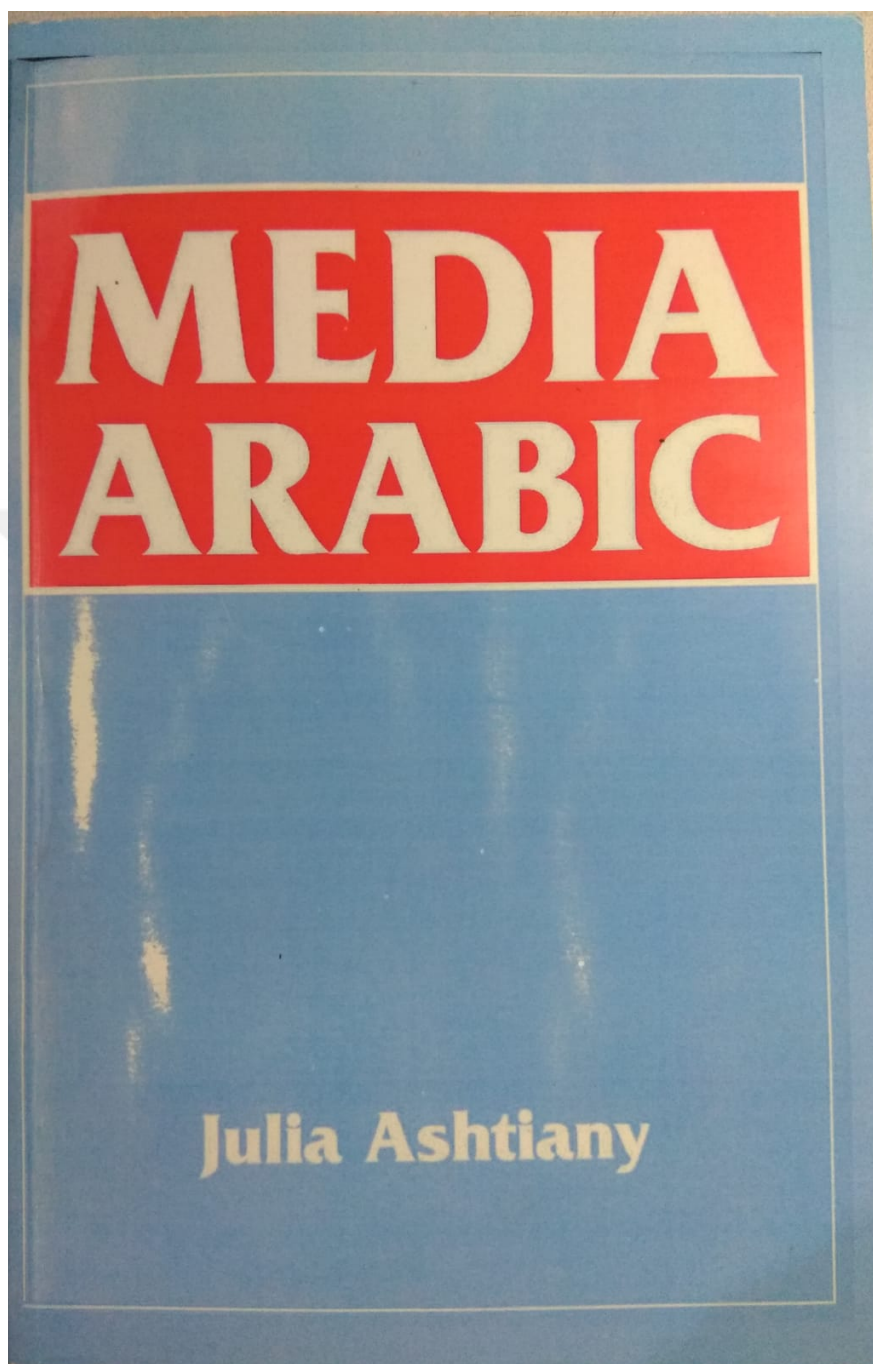
يتضح من الجدول رقم (16) بلغ المتوسط الحسابي للمحور ككل 4.34 وهو ما يشكل وفق مقياس ديكرات الخماسي حسب الجدول رقم (12) درجة مرتفعة جدًا من الموافقة؛ بمعنى أنه يمثل اتفاق آراء العينة حول المنهجية المتبعة في تعليم اللغة العربية لأغراض إعلامية، ومثلت النقطة العاشرة وهي استخدام المواد المرئية. (تقارير أفلام صور إلخ.) أعلى معدل اتفاق ضمن العينة بمتوسط حسابي قدره 4.78 بينما بلغت أدنى نسبة موافقة للنقطة الرابعة المتعلقة بالتركيز على فكرة واحدة خلال الدرس التعليمي لأغراض إعلامية بمتوسط حسابي قدره 3.64

المحور الخامس: أساليب تقويم مناهج تعليم العربية للناطقين بغيرها لأغراض إعلامية يتألف المحور الرابع من أربع فقرات تلخص لنا النتائج المتعلقة بها من خلال الجدول رقم (17) على النحو الآتي:

الجدول رقم (17) أساليب تقويم مناهج تعليم العربية للناطقين بغيرها لأغراض إعلامية									
م	الفقرة	موافق بشدة	موافق	محايد	غير موافق	غير موافق بشدة	المتوسط الحسابي	الانحراف المعياري	الترتيب
1	يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية.	10	27	4	1	0	4.09	0.655	
		23.8	64.3	9.5	2.4	0			
2	يستخدم المنهج طرائق تقويم نهائية.	5	26	7	4	0	3.76	0.790	
		11.9	61.9	16.7	9.5	0			
3	يستخدم المنهج طرائق تقويم بنائية ومرحلية ونهائية.	12	27	2	1	0	4.19	0.633	
		28.6	64.3	4.8	2.4	0			
4	قياس مدى تعلم المهارات الاستقبلية والإنتاجية واتقانها لدى المتعلم في المواقف الإعلامية	14	26	2	0	0	4.28	0.553	
		33.3	61.9	4.8	0	0			
	المتوسط الحسابي و الانحراف المعياري للمحور ككل								
							4.08	0.473	

يتضح من الجدول رقم (17) بلغ المتوسط الحسابي للمحور ككل 4.08 وهو ما يشكل وفق مقياس ديكرات الخماسي حسب الجدول رقم (12) درجة مرتفعة من الموافقة بمعنى أنه يمثل اتفاق آراء العينة حول

أساليب تقويم مناهج تعليم العربية للناطقين بغيرها لأغراض إعلامية،
ومثلت النقطة الرابعة وهي أن قياس مدى تعلم المهارات الاستقبالية
والإنتاجية واتقانها لدى المتعلم في المواقف الإعلامية أعلى معدل اتفاق
ضمن العينة بمتوسطٍ حسابي قدره 4.28 بينما بلغت أدنى نسبة موافقة
لنقطة الثانية المتعلقة بتوفير المنهج طرق تقويم نهائية بمتوسط حسابي
قدره 3.76

Arapça - Türkçe
Terminolojik İletişim
Sözlüğü
(Siyâsî - Askerî - Ekonomik)

Abdullah Kızılcık
Fatih Uğurlu

Çanta

عربية وسائل الإعلام **MEDYA ARAPÇASI**

Doç. Dr. Tahsin DELİÇAY

العربي
AL-ARABI

رئيس التحرير
عبد العظيم حاتم

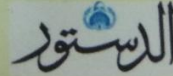
رئيس التحرير
عبد العظيم حاتم

المستقبل

النهار

مجله سيادات الأعمال

CANTAS

Arapça-Türkçe / Türkçe-Arapça

Haber Çevirisi

Mehmet Hakkı Suçin

ترجمة الأخبار بين اللغتين العربية والتركية

Model
çevirilerin
yer aldığı
Anahtar Kitap'la
birlikte...

Opus

SIYASET VE MEDYA ARAPÇASI

تعليم العربية لأغراض خاصة

(لغة السياسة والإعلام)

UYGULAMALI BASIN ARAPÇASI

Bütün Metinleri
Seslendirilmiş ve
Genişletilmiş Baskı

6. BASKI
Toplam
Baskı
8.000
Adet
2000 Adet

akdem
YAYINLARI

Prof. Dr. Nurettin CEVİZ

لغة الإعلام والصحافة العربية

MEDYA VE BASIN ARAPÇASI

Hazırlayanlar:

Dr. Abdullah Kızılcık _ Dr. Abdülcebbar El _ Gureyrî

دار الباب للعلم

İLİM KAPISI
YAYINCILIK

Alaa Elgibali
Nevenka Korica

Media Arabic

لغة وسائل الإعلام العربية

A COURSEBOOK FOR
READING ARABIC NEWS

Revised and Updated Edition

AUC
PRESS

١ التمهيد للقراءة

Brainstorming: Discussing ideas related to the topic before you read about it activates your background knowledge and can make texts easier to understand.

فكروا في مضمون الصورة وخمنوا مضمون الخبر المصاحب لها، ثم دونوا أفكاركم تحت الصورة وناقشوها مع زملائكم في الصف.

meeting	لقاء، اجتماع
summit	قمة (ج) قمم
talks	محادثات، مباحثات
to participate	شارك
leader	زعيم (ج) زعماء
delegation	وفد (ج) وفود
party	طرف (ج) أطراف
to discuss	ناقش
to discuss	بحث، يبحث
issue	قضية (ج) قضايا
solution	حل (ج) حلول

Predicting: Predicting the content of a text is a helpful reading habit. Use the vocabulary in the box above to guess the content of the news you are going to read in the following sections.

٢ القراءة لفهم الأفكار الرئيسية

Reading for main ideas: The main information in a news article is usually presented in the title and opening sentence. They answer the five 'W's: where, what, who, when, and why. Ask yourself these questions as you read. Then read the rest of the article focusing on the words in bold. They are key terms related to the theme.

دونا المعلومات المطلوبة بعد قراءة الخبر التالي لها:

١. الخبر الأول

نوع اللقاء
مكان اللقاء
المشاركون
الموضوع

summit	قمة (ج) قمم	قمة رباعية في شرم الشيخ
to host	استضاف	تستضيف مصر الثلاثاء القادم قمة
to participate	شارك في	رباعية لدفع عملية السلام في الشرق الأوسط. ويشارك في أعمال القمة
to hold	عقد، يعقد، عقد	التي ستعقد في مدينة شرم الشيخ
party, side	طرف (ج) أطراف	الرئيس المصري، ورئيس الوزراء الإسرائيلي، والرئيس الفلسطيني، والعاقل الأردني. وأكدت المصادر أن كل الأطراف وافقت على الدعوة التي وجهها الرئيس المصري لعقد القمة في الأراضي المصرية. ومن المتوقع أن تستمر أعمال القمة لمدة يومين.
to invite	وجه الدعوة	

٣ فهم تنظيم النص

Understanding text organization: If you know how texts are organized, you will be able to guess the meaning of the words you don't know more easily and read more effectively. Pay attention to the key words and expressions related to the theme and linking words that signal the relationship between different parts of the text. Consider the following examples:

Why? What about? What?

اللجنة السورية المصرية المشتركة تجتمع في دمشق
 انعقد في دمشق أمس اجتماع اللجنة العليا السورية المصرية المشتركة لبحث
 سبل تعزيز العلاقات التجارية والاقتصادية والتعاون في شتى المجالات. وقال رئيس
 الوفد المصري بعد الاجتماع أن الطرفان استعرضا مجمل الوضع في الشرق
 الأوسط خصوصا على الساحة اللبنانية. وعلى صعيد العلاقات الاقتصادية شدد
 رئيس الوفد على ضرورة تحقيق التكامل العربي في المجالات الاقتصادية لمواجهة
 التكتلات والتحديات العالمية. هذا ومن المتوقع أن تستمر أعمال اللجنة ثلاثة أيام.

- The type of the meeting is generally mentioned in the title or the first sentence. You can start building certain expectations about the text from the type of the meeting. Examples:

The participants will be presidents, kings, or prime ministers.	قمة
Most likely, there will be two parties discussing particular issues.	مباحثات
There is a problem to be solved.	مفاوضات
Experts in the field are discussing an issue.	منتدى

٢. ما هي الاختلافات في الخبرين وماذا يمكن أن يكون السبب وراءها؟

٣. ماذا نستطيع أن نستنتج عن كل من الجريدتين بناء على اختيار المفردات والعبارات في الخبر؟

➤ اقرأوا هذه الأخبار الثلاثة وقارنوا بينها ثم أجبوا على الأسئلة:

الجريدة الأولى	الجريدة الثانية	الجريدة الثالثة
الصفحة الرابعة	الصفحة الأولى	الصفحة السادسة
أستراليا ترحل دبلوماسيا إسرائيلي	طرد دبلوماسي إسرائيلي من أستراليا	استراليا تبعد دبلوماسيا إسرائيليا
أعلنت السلطات الأسترالية في مؤتمر صحفي عقد في وزارة الخارجية الأسترالية أمس عن ترحيل دبلوماسي إسرائيلي من أراضيها لأسباب لم تتحدد ورفضت الدولتان الكشف عنها.	كشفت مصادر استرالية عن طرد دبلوماسي اسرائيلي كبير في السفارة الاسرائيلية بالعاصمة كانبيرا لارتكابه مخالفة. ورفض المسؤولون من البلدين الذين عقدوا مؤتمرا صحفيا في وزارة الخارجية الأسترالية أمس الكشف عن هذه المخالفة.	قال المتحدث باسم الخارجية الأسترالية في مؤتمر صحفي انعقد في مقر الوزارة أمس إن دبلوماسيا إسرائيليا أبعد من استراليا لأسباب ربما كانت مرتبطة بحادث دبلوماسي وقع في نيو زيلاندا. وأوضح المتحدث أن الدبلوماسي أبعد قبل أسابيع من دون إعلان القرار حتى لا تسوء العلاقات الجيدة بين البلدين.